

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
VIEŠOJO SAUGUMO AKADEMIJA**

AISTĖ VIERAITYTĖ
APLINKOSAUGOS TEISĖS MAGISTRO STUDIJŲ PROGRAMA

**GYVŪNŲ KONFISKAVIMAS DĖL ŽIAURUS ELGESIO
SU JAIS**

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas:
prof. dr. Birutė Pranevičienė

Darbo autorius: Aistė Vieraitytė

Kaunas, 2022

TURINYS

IVADAS.....	3
1. ŽIAURUS ELGESIO SU GYVŪNAIS SAMPRATA IR PASEKMĖS	8
1.1. Žiaurus elgesio su gyvūnais samprata	8
1.2. Teisinė atsakomybė už žiaurų elgesį su gyvūnais.....	15
1.3. Teisinės atsakomybės už žiaurų elgesį su gyvūnais taikymo praktikos analizė	20
2. GYVŪNŲ KONFISKAVIMO PAGRINDAI	25
2.1. Situacijos, kurioms esant, taikomas gyvūnų konfiskavimas	25
2.2. Teisinis reguliavimas, numatantis gyvūno konfiskavimą	27
2.3. Poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymo praktikoje problematika	32
3. UŽSIENIO ŠALIŲ TEISINIO REGLAMENTAVIMO IR PRAKTIKOS ANALIZĖ.....	43
3.1. Europos valstybių teisinės atsakomybės reglamentavimas ir poveikio priemonių taikymo procedūros už žiaurų elgesį su gyvūnais	43
3.1.1. Airijos Respublika.....	43
3.1.2. Austrijos Respublika	44
3.1.3. Belgijos Karalystė	45
3.1.4. Danijos Karalystė	47
3.1.5. Estijos Respublika	48
3.1.6. Italijos Respublika.....	48
3.1.7. Jungtinė Karalystė.....	49
3.1.8. Latvijos Respublika.....	51
3.1.9. Prancūzijos Respublika	52
3.1.10. Suomijos Respublika	53
3.1.11. Švedijos Karalystė.....	55
3.1.12. Šveicarijos Konfederacija	56
3.1.13. Vokietijos Federacinė Respublika.....	57
IŠVADOS.....	59
PASIŪLYMAI.....	61
LITERATŪROS SĄRAŠAS	63
SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA	74
SANTRAUKA ANGLŲ KALBA	75
PRIEDAI	76
PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ	109

IVADAS

„Gyvūnų gerovės atstovų "pasiekimai" per paskutinius 20 metų buvo visiškai beverčiai, tiek stengiantis pakeisti gyvūnų kaip nuosavybės statusą, tiek bandant sumažinti jų kančią. Iš tikro, aš manau, kad gyvūnų gerovės judėjimas prisidėjo prie to, jog visuomenė jaučiasi patogiau dėl gyvūnų išnaudojimo.<...> Jei rimtai žiūrėtume į gyvūnus, nustotume juos traktuoti kaip savo išteklius, kaip savo nuosavybę“¹

Gary L. Francione

Baigiamojo darbo aktualumas ir tiriamą problema. Amerikiečių teisės filosofo ir gyvūnų teisių abolicionistinės teorijos kūrėjo Gary Lawrence Francione žodžiai, kritiškai vertinantys visuomenėse dominuojantį požiūrį į gyvūnų teisių apsaugą, verčia susimąstyti, ar tikrai gyvūnai yra tik mūsų nuosavybė, ar jų gerovė yra suprantama visuomenėje adekvačiai, ar teisinis reguliavimas, užtikrinantis gyvūnų teisių apsaugą, yra tinkamas ir pakankamas? Jau nuo seniausių laikų, įvairiausių istorinių laikotarpių filosofų darbuose aptinkama vertinimų apie žmogaus ir gyvūno tarpusavio santykį, gyvūno apsaugos etinius kriterijus, o tokie vertinimai tapo pagrindu atsirasti dabartiniams gyvūnų gerovės, gyvūnų teisės judėjimams. Šiandien, gyvenant teisinėje valstybėje, kuri grindžiama pamatiniu teisės viršenybės principu, vis daugiau kalbama ne tik apie asmenų, bet ir gyvūnų teises ir laisves, kadangi suprantama, kad gyvūnas, kaip ir žmogus, jaučia skausmą, yra sąmoningas, turi emocijas, individualius poreikius. Gyvūnų gerovės ir apsaugos užtikrinimo mechanizmai, humaniško elgesio su gyvūnais reikalavimai, kuriais siekiama, kad gyvūnai būtų apsaugoti nuo žiauraus elgesio, kankinimo ar kitokio neigiamo poveikio įtvirtinami ne tik nacionaliniuose ar regioniniuose teisės aktuose, bet ir tarptautiniuose teisės aktuose². „Gyvūnai, kaip daiktai, yra materialioji gamtos dalis, iš esmės galinti egzistuoti savarankiškai, tačiau ir tapti nuosavybės teisės objektu ir tokiu būdu tenkinti asmens poreikius (ūkinius, estetinius, darbo ir t. t.). Labai svarbi gyvūno, kaip daikto ypatybė ta, kad teisės aktuose ir teismų praktikoje gyvūnai laikomi ne tik daiktais, turtu, bet ir specifiniu biologiniu turtu, greitai gendančiu

¹ „Animal rights: the abolitionist approach“, abolitionistapproach, žiūrėta 2021 m. balandžio 10 d., <https://www.abolitionistapproach.com/quotes/#rights>.

² „Europos konvencija dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos“, LRS, žiūrėta 2022 m. sausio 17 d., <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.4ECE25351237>; „Europos konvencija dėl skerdžiamų gyvūnų apsaugos“, LRS, žiūrėta 2022 m. sausio 17 d., <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.1F9F9FA0EB30>; „Europos konvencija dėl namuose laikomų gyvūnų apsaugos“, LRS, žiūrėta 2022 m. sausio 17 d., <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.6F29EBE400D4>; „Europos konvencija dėl eksperimentiniais ir kitais mokslo tikslais naudojamų stuburinių gyvūnų apsaugos“, LRS, žiūrėta 2022 m. sausio 17 d., <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.F1B527AE313B>; „Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencija“, LRS, žiūrėta 2022 m. sausio 17 d., <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.DE968E395995>.

turtu, taigi gyvūnas yra unikalus specifinis, kintantis (kiekybiškai ir kokybiškai) turtas, kurio apsaugojimo prievolė nustatyta ne tik gyvūno laikytojai, bet ir garantuojama įstatymais ir kitais teisės aktais.“³

Lietuvoje jau keletą metų iš eilės registruojama nuo 50 iki 100 įvykdytų nusikalstamų veikų⁴, numatytų Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 310 straipsnyje, numatančiame atsakomybę už žiaurų elgesį su gyvūnais, o taip pat kasmet registruojama virš 100 administracinių nusižengimų⁵, susijusių su žemės ūkio, veterinarijos veikla ir gyvūnų globa (į šį skaičių patenka ir bylos dėl žiauraus elgesio su gyvūnais). Pabrėžtina ir tai, kad nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2021 m. balandžio 4 d. laikotarpiu, administracinio nusižengimo bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, užfiksuota 11 gyvūnų konfiskavimo atvejų, o laikotarpiu – nuo 2021 m. birželio 10 d. iki 2022 m. kovo 1 d. – 18 atvejų, t. y. per metus konfiskavimo atvejų skaičius išaugo beveik dvigubai.⁶ Gyvūnų konfiskavimo dėl žiauraus elgesio su jais temos aktualumą ir esamą problematinę situaciją liudija ne tik pateikiami statistiniai duomenys, bet ir nuolatinė įstatyminės bazės kaita, žiniasklaidoje didelio rezonansinio atgarsio sulaukę įvykiai⁷ ir netgi tai, kad būtent 2022-ieji metai paskirti paskelbti Gyvūnų gerovės metais⁸.

Demokratinėje valstybėje, visuomenės principai ir vertybės kelia reikalavimus įvairiems nusikalstamų veikų kontrolės mechanizmams, o taip pat ir tiems, dėl kurių gali būti paaimamas

³ Interviu su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba.

⁴ „Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikoje 2021 metais“, IRD, žiūrėta 2022 m. kovo 16 d., <https://www.ird.lt/lt/paslaugos/tvarkomu-valdomu-registru-ir-informaciniu-sistemu-paslaugos/nusikalstamu-veiku-zinybinio-registro-nvzr-atviri-duomenys-paslaugos/nusikalstamumo-duomeni-rinkinai/family.NU?DT%5B%5D=2022-02&DT%5B%5D=2021-12&SAV%5B%5D=LR&TS%5B%5D=UZ&BK%5B%5D=BK310&cols=DT>, „Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikoje 2020 metais“, IRD, žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d., https://www.ird.lt/lt/reports/view_item_datasource?id=8832&datasource=53593;

„Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikoje 2019 metais“, IRD, žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d., https://www.ird.lt/lt/reports/view_item_datasource?id=8731&datasource=51773;

„Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikoje 2018 metais“, IRD, žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d., https://www.ird.lt/lt/reports/view_item_datasource?id=8832&datasource=53593;

„Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikoje 2017 metais“, IRD, žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d., https://www.ird.lt/lt/reports/view_item_datasource?id=6804&datasource=19404.

⁵ „Administracinių bylų nagrinėjimo ataskaita pirmos instancijos teismuose už 2021 metus“, TEISMAI, žiūrėta 2022 m. kovo 16 d., <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2022/02/administracines.xlsx>; „Administracinių bylų nagrinėjimo ataskaita pirmos instancijos teismuose už 2020 metus“, TEISMAI, žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d., <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2021/02/administraciniu-byly-nagrinejimo-ataskaita-i-instancijos-teismuose.xlsx>; „Administracinių bylų nagrinėjimo ataskaita pirmos instancijos teismuose už 2019 metus“, TEISMAI, žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d., <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2020/01/administracines.xlsx>; „Administracinių bylų nagrinėjimo ataskaita pirmos instancijos teismuose už 2018 metus“, TEISMAI, žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d., <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2021/02/administraciniu-byly-nagrinejimo-ataskaita-i-instancijos-teismuose.xlsx>; „Administracinių bylų nagrinėjimo ataskaita pirmos instancijos teismuose už 2017 metus“, TEISMAI, žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d., <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2018/02/administracines.xlsx>.

⁶ Administracinių nusižengimų registro duomenys, gauti iš policijos.

⁷ „Mačete užkapoto šuns šeimininko rankose – naujas augintinis“, Lrytas, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://www.lrytas.lt/augintinis/prieziura/2020/03/12/news/macete-uzkapoto-suns-seimininko-rankose-naujas-augintinis-13965780>.

⁸ „Dėl 2022 metų paskelbimo Gyvūnų gerovės metais“, LRS, žiūrėta 2022 m. kovo 16 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/60ff1e60b6ff11eb8371ea260d59d64b>.

turtas. „Ant vienos svarstyklių lėkštelės yra teisėtai besielgiančių asmenų saugumas kaip vertybė ir teisės viršenybės principas, o ant kitos – asmens, kurio atžvilgiu taikomos valstybės prievartos priemonės, nuosavybės teisė kaip vertybė ir jos ribojimų proporcingumo principas, draudimas bausti du kartus už tą patį, nekaltumo prezumpcija, teisė į teisingą teismą ir kt.“⁹. Tiek vienoje, tiek kitoje pusėje taikomos vertybės bei principai reikalauja tinkamai subalansuoti teisinius turto paėmimo mechanizmus: atskirų mechanizmų turinį, taikymo sąlygas ir šių mechanizmų sistemą. Gyvūno, kaip ir kito turto, konfiskavimas yra poveikio priemonė, kuria turtas neatlygintinai paimamas valstybės nuosavybėn.

Žiniasklaidos, gyvūnų gerovę ir apsaugą užtikrinančių organizacijų viešinami duomenys, aptarti pateikti statistiniai duomenys bei matoma teisės aktų nuolatinė kaita leidžia išvelgti aktualias problemas gyvūnų konfiskavimo srityje. Gyvūnų konfiskavimas – sudėtinga procedūra, kurios veiksmingam įgyvendinimui iššūkius kelia ne tik vieningos teisės doktrinos trūkumas, bet ir galybė subjektyvių veiksmų, pagal kuriuos vertinamos aplinkybės, o taip pat ir atitinkamos vertybės, principai. Pagrindiniai aspektai, apimantys žiauraus elgesio sąvokos skirtingas interpretacijas, situacijas, kurioms esant turėtų būti taikomas gyvūno konfiskavimas, užsienių valstybių praktiką, teisinio reglamentavimo ypatumus, bus analizuojami darbe, siekiant atskleisti gyvūnų konfiskavimo problematines sritis, efektyvumą bei priemonės gerinimo perspektyvumą.

Baigiamojo darbo mokslinis naujumas ir tyrinėjimų apžvalga. Gyvūnų gerovės ir apsaugos užtikrinimo problemos dažnai nagrinėjamos užsienio valstybių mokslininkų darbuose, tačiau tai nėra dažnai nagrinėjamas klausimas Lietuvos teisės mokslininkų darbuose. Gyvūnų gerovės klausimais dažniausiai viešai pasisako įvairių nevyriausybinių organizacijų atstovai (VŠĮ „Lietuvos gyvūnų apsaugos ir teisių organizacija“¹⁰, VŠĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“¹¹ ir kt.), tuo tarpu iš mokslinės perspektyvos gyvūnų gerovės klausimai dažniausiai tirti veterinarijos ir biomedicinos mokslininkų (J. Kučinskienės, V. Ribikausko, B. Bakučio, S. Biziulevičiaus ir kt.). Dalis mokslininkų nagrinėjo gyvūnų gerovės klausimą filosofijos ir etikos mokslų bendrame kontekste (pavyzdžiui, K. Akošas „Ar gyvūnai mąsto?“, K. V. Trainys „Ar gyvūnai protauja?“ (2000 m.). Tačiau teisiniu požiūriu gyvūnų gerovės užtikrinimo klausimai, teisinės atsakomybės už žiaurų elgesį su gyvūnais klausimai Lietuvoje bei gyvūnų konfiskavimo už žiaurų elgesį su jais klausimai, iki šiol nuosekliai nebuvo tyrinėti, nors teisinis reguliavimas šioje srityje per

⁹ Dr. Skirmantas Bikelis ir kt. *Kad nusikaltimai neapsimokėtų. Tradiciniai ir modernūs turto konfiskavimo mechanizmai* (Vilnius: Justitia, 2015), https://teise.org/wpcontent/uploads/2014/08/Kad_nusikaltimai_neapsimoketu.pdf.

¹⁰ „VMVT tyla dėl daugyklų likimo: GATO reikalauja pavišinti informaciją“, GATO, žiūrėta 2022 m. vasario 20 d., <https://gyvunuapsauga.lt/naujienos/vmvt-tyla-del-daugyklu-likimo-gato-reikalauja-paviesinti-informacija/>.

¹¹ „Du mėnesiai po nelegalių veisyklų demaskavimo: prieglaudos perpildytos, bet atiduoti gyvūnų naujiems šeiminkams – nevalia“, GGI, žiūrėta 2022 m. vasario 20 d., <https://ggi.lt/du-menesiai-po-nelegaliu-veisyklu-demaskavimo-prieglaudos-perpildytos-bet-atiduoti-gyvunu-naujiems-seimininkams-nevalia/>.

pastaruosius 30 metų keitėsi ženkliai. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, teisės doktrina nėra susiformavusi, o teismų praktika žiauraus elgesio su gyvūnais bylose nėra vieninga.

Baigiamojo darbo originalumas ir reikšmė. Baigiamasis darbas išsiskiria tiriamu naujaisiu teisiniu reguliavimu ir tuo, kad šią temą analizuojančių darbų daugiau nėra. Šis darbas galėtų būti naudingas nevyriausybinėms organizacijoms, kurių veikla susijusi su gyvūnu gerove ir apsauga, taip pat gyvūnų globos namams, institucijoms, turinčioms teisę taikyti gyvūnų konfiskavimą, ir kitiems, besidomintiems gyvūnų gerovės ir teisių užtikrinimo klausimais. Baigiamajame darbe pateikiamos išvados ir pasiūlymai gali būti reikšmingi tobulinant įstatyminę bazę, pavyzdžiui, užtikrinant efektyvesnį ir veiksmingesnį gyvūnų konfiskavimo taikymą.

Baigiamojo darbo tikslas – išanalizuoti gyvūnų konfiskavimo dėl žiauraus elgesio su jais procedūros teisinius pagrindus ir įgyvendinimo problemas.

Darbo uždaviniai:

1. Atskleisti žiauraus elgesio su gyvūnais sampratą bei teisinės atsakomybės už žiaurų elgesį reglamentavimo ypatumus.
2. Pristatyti situacijas, kurioms esant taikomas gyvūnų konfiskavimas, ir šios poveikio priemonės teisinio reguliavimo ypatumus.
3. Ištirti pagrindines praktikoje egzistuojančias problemas, taikant gyvūnų konfiskavimą dėl žiauraus elgesio su jais.
4. Atlikti teisinės atsakomybės ir poveikio priemonių taikymo ypatumų už žiaurų elgesį su gyvūnais užsienio valstybėse lyginamąją analizę.

Tyrimo objektas. Gyvūnų konfiskavimas dėl žiauraus elgesio su jais.

Ginamieji teiginiai:

1. Lietuvos Respublikos teisės aktuose įtvirtintas gyvūno konfiskavimo modelis yra ydingas.
2. Draudimo laikyti gyvūnus ateityje įtvirtinimas yra neatsiejama priemonė, norint užtikrinti, kad būtų įgyvendinami gyvūno konfiskavimo tikslai.

Metodologiniai pagrindai.

1. **Duomenų analizės metodas** – atliekama mokslinės literatūros, straipsnių ir teisinių dokumentų analizė.
2. **Indukcijos metodas** – pateikiamos apibendrinančio pobūdžio išvados kiekvieno darbo poskyryje.
3. **Lyginamasis metodas** – lyginamos teisės aktų nuostatos, institucijų pareigūnų ir gyvūnų globos organizacijų atstovų nuomonės, kitų duomenų lyginimas.
4. **Interviu metodas** – taikytas siekiant atskleisti gyvūno konfiskavimo praktines problemas ir atlikti šių problemų analizę. Atliekant tyrimą buvo naudojamas struktūruotas interviu,

kuriame buvo numatyti konkretūs, iš anksto apgalvoti klausimai, tačiau numatyta ir galimybė tyrimo eigoje užduoti plane neįtrauktų papildomų klausimų, galinčių praturtinti tyrimą. Dalis interviu buvo atlikti akis į akį (tiesiogiai vietos ir laiko prasme), dalis – internetu. Iš anksto parengus klausimų planą buvo bendrauta su šešiais tiriamaisiais asmenimis iš skirtingų institucijų, bei gyvūnų gerovės organizacijų atstovais, kurių kiekvieno darbo specifika yra susijusi su gyvūnų gerove. Pagrindinis tyrimo tikslas yra išsiaiškinti ir įsigilinti į esamas problemas, su kuriomis susiduriama konfiskuojant gyvūnus.

5. *Apibendrinimo metodas* – leido apibendrinti padarytas išvadas, gautas nuomones.

Atlikto tyrimo pagrindu buvo parengi du pranešimai, kurie skaityti konferencijose. Pirmasis pranešimas tema „Teisinė atsakomybė už žiaurų elgesį su gyvūnais“ pristatytas tarptautiniame moksliniame forume „Networking on Sustainable Security in Dynamic Environment“, įvykusiame 2021 m. balandžio 20 d. (žr. priedą Nr. 11). Antrasis pranešimas tema „Gyvūnų konfiskavimas dėl žiauraus elgesio su jais“ pristatytas tarptautiniame moksliniame forume „Networking on Sustainable Security in Dynamic Environment“, įvykusiame 2022 m. balandžio 20 d. (žr. priedą Nr. 12).

Tyrimo šaltiniai. Rengiant baigiamąjį darbą bus analizuojami nacionaliniai ir užsienio šalių teisės aktai, susiję su gyvūnų gerovės įtvirtinimu, atsakomybės už žiaurų elgesį su gyvūnais nustatymu bei poveikio priemonių taikymu. Siekiant atskleisti žiauraus elgesio su gyvūnais sampratos turinį taip pat bus analizuojama mokslinė literatūra. Teismų praktikos analizė leis atskleisti dažniausiai praktikoje pasitaikančias problemas, susijusias su teisinės atsakomybės, t. y. ir poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo, taikymu žiauraus elgesio su gyvūnais atvejais. Poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo efektyvumas ir praktikoje su ja susijusios probleminės sritys taip pat bus vertinamos remiantis specialistų pateiktomis nuomonėmis.

Baigiamojo darbo struktūra. Baigiamąjį darbą sudaro įvadas, trys skyriai su poskyriais, išvados ir pasiūlymai. Darbo pabaigoje pateikiamas išsamus literatūros sąrašas. Pirmajame skyriuje analizuojama žiauraus elgesio su gyvūnais sąvoka, sąvokos interpretacijos skirtinguose laikotarpiuose bei skirtingose visuomenėse, atsakomybės už žiaurų elgesį teisinio reglamentavimo ypatumai ir atlikta praktikos taikymo analizė. Antrajame skyriuje atskleisti pagrindai, kuriems esant galimas gyvūnų konfiskavimas ir koks esamas gyvūnų konfiskavimo teisinis reguliavimas, ištirta poveikio priemonės taikymo praktikoje problematika. Trečiajame skyriuje pateikiami užsienio valstybėse atsakomybės už žiaurų elgesį su gyvūnais ir poveikio priemonių taikymo teisinio reglamentavimo ypatumai.

1. ŽIAURAS ELGESIO SU GYVŪNAIS SAMPRATA IR PASEKMĖS

Pasaulyje kiekvieną dieną pranešama apie tūkstančius šokiruojančių žiaurus elgesio su gyvūnais atvejų. „Nuo tilto numestas šuo, kuris buvo sulipintas lipnia juosta [...]“¹², „Nužudytas katinas Pickus: nusikaltėliai nori išsisukti“¹³, „Žiaurią egzekuciją žalčiui surengęs vyras sulaukė ne tik internetų pykčio, bet ir institucijų dėmesio“¹⁴, „Moteris Lazdijų rajone rado nušautą savo šunį“¹⁵, „[...] nuskandino škotų terjero veislės kalytę“¹⁶, „Savo akimis matė, kaip Rokiškio rajono gyventojas sukapojo šunį [...]“¹⁷ – tik maža dalis sukrečiančių įvykių, kurie pasirodė Lietuvos žiniasklaidoje dar 2021-2022 metais. Dažniausiai žiniasklaidoje pranešama apie kankinamus šunis ar kates, tačiau žiaurus elgesio aukomis tampa ne tik gyvūnai augintiniai, bet ir ūkiniai bei laukiniai gyvūnai. Nors žiaurus elgesio su gyvūnais sąvoka atrodytų suprantama ir aiški, kiekvienu konkrečiu atveju tam tikras veiksmas gali būti suprantamas skirtingai, priklausomai nuo paties asmens, valstybės ar netgi laikotarpio ir kitų panašių aplinkybių. Kaip teigia amerikiečių filosofas T. Regan, būtų sunku rasti kažką, kas pasisako už žiaurumą, todėl labai svarbu suprasti, kas laikytina žiaurumu¹⁸. Žiaurus elgesys apima daugybę veiksmų ir pasireiškia įvairiomis formomis, todėl toliau aktualu atskleisti žiaurus elgesio su gyvūnais sampratą, analizuoti teisinės atsakomybės taikymo praktikoje ir teisinio reglamentavimo ypatumus.

1.1. Žiaurus elgesio su gyvūnais samprata

Lietuvių kalbos žodyne sąvoka „žiaurus“ apibūdinama, kaip šiaurus, žvarbus, šaltas (apie vėją, orą); piktas, griežtas, bejausmis; baisus, siaubingas; nužmus, negailestingas; šiurkštus, žiaudrus; pasižymintis išskirtinėmis savybėmis¹⁹. Mokslinėje literatūroje pateikiami platesni

¹² „Nuo tilto numestas šuo, kuris buvo sulipintas lipnia juosta, dėkojo jį išgelbėjusiam vyrui“, zinoti, žiūrėta 2022 m. vasario 20 d., <https://www.zinoti.lt/zmoniu-istorijos/nuo-tilto-numestas-suo-kuris-buvo-sulipintas-lipnia-juosta-dekojo-ji-isgelbejusiam-vyru/>.

¹³ „Nužudytas katinas Pickus: nusikaltėliai nori išsisukti“, Lrytas, žiūrėta 2022 m. vasario 20 d., <https://www.lrytas.lt/lietuvsdiena/kriminalai/2019/05/25/news/nuzudytas-katinas-pickus-nusikalteliai-nori-issisukti-10490321>.

¹⁴ „Žiaurią egzekuciją žalčiui surengęs vyras sulaukė ne tik internetų pykčio, bet ir institucijų dėmesio“, LRT, žiūrėta 2022 m. vasario 25 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1187819/ziauria-egzekucija-zalciui-surenges-vyras-sulauke-ne-tik-internautu-pykcio-bet-ir-instituciju-demesio>.

¹⁵ „Lazdijų rajone moteris rado nušautą savo šunį“, Lrytas, žiūrėta 2022 m. vasario 25 d., <https://www.lrytas.lt/augintinis/prieziura/2021/09/27/news/lazdiju-rajone-moteris-rado-nusauta-savo-suni-20885763>.

¹⁶ „Dar vienas žiaurus elgesio su gyvūnais atvejis Lietuvoje: nuskandino škotų terjero veislės kalytę“, TV3, žiūrėta 2022 m. vasario 25 d., <https://www.tv3.lt/naujiena/video/dar-vienas-ziaurus-elgesio-su-gyvunais-atvejis-lietuvoje-nuskandino-skotu-terjero-veisles-kalyte-n1120948>.

¹⁷ „Savo akimis matė, kaip Rokiškio rajono gyventojas sukapojo šunį: „Persigėrė ir viskas, kaip seniau baldus degino“, TV3, žiūrėta 2022 m. vasario 25 d., <https://www.tv3.lt/naujiena/video/savo-akimis-mate-kaip-rokiskio-rajono-gyventojas-sukapojo-suni-persigere-ir-viskas-kaip-seniau-baldus-degino-n1115583>.

¹⁸ Tom Regan, The case for animal rights, (Berkeley: U of California, 1983).

¹⁹ „Lietuvių kalbos žodynas“, LKŽ, žiūrėta 2022 m. vasario 25 d., <http://www.lkz.lt/?zodis=%C5%BEiaurus&id=32032180000>.

apibrėžimai, kaip veikimas ar neveikimas, sukeliantis psichinį ar fizinį skausmą, arba kaip „visuomenės netoleruoti veiksmai, kuriais išreiškiamas nepateisinamas negailestingumas ir savivalė“²⁰.

Frank R. Ascione apžvalgoje, kurioje mokslininkas tyrė ryšį tarp žiauraus elgesio su gyvūnais ir tarpasmeninės agresijos, žiaurų elgesį apibrėžė kaip, socialiai nepriimtina elgesį, sukeliantį skausmą, kančias ar mirtį gyvūnams²¹. R. Agnew moksliniame straipsnyje, tyrinėdamas žiauraus elgesio su gyvūnais priežastis, apibrėžė žiauraus elgesio su gyvūnais sąvoką, kaip bet kokią veiksmą, prisidedantį prie gyvūno skausmo ar mirties²². Literatūroje dažniausiai žiaurus elgesys su gyvūnais skirstomas į nepriežiūrą ir tyčinį žiaurumą²³, tačiau galima rasti ir papildomai išskiriamą nepriežiūros rūšį – „gyvūnų kaupimas“²⁴. „Nepriežiūra – labiausiai paplitusi žiauraus elgesio su gyvūnais forma, kuri dažniausiai pasireiškia vandens, maisto, veterinarinių paslaugų trūkumu ar gyvūno judėjimo suvaržymu. Kai tokių sąlygų savininkas nesuteikia gyvūnams, kuriuos jis „kaupia“, tuomet tai vadinama „gyvūnų kaupimu“. Tyčiniai veiksmai, kuriais sukeliamas skausmas ar kančios, pasireiškia įvairiais tiesioginiais fiziniais veiksmais: mušimas, dusinimas, spardymas, dūriai, šaudymas, lytinis santykiavimas ir t. t.“²⁵.

Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme (toliau – LR GGAĮ) įtvirtintas draudimas „žiauriai elgtis su gyvūnais ir juos kankinti, bet kokiomis priemonėmis tiesiogiai ar netiesiogiai propaguoti ir skatinti žiaurų elgesį su gyvūnais, jų kankinimą, kurstyti smurtą prieš gyvūnus“²⁶. Draudimo nesilaikymas užtraukia atitinkamai administracinę arba baudžiamąją atsakomybę²⁷. Reikėtų paminėti tai, kad GGAĮ nuostatos taikomos visiems gyvūnams: ūkiniams gyvūnams, gyvūnams augintiniams ir laukiniams gyvūnams. Nors klausimus, susijusius su laukinių gyvūnų gerove ir apsauga reglamentuoja kiti teisės aktai, t. y. pagrindinis – Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas, tačiau, kiek šis teisės aktas nereglamentuoja tam tikrų

²⁰ Kristina Grinevičiūtė, „Žiauraus elgesio su vaiku samprata baudžiamojoje teisėje“, *Jurisprudencija* 113, 11(2008): 107-113, <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/11984/1750-3476-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

²¹ Frank Ascione, „Children who are cruel to animals: A review of research and implications for developmental psychopathology“, *Anthrozoos* 4, 6 (1993): 226-247, https://www.researchgate.net/publication/233706971_Children_Who_Are_Cruel_to_Animals_A_Review_of_Research_and_Implications_for_Developmental_Psychopathology.

²² Robert Agnew, „The Causes of Animal Abuse: A Social-Psychological Analysis“, *Theoretical Criminology*, 2, 2 (1998): 177-209, <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1362480698002002003>.

²³ Prabhakar Shah, *Animal Cruelty: MethoCriminology & Prosecution*, (Anchor Academic Publishing, 2014), https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=C6RPAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA8&dq=Method+Criminology+%26+Prosecution+Animal+Cruelty+Prabhakar+Shah&ots=jhHVVPTH-E&sig=OjjqjRyotEq76TBzVcGtmmtuo_k&redir_esc=y#v=onepage&q=Method%20Criminology%20%26%20Prosecution%20Animal%20Cruelty%20Prabhakar%20Shah&f=false.

²⁴ Kelly Dedel, *Animal Cruelty*, (United States, Department of Justice. Office of Community Oriented Policing Services, 2012, <https://cops.usdoj.gov/ric/Publications/cops-p245-pub.pdf>.

²⁵ Birutė Pranevičienė ir Aistė Vieraitytė, „Teisinė atsakomybė už žiaurų elgesį su gyvūnais“, *Public Security and Public Order* 26 (2021): 184-201, <https://ojs.mruni.eu/ojs/vsvt/article/view/6542/5367>.

²⁶ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, LRS, žiūrėta 2021 m. balandžio 16 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActEditions/lt/TAD/TAIS.46424>.

²⁷ *Ibid*

reikalavimų – jie taikomi pagal GGAĮ. Šiuo metu žiniasklaidoje, socialiniuose tinkluose, vis dažniau girdima sąvoka „žiaurus elgesys su gyvūnais“, tačiau kyla klausimas, ką iš tikrųjų vadiname žiauriu elgesiu su gyvūnais?

Nors žiaurus elgesys su gyvūnais užtraukia administracinę ar baudžiamąją atsakomybę, o teisės normų dispozicijose vartojamos sąvokos tokios, kaip „žiaurus elgesys su gyvūnu“²⁸ ²⁹, „gyvūno kankinimas“³⁰, nei Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse (toliau – LR ANK) nei Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse (toliau – LR BK) žiauraus elgesio su gyvūnais sąvoka nėra įtvirtinta. Kadangi, tiesiogiai nei LR BK, nei LR ANK nėra nurodoma, kokie veiksmai laikomi žiauriu elgesiu su gyvūnu ar jo kankinimu, dėl tokių veiksmų sprendžiama kiekvienu atveju atskirai, įvertinant visas aplinkybes ir taip pat atsižvelgiant į tai, kokie veiksmai pagal LR GGAĮ laikytini žiauriu elgesiu su gyvūnais ar jų kankinimu. LR GGAĮ 4 str. 2d. įtvirtinta, kad žiauriu elgesiu su gyvūnais, jų kankinimu laikomi šie veiksmai:

- „1) sąmoningas gyvūnų padarymas bešeimininkiais ar bepriežiūriais;
- 2) veterinarinės pagalbos nesuteikimas, kai gyvūnams tokia pagalba būtina;
- 3) gyvūnų gąsdinimas, sužeidimas ar nužudymas, išskyrus teisės aktuose numatytus atvejus;
- 4) gyvūnų naudojimas taikiniams;
- 5) gyvūnų kovų ar kovų su gyvūnais organizavimas, gyvūnų treniravimas kovoms;
- 6) zoofiliniai veiksmai su gyvūnais;
- 7) gyvūnų skerdimas jų neapsvaiginus, išskyrus teisės aktuose numatytus atvejus;
- 8) gyvūnų operavimas jų nenuskausminus, išskyrus teisės aktuose numatytus atvejus;
- 9) veterinarinės procedūros, siekiant pakeisti gyvūnų išvaizdą ar gyvūnų fiziologines funkcijas (ausų, barzdelių, skiauterių, snapų, uodegų trumpinimas, balso stygų, ragų, nagų, sparnų, kanopų ir ilčių pažeidimas ar pašalinimas, plunksnų išpešimas ar pašalinimas kitu būdu ir kt.), pažeidžiant gyvūnų kūno dalių, minkštųjų audinių ar kaulų struktūrą, išskyrus gyvūnų kastravimą ir kitus teisės aktuose numatytus atvejus arba veterinarines procedūras, atliekamas veterinarijos gydytojo sprendimu dėl gyvūno sveikatos;
- 10) gyvūnų galimybes stimuliuojančių medžiagų, didinančių gyvūnų produktyvumą, darbingumą, sportinius rezultatus, naudojimas, išskyrus teisės aktuose leidžiamų medžiagų naudojimą ar kitus teisės aktuose numatytus atvejus;
- 11) gyvūnų sveikatai žalingų ar erzinančių cheminių medžiagų bei kitų priemonių ir

²⁸ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas“, Infollex, žiūrėta 2021 m. balandžio 16 d., <http://www.infollex.lt/ta/336765:str346>.

²⁹ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, LRS, žiūrėta 2021 m. balandžio 16 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.111555>.

³⁰ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas“, *op. cit.*

įrenginių, sukeliančių gyvūnams baimę, stresą, kančias ar žalingas pasekmes jų sveikatai ir gerovei, naudojimas;

12) gyvūnų mokymas ir dresavimas, sukeliant jiems skausmą ir baimę, naudojant dirbtinai žalojančias ar skausmą, kančią sukeliančias priemones;

13) gyvūnų agresijos kitų gyvūnų ar žmonių atžvilgiu skatinimas dresuojant gyvūnus, išskyrus tarnybiniais tikslais naudojamų gyvūnų dresavimą;

14) gyvūnų veisimas nesilaikant teisės aktuose nustatytų reikalavimų ir (ar) sukeliantis žalingas pasekmes gyvūnų sveikatai ir gerovei;

15) gyvūnų laikymas jų rūšies, amžiaus, fiziologijos ir elgsenos neatitinkančiomis teisės aktuose nustatytomis sąlygomis;

16) netinkamų, žalingų gyvūnų laikymo, priežiūros ar darbo įrenginių taikymas gyvūnams;

17) nepakankamas gyvūnų šėrimas ar girdymas;

18) poilsio laiko gyvūnams nesuteikimas, atsižvelgiant į jų fiziologinius poreikius;

19) gyvūnų naudojimas kitiems gyvūnams šerti, išskyrus atvejus, kai šiuos gyvūnus būtina šerti gyvūnais pagal gyvūnų biologiją ir jų neįmanoma šerti kitaip (visais atvejais gyvūnų augintinių naudojimas gyvūnams šerti draudžiamas);

20) gyvūnų vežimas, pažeidžiant gyvūnų gerovę vežimo metu reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus;

21) gyvūnų naudojimas reklamai, filmavimui, fotografavimui, parodose ir kituose renginiuose, jeigu dėl to gyvūnams sukeliamas skausmas, baimė, kančia, gyvūnai verčiami pranokti jų įgimtus gebėjimus ar yra luošinami;

22) laukinių gyvūnų, kurie buvo prižiūrimi žmogaus, paleidimas į laisvę, jeigu šie gyvūnai nebuvo tinkamai paruošti gyventi natūralioje aplinkoje;

23) gyvūno savininko ar laikytojo sutikimas atlikti šios dalies 1–22 punktuose nurodytus veiksmus ar sąlygų atlikti tokius veiksmus sudarymas;

24) gyvūno augintinio savininko nesutikimas bendradarbiauti su šio įstatymo vykdymą kontroliuojančių institucijų pareigūnais, informacijos apie jo laikomų gyvūnų gerovę, sveikatos būklę, buvimo vietą ar kitas svarbias aplinkybes nesuteikimas;

25) kiti veiksmai, sukeliantys gyvūnų žūtį, skausmą, kančią, pavojų gyvūnų sveikatai ar gyvybei, išskyrus teisės aktuose nustatytus atvejus³¹.

Taip pat, šiame įstatyme nurodomi ir veiksmai, nelaikytini žiauriu elgesiu su gyvūnais ir jų kankinimu:

---

³¹ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 26.

- „1) akvakultūros gyvūnų gaudymas, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais;
- 2) gyvūnų medžiojimas, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais;
- 3) pagal su savivaldybės administracija suderintas kačių kastravimo programas laisvėje sugautų ir kastruotų bešeimininkių kačių paleidimas į laisvę;
- 4) gyvūnų kastravimas;
- 5) netyčinis gyvūno sužeidimas ar nužudymas;
- 6) gyvūnų nužudymas likviduojant gyvūnų užkrečiamąsias ligas, visuomenės sveikatos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, aplinkos apsaugos tikslais, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais;
- 7) gyvūnų nužudymas neatidėliotinais atvejais, kai būtina nutraukti sunkiai sužeisto gyvūno kančias;
- 8) kitų poveikio priemonių, pašalinančių grėsmę, taikymas gyvūnams ar jų nužudymas, kai gresia realus pavojus žmogui ar kitam gyvūnui;
- 9) gyvūnų nugaišinimas, naudojant tik veterinarinius vaistus, kiti nugaišinimo būdai yra draudžiami;
- 10) graužikų, kenksmingų vabzdžių ir erkių naikinimas jiems naikinti skirtais metodais ir priemonėmis;
- 11) bandymų su gyvūnais atlikimas, turint Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos išduotą leidimą;
- 12) ūkinių gyvūnų skerdimas, prieš tai jų neapsvaiginus, religinėms apeigoms atlikti būtinais metodais, jeigu šie gyvūnai skerdžiami skerdykloje“³².

Atsižvelgiant į pateiktus veiksmų sąrašus, svarbu pabrėžti, kad veiksmų, laikytinų žiauriu elgesiu su gyvūnais ir kankinimu, sąrašas nėra baigtinis, lyginant su veiksmų, nelaikytinų žiauriu elgesiu su gyvūnais ir kankinimu, sąrašu. Žiauraus elgesio sąvokos teisės aktuose neįtvirtinimas, kaip pažymi autorė K. Grinevičiūtė, nagrinėdama žiauraus elgesio su vaiku sampratą baudžiamojoje teisėje, „palieka laisvę teismui pripažinti ar nepripažinti elgesį žiauriu, kita vertus, galiojant tokiai normai kiekvienas neįprastas ir gana pavojingas elgesys vaiko atžvilgiu gali būti tinkamai teisiškai įvertintas“³³. „Šis teiginys tikėtų ir žiauraus elgesio su gyvūnu atveju, kadangi taip užtikrinama teisinė apsauga ne tik įstatyme išvardintais atvejais“³⁴.

Daugiausiai diskusijų kyla dėl veiksmų, nelaikytinų žiauriu elgesiu su gyvūnais, sąrašo. Akvakultūros gyvūnų gaudymas, medžiojimas, bandymų su gyvūnais atlikimas, ūkinių gyvūnų skerdimas ir kt., ar visgi tokie veiksmai nelaikomi žiauriu elgesiu su gyvūnais? Nors teisiškai tokie veiksmai ir nelaikomi žiauriu elgesiu su gyvūnais, visuomenėje dėl to nuomonės išsiskiria. Vienas

³² „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 26.

³³ Grinevičiūtė, *supra note*, 20: 107-113.

³⁴ Pranevičienė, *supra note*, 25: 184-201.

toks puikus pavyzdys – naktinė medžioklė su šunimis medžiojant invazinius gyvūnus. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakyme Nr. 258 „Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo“ yra įtvirtinta nuostata, kad medžioti su šunimis tamsiu paros metu leidžiama tam tikrus gyvūnus ir tam tikru laiku. Dar 2021 m. balandžio 12 d. parlamentaras Linas Jonauskas užregistravo GGAĮ 4 str. 2 d. pataisas, siūlydamas į veiksmų, laikytinų žiauriu elgesiu su gyvūnais, įtraukti naują punktą – „medžioklė su šunimis tamsiuoju paros metu, išskyrus atvejus, kai su šunimis ieškoma sužeisto gyvūno“³⁵. Parlamentaro teigimu, toks medžiojimo būdas yra žiaurus elgesys su gyvūnu, kadangi „nakties metu nušauti šunų draskomą miško žvėrį, nesužeidus šuns, yra neįmanoma, todėl žvėris dažniausiai yra pjudomas, kol nusibaigia arba brutaliai uždaužomas kuokomis ar pribaigiamas kitomis priemonėmis“³⁶. Socialiniuose tinkluose, dėl tokio siūlymo, visuomenė pasidalijo į dvi puses: viena pusė, palaikanti tokį siūlymą, kita – teigdama, kad tai nesąmonė, tokiu medžioti nėra nieko blogo ir, kad skerdyklose elgiamasi žiauriau³⁷. Arba kitas tinkamas pavyzdys – kailinių žvėrelių fermos. Dėl tokios ūkinės veiklos jau ne vienerius metus buvo siūlomi pakeitimai, kuriais siekiama uždrausti žvėrelius auginti ir žudyti dėl jų kailio, tačiau nei vienas toks įstatymo projektas nebuvo priimtas³⁸.

³⁹. 2021 m. lapkričio 15 d. buvo užregistruotas „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas“, kurio 3 straipsniu siūloma uždrausti „laikyti ir (ar) veisti gyvūnus dėl tikslo gauti ar parduoti kailį“⁴⁰, o dėl šio projekto 2021 m. lapkričio 16-18 d. organizacija „Tušti narvai“ prie Seimo suorganizavo renginį „Kalbėk už gyvūnus“, kuriuo buvo parodoma, kas vyksta kailinių žvėrelių fermose, siekiant įtikinti parlamentarų balsuoti už įstatymo pakeitimo projektą⁴¹. Renginio metu visuomenė išsiskyrė į dvi barikadų puses: asmenys, kovojantys už gyvūnų teises, ir verslininkai, siekiantys paneigti, kad kailinių žvėrelių auginimas fermose dėl jų kailio yra žiaurus elgesys su gyvūnais. Europos šalys,

³⁵ „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-410“, LRS, žiūrėta 2022 m. sausio 14 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/9072fdc09b5611eb998483d0ae31615c>.

³⁶ „Seimo narys siūlo uždrausti medžioklę su šunimis naktį, nebent ieškoma sužeisto gyvūno“, 15min, žiūrėta 2022 m. sausio 20 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/seimo-narys-siulo-uzdrausti-medziokle-su-sunimis-nakti-nebent-ieskoma-suzeisto-gyvuno-56-1492278>.

³⁷ Linas Jonauskas „Medžioklė su šunimis naktį – žiaurus elgesys su gyvūnu“, Facebook, žiūrėta 2022 m. vasario 20 d., https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=10158003033070060&id=291572615059.

³⁸ „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-2830“, LRS, žiūrėta 2022 m. sausio 14 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/9492e540dc4111e8820ea019e5d9ad04>.

³⁹ „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-303“, LRS, žiūrėta 2022 m. sausio 14 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/52e78f50d8bb11e69c5d8175b5879c31?jfwid=dg8d304lp>.

⁴⁰ „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-1104“, LRS, žiūrėta 2022 m. sausio 14 d., https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/6a5a274045f511eca8a1caec3ec4b244?positionInSearchResults=1&searchModelUUID=73ff9d32-0133-4a48-91ff-5cf45867003a&fbclid=IwAR0zwIHXRiepUv2kAqOVvMrR8RL4G-Lc-Kv_z1--FXhvBbf56NjvSqhmdM.

⁴¹ Tušti narvai, „Seimo nariai ir kailių fermeriai apsilankė Tušti narvai renginyje“, Youtube, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://www.youtube.com/watch?v=YRKv9cvz454>.

kaip Italija, jau yra uždraudusios gyvūnus auginti ir žudyti tik dėl jų kailio, tad tikimasi, kad ir Lietuva prisijungs prie šių valstybių sąrašo.

Kitose valstybėse, taip pat, yra išskiriama, kas nelaikoma žiauriu elgesiu su gyvūnais. Pavyzdžiui, Airijos Respublikoje, Gyvūnų sveikatos ir gerovės įstatymo 12 str. įtvirtinta, kad teisės akto nuostatos netaikomas tais atvejais, kai gyvūnas naikinamas tinkamu ir humanišku būdu, arba viskas, kas daroma atitinka teisės aktų reikalavimus bei, žinoma, netaikoma įprastiems dalykam, kaip žvejyba, teisėta medžioklė, teisėtas kiškio „gaudymas“, išskyrus tam tikrus atvejus⁴². Kituose įstatymo straipsniuose atitinkamai įtvirtinti kiti draudimai: draudimas kovoti su gyvūnais, draudžiamos procedūros, draudimas palikti gyvūnus ir pan. Švedijos Karalystėje Gyvūnų gerovės įstatyme taip pat numatytos išimtys: bandymai su gyvūnais (4 straipsnis ir 7 skyrius); gyvūnų skerdimas ir žudymas, laikantis teisės aktų nuostatų (5 skyrius)⁴³. Prancūzijos Respublikos baudžiamojo kodekso 521-1 straipsnyje numatyta, kad straipsnio nuostatos netaikomos bulių kautynėms, kai galima remtis nenutrūkstama vietine tradicija ir netaikoma gaidžių peštynėms vietovėse, kuriose galima susikurti nenutrūkstamą tradiciją⁴⁴. Austrijos Respublikoje Gyvūnų apsaugos įstatymo nuostatos netaikomas medžioklei ir žvejybai⁴⁵. Latvijos Respublikos gyvūnų gerovės įstatyme išimtis taikoma medžioklei, žvejybai, eutanazijai, ūkiniais tikslais laikomiems gyvūnams, teisėtiems bandymams, graužikų naikinimui, kurmių gaudymui mechaniniais spąstais, kovojant su gyvūnų užkrečiamomis ligomis⁴⁶.

Aktualu apžvelgti ir tai, kaip nacionalinėje teismų praktikoje suprantamas žiaurus elgesys su gyvūnais. Praktikoje laikytina, kad „žiaurus elgesys su gyvūnais pasireiškia visuomenėje netoleruotinais ir būtinumu nepagrįstais veiksmais, kuriais išreiškiamas nepateisinamas negailestingumas ir savivalė gyvūnų atžvilgiu. Ši veika gali pasireikšti tiek tęstiniais veiksmais, tiek ir vienkartinio poelgiu, pavyzdžiui, veiksnu, kuriuo gyvūnui tiesiogiai atimama gyvybė arba jis suluošinamas“⁴⁷. Taip pat, „teismų praktikoje, nagrinėjamo įvykio apimtyje, kankinimu suprantamas tam tikrą laiką trunkantis poveikis į kūną, sukeliantis dideles fizines kančias“⁴⁸. Tiek

⁴² „Animal Health and Welfare Act“, ISB, žiūrėta 2022 m. sausio 27 d., <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2013/act/15/section/12/enacted/en/html#sec12>.

⁴³ „Djurskyddslag (2018: 1192)“, SVERIGES RIKSDAG, žiūrėta 2022 m. vasario 3 d., https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningsamling/djurskyddslag-20181192_sfs-2018-1192.

⁴⁴ „Code penal“, Legifrance, žiūrėta 2022 m. vasario 3 d., https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070719/LEGISCTA000006149860/#LEGISCTA000044394135.

⁴⁵ „Tierschutzgesetz“, RIS, žiūrėta 2022 m. vasario 3 d., <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003541>.

⁴⁶ „Dzīvnieku aizsardzības likums“, Likumi, žiūrėta 2022 m. vasario 3 d., <https://likumi.lv/ta/en/en/id/14940>.

⁴⁷ „Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. kovo 12 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-234-658/2020“, Infollex praktika, žiūrėta 2022 m. vasario 15 d., <http://www.infollex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1866240>.

⁴⁸ „Panevėžio apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2014 m. sausio 13 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-36-350-2014“, Infollex praktika, žiūrėta 2022 m. vasario 15 d., <https://www.infollex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/798784>.

administracinių nusižengimų bylose, tiek baudžiamosiose bylose, teismas pasisako, kas konkrečiu atveju laikoma žiauriu elgesiu su gyvūnu, o kas ne, kaip pavyzdys – baudžiamoji byla, kurioje teigiama, kad „žiauriu elgesiu nelaikomas gyvūnų nugaišinimas, naudojant tik veterinarinius vaistus, kiti nugaišinimo būdai yra draudžiami. Iš aptartų įrodymų visumos darytina išvada, kad kaltinamasis K. D. tyčia užnuodytu maistu, žiurkių nuodus sumaišęs su maisto produktais – mėsos faršu, šėrė savo kates, ko pasekoje, keturios katės apsinuodijo nuodais ir nugaišo. Tyčinis naminių gyvūnų - kačių - nuodijimas laikytinas žiauriu elgesiu, todėl kaltinamojo veika sudaro nusikaltimo, numatyto BK 310 straipsnio 1 dalyje, sudėtį“⁴⁹.

Darytina išvada, kad visuomenėje egzistuoja prieštaringos nuomonės dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, todėl žiauraus elgesio su gyvūnais samprata yra kultūriškai determinuota ir dinamiška. Taip pat, nors ir nėra tiesiogiai įtvirtintos žiauraus elgesio su gyvūnais sąvokos nacionaliniuose teisės aktuose, GGAĮ yra įtvirtintas veiksmų, laikytinų žiauriu elgesiu su gyvūnais, sąrašas. Žiauraus elgesio su gyvūnais sąvokos neįtvirtinimas yra neatsitiktinis, kadangi užtikrina gyvūnų teisinę apsaugą ne tik įstatyme išvardintais atvejais. Teisiškai, žiauraus elgesio su gyvūnais sąvokos neįtvirtinimas atrodo teisingas, tačiau apžvelgiant visuomenėje egzistuojančias prieštaringas nuomones, darytina prielaida, kad kiekvienas asmuo žiauraus elgesio su gyvūnais sąvoką interpretuoja skirtingai, o tai daro tiesioginę įtaką teisinės atsakomybės netinkam taikymui, korupcijos apraiškos atsiradimui. Pabrėžtina ir tai, kad ne tik Lietuvos Respublikoje, bet ir kitose valstybėse yra pateikiami veiksmų, laikytinų ir nelaikytinų žiauriu elgesiu su gyvūnais, sąrašai.

1.2. Teisinė atsakomybė už žiaurų elgesį su gyvūnais

Kaip minėta ankstesniame poskyryje, žiaurus elgesys su gyvūnais užtraukia teisinę atsakomybę: administracinę pagal LR ANK 346 str. arba baudžiamąją pagal LR BK 310 str.

Administracinė atsakomybė už gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo ir kitų gyvūnų gerovės ir apsaugos, atskirų rūšių gyvūnų ženklavimo ir registravimo reikalavimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus numatyta LR ANK 346 str. Už nusižengimus padarytus dėl žiauraus elgesio su gyvūnais ar jų kankinimo, reglamentuoja to paties straipsnio 16-21 dalys⁵⁰.

„346 straipsnis. Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo ir kitų gyvūnų gerovės ir apsaugos, atskirų rūšių gyvūnų ženklavimo ir registravimo reikalavimus reglamentuojančių teisės aktų pažeidimas

⁴⁹ „Kelmės rajono apylinkės teismo 2017 m. lapkričio 9 d. baudžiamasis įsakymas baudžiamojoje byloje Nr. 1-203-446/2017“, Eteismai, žiūrėta 2022 m. sausio 17 d., <https://eteismai.lt/byla/182724750063199/1-203-446/2017>.

⁵⁰ „Administracinių nusižengimų kodeksas“, *supra* note, 28.

[...]

16. Žiaurus elgesys su gyvūnu, gyvūno kankinimas

užtraukia baudą nuo vieno šimto penkiasdešimt iki dviejų tūkstančių eurų.

17. Šio straipsnio 16 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai,

užtraukia baudą nuo dviejų tūkstančių iki keturių tūkstančių eurų.

18. Žiaurus elgesys su gyvūnu, gyvūno kankinimas, kai dėl to gyvūnams gresia žūtis ar suluošinimas,

užtraukia baudą nuo devynių šimtų iki trijų tūkstančių dviejų šimtų eurų.

19. Šio straipsnio 18 dalyje numatytas administracinis nusižengimas, padarytas pakartotinai,

užtraukia baudą nuo dviejų tūkstančių dviejų šimtų iki šešių tūkstančių eurų.

20. Už šio straipsnio 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 dalyse numatytus administracinius nusižengimus gali būti skiriamas gyvūnų konfiskavimas. Už šio straipsnio 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 dalyse numatytus administracinius nusižengimus privaloma skirti gyvūnų konfiskavimą.

21. Už šio straipsnio 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 dalyse numatytus administracinius nusižengimus gali būti taikoma administracinio poveikio priemonė – įpareigojimas dalyvauti alkoholizmo ir narkomanijos prevencijos, ankstyvosios intervencijos, sveikatos priežiūros, resocializacijos, bendravimo su vaikais tobulinimo, smurtinio elgesio keitimo ar kitose programose (kursuose)⁵¹.

LR ANK 346 str. 16-19 d. dispozicijos yra blanketinės, kadangi atsakomybei kilti pagal šio straipsnio dalis reikia konstatuoti pažeidimus numatytus GGAĮ 4 str. 2 d. 1-24 p., minėtus ankstesniame poskyryje⁵². Tačiau, kaip atskirti, kada yra žiaurus elgesys su gyvūnu, gyvūno kankinimas (LR ANK 346 str. 16 d.), o kada žiaurus elgesys su gyvūnu, gyvūno kankinimas, kai dėl to gresia žūtis ir suluošinimas (LR ANK 346 str. 18 d.)? LR ANK 346 str. 16-17 d. numatytų administracinių nusižengimų sudėtis yra formali, todėl atsakomybei pagal šias teisės normas kilti pakanka nustatyti žiauraus elgesio su gyvūnais ar jų kankinimo ar atitinkamai pakartotinumą šių nusižengimų faktą, o ne nustatyti ir įrodyti padarinius⁵³. LR ANK 346 str. 18-19 d. „sudėtis yra materialioji, kas reiškia, kad atsakomybei kilti yra būtini padariniai, šiuo atveju – dėl daromo

⁵¹ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas“, *supra note*, 28.

⁵² „Kauno apygardos teismo 2020 m. rugpjūčio 24 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-366-530/2020“, Liteko, žiūrėta 2022 m. vasario 15 d., <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=b4265a46-59ec-420d-92be-51d2b256c072>.

⁵³ „Kauno apygardos teismo 2021 m. lapkričio 4 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-361-361/2021“, Liteko, žiūrėta 2022 m. vasario 15 d., <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=fedcd16d-911d-4c17-91fb-d7e91b3d1e36>.

pažeidimo turi būti nustatyta, kad gyvūnams grėsė žūtis ar suluošinimas“⁵⁴. Pažymėtina ir tai, kad sprendžiant atsakomybės klausimą, padariniai, o šiuo atveju – grėsmė, nėra apibrėžta įstatymo leidėjo⁵⁵. „Taigi, kiekvienoje byloje paliekama diskrecijos teisė institucijoms, surašančioms administracinio nusižengimo protokolą, ir bylas nagrinėjantiems teismams nuspręsti, ar dėl padarytų veiksmų ar neveikimo yra kilusi reali grėsmė ir kuo ji pasireiškė kiekvienu konkrečiu atveju“⁵⁶. Svarbu ir tai, kad tyčinė kaltės forma yra būtinas LR ANK 346 str. 16-19 d. įtvirtinto nusižengimo požymis.

Baudžiamoji atsakomybė už žiaurų elgesį su gyvūnais įtvirtinta LR BK 310 str.

„310 straipsnis. Žiaurus elgesys su gyvūnais

1. Tas, kas žiauriai elgėsi su gyvūnu, jį kankino, jeigu dėl to gyvūnas žuvo arba buvo suluošintas,

baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.

2. Už šiame straipsnyje numatytą veiką atsako ir juridinis asmuo“⁵⁷.

Ši nusikalstama veika pasireiškia dviem objektyviaisiais nusikalstamos veikos požymiais: žiauriu elgesiu su gyvūnu arba gyvūno kankinimu. Tiek žiaurus elgesys, tiek kankinimas yra alternatyvūs veiksmai ir atsakomybei kilti užtenka nustatyti bent vieną iš jų. Straipsnyje įtvirtinta bendra dispozicija, kurioje neišskiriami nusikaltimą kvalifikuojantys požymiai, t. y., sunkesni atvejai, kuomet veika vykdoma komerciniais tikslais ar bendrininkaujant, o tai parodo, kad ši veika priskirtina prie nesunkių nusikaltimų. Baudžiamoji atsakomybė už žiaurų elgesį su gyvūnu arba gyvūno kankinimą atsiranda tik kilus minėto LR BK straipsnio dispozicijoje nurodytiems padariniams – kai dėl kaltininko žiauraus elgesio ar kankinimo gyvūnas žūsta arba būna suluošintas, todėl abi veikos yra materialios. Tarp kaltininko veiksmų ir kilusių padarinių gyvūnui turi būti nustatytas priežastinis ryšys, o taip pat svarbu paminėti, kad šis nusikaltimas gali būti padaromas tik tiesiogine ar netiesiogine tyčia, o „tai reiškia, kad kaltininkas supranta, jog žiauriai elgiasi su gyvūnu, jį kankina, numato, kad dėl to gyvūnas gali žūti ar būti suluošintas, ir šių padarinių nori, arba kad ir jų nenori, tačiau sąmoningai leidžia jiems atsirasti“⁵⁸. Be to, būtina įvertinti ir tai, kad sąvoka „kankinant ar kitaip itin žiauriai“ vartojama, kaip viena iš veikas kvalifikuojančių aplinkybių LR BK 129, 135 bei 138 straipsniuose, numatančiuose atsakomybę

⁵⁴ „Kauno apygardos teismo 2021 m. liepos 20 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-141-478/2021“, Infolex praktika, žiūrėta 2022 m. vasario 17 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2013272>.

⁵⁵ *Ibid*

⁵⁶ *Ibid*

⁵⁷ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, *supra note*, 29.

⁵⁸ „Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 4 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-1235-817/2021“, Liteko, žiūrėta 2022 m. vasario 17 d., <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=dd3e3499-44e4-4002-8076-bd642670d019>.

už žmogaus nužudymą ir sveikatos sutrikdymą. „Pastaroji aplinkybė rodo, kad įstatymo leidėjas kankinimą laiko vienu iš itin žiauraus nusikalstamo elgesio būdų“⁵⁹.

Ankstesnėje, iki 2015 m. liepos 15 d. LR BK 310 str. galiojusioje redakcijoje, buvo numatyta, kad „tas, kas žiauriai elgėsi su gyvūnu, jeigu dėl to gyvūnas žuvo arba buvo suluošintas, arba kankino gyvūną, baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų“⁶⁰. Šioje įstatymo redakcijoje „buvo numatyta baudžiamoji atsakomybė už dvi alternatyvias veikas – arba žiaurų elgesį su gyvūnu, arba gyvūno kankinimą, tačiau už žiaurų elgesį su gyvūnu baudžiamoji atsakomybė atsirasdavo tik kilus straipsnio dispozicijoje nurodytiems padariniams – kai dėl kaltininko žiauraus elgesio gyvūnas žūna arba būna suluošinamas, o antruoju atveju, kai gyvūnas kankinamas, kokių nors pasekmių dėl tokio elgesio kilimas nebuvo būtinas baudžiamajai atsakomybei atsirasti, pakako nustatyti patį gyvūno kankinimo faktą“⁶¹. Iš ankstesnio galiojusio LR BK 310 straipsnio konstrukcijos, kai baudžiamajai atsakomybei kilti būtinos atitinkamos pasekmės, o už kankinimą jos nėra būtinos, buvo daroma išvada, kad LR BK 310 straipsnyje vartojama sąvoka „kankino“, pirmiausia turi būti suprantama „[...] kaip itin žiaurus elgesys su gyvūnu, t. y. kankinimo atveju kaltininko elgesys su gyvūnu pagal veiksmų trukmę, apimtį, kryptingumą, naudojamus įrankius ir panašiai, neabejotinai turi viršyti visuomenėje suvokiamo paprasto žiauraus elgesio ribas“⁶². Toks teisės normos įtvirtinimas buvo gan neaiškus, kadangi buvo sunku atriboti baudžiamosios bei administracinės atsakomybės taikymo ribas.

Reikėtų paminėti ir tai, kad siekiant labiau apsaugoti gyvūnus buvo parengti įstatymų projektai: tiek Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 310 straipsnio pakeitimo projektas, tiek Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 346 straipsnio pakeitimo projektas, kuriais siūloma „sugriežtinti bausmes už žiaurų elgesį su gyvūnais bei numatyti apribojimus įsigyti ir laikyti gyvūnus asmenims, kurie žiauriai elgėsi su gyvūnais.“⁶³ 2021 m. birželio 10 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 346 straipsnio pakeitimo įstatymas, kuriuo buvo sugriežtintos sankcijos (žr. priedą Nr. 1) bei įtvirtinta už nusižengimų, numatytų 346 str. 16-19 d. padarymą, privalomas poveikio priemonės – gyvūnų konfiskavimo, skyrimas⁶⁴.

⁵⁹ „Panevėžio apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2014 m. sausio 13 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-36-350-2014“, Infolex praktika, žiūrėta 2022m. vasario 9 d., <https://www.infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/798784>.

⁶⁰ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, *supra note*, 29.

⁶¹ „Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. rugsėjo 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-612-317/2015“, Infolex praktika, žiūrėta 2022 m. vasario 18 d., <https://www.infolex.lt/skaitykla.mruni.eu/tp/1135787>.

⁶² „Panevėžio apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2014 m. sausio 13 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-36-350-2014“, *op. cit.*

⁶³ „Aiškinamasis raštas dėl įstatymo projektų Reg. Nr. XIII P-5147, XIII P-5148“, LRS, žiūrėta 2022 m. vasario 18 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/a8f0d140f0db11eab72ddb4a109da1b5?jfwid=m7ha1xfi8>.

⁶⁴ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 346 straipsnio pakeitimo įstatymas“, LRS, žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/efad0db2c3a811eb91e294a1358e77e9?positionInSearchResults=2&searchModeIUUID=ee386ccf-9b77-42b3-83b2-72c230cf526e>.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas buvo atmestas ir nauji siūlomi pakeitimai, dėl griežtesnės atsakomybės ir draudimo laikyti gyvūnus, neįsigaliojo⁶⁵. Dėl LR BK 310 straipsnio siūlomų sankcijų griežtinimo, t. y. draudimo laikyti gyvūnus, reikėtų aptarti detaliau, kadangi, nors pirmieji siūlymai buvo atmesti, iki šiol gyvūnų gerovės klausimais suinteresuoti asmenys derasi ir dirba ties šiuo klausimu.

Dėl draudimo laikyti gyvūnus įtvirtinimo kyla daugybė klausimų: kokia apimtimi turėtų būti taikomas draudimas, ar draudimas apimtų ir veiklas, susijusias su gyvūnų laikymu, kam būtų taikomas draudimas, ar tik pažeidėjui, ar visiems su pažeidėju gyvenantiems asmenims, ir pan. Toks draudimas laikyti gyvūnus jau įtvirtintas yra kitų valstybių teisės aktuose, pavyzdžiui, Latvijos Respublikoje – Gyvūnų apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje (asmeniui draudžiama laikyti gyvūną, jeigu jis buvo nubaustas už žiaurų elgesį su gyvūnais)⁶⁶, Lenkijos Respublikoje – Lenkijos gyvūnų apsaugos akto 35 straipsnyje⁶⁷, Vokietijos Federacinėje Respublikoje – Gyvūnų gerovės įstatymo 16a ir 20 skyriuose⁶⁸, Švedijos Karalystėje – Gyvūnų gerovės įstatymo 9 skyriaus 1-2 straipsniuose⁶⁹, Šveicarijos Konfederacijoje – Gyvūnų apsaugos įstatymo 23 straipsnyje⁷⁰.

Atkreiptinas dėmesys į vieną suformuotą pavyzdį Tauragės apylinkės teismo 2018 m. kovo 27 d. nuosprendyje baudžiamojoje byloje Nr. 1-44-351/2018, kurioje yra taikomas draudimas asmeniui laikyti gyvūnus. Teismas nagrinėjo baudžiamąją bylą, kurioje gyvūnai, t. y. šunys, buvo suluošinti ir žuvo dėl nemaitinimo, negirdymo bei laikymo narvuose, ir paskyrė asmeniui laisvės atėmimo bausmę, jos vykdymą atidėjo 2 metams ir įpareigojo asmenį per visą bausmės vykdymo atidėjimo laikotarpį nelaikyti šunų⁷¹.

Dėl šios poveikio priemonės įteisinimo vyksta daugybė diskusijų, viena iš jų – „Teisės laikyti gyvūną atėmimo problemos ir sprendimai“, kuri vyko 2022 m. sausio 25 d. Seime⁷². Šioje diskusijoje dalyvavo nevyriausybinų organizacijų atstovai, policijos atstovas, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos atstovas, parlamentarai. Visų institucijų atstovai pasidalino problemomis, galimais sprendimo būdais, mintimis ir išreiškė vieningą nuomonę dėl tokios poveikio priemonės

---

⁶⁵ „Baudžiamojo kodekso 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas“, LRS, žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/dc9f1a60f0db11eab72ddb4a109da1b5>.

⁶⁶ „Animal Protection Law“, *supra note*, 46.

⁶⁷ „Animal protection act“, Faolex, žiūrėta 2022 m. sausio 13 d., <https://www.fao.org/faolex/results/details/en/c/LEX-FAOC129621>.

⁶⁸ „Tierschutzgesetz“, Bundesministerium der Justiz, žiūrėta 2022 m. sausio 13 d., <http://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>.

⁶⁹ „Djurskyddslag (2018:1192)“, *supra note*, 43.

⁷⁰ „Animal Welfare Act“, Fedlex, žiūrėta 2022 m. sausio 13 d., <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2008/414/de>.

⁷¹ „Tauragės apylinkės teismo 2018 m. kovo 27 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-44-351/2018“, Eteismai, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d., <https://eteismai.lt/byla/63689430035357/1-44-351/2018?word=mir%C4%97%20%C5%A1uo>.

⁷² „Teisės laikyti gyvūną atėmimo problemos ir sprendimai“ (apskrito stalo diskusija, Vilnius, 2022 m. sausio 25 d.), <https://www.youtube.com/watch?v=ziuzA7QMqVM>.

reikalingumo, o taip pat bendrai sutarė, kad reikia ieškoti tikslios ir vieningos apibrėžties ir reikalavimų šiam draudimui įtvirtinti.

Apibendrinant tai, kas aukščiau išdėstyta, administracinės ir baudžiamosios atsakomybės rūšys tarpusavyje atskiriamos pagal veiksmų pobūdį ir veikia sukeliamus padarinius.⁷³ Būtent todėl taikant LR BK 310 str. nuostatas svarbu „[...]tinkamai įvertinti ne tik veikos neteisėtumą, tačiau ir neteisėtos veikos padarinius, nes būtent jie lemia, kokios rūšies teisinė atsakomybė turi būti pritaikyta asmeniui“⁷⁴. Konstatuotas gyvūno suluošinimo ar žūties faktas ir lemia, kokia atsakomybė asmeniui kils. Taigi, atibojant šias atsakomybės rūšis svarbiausia neteisėtos veikos padariniai, o tai reiškia, kad veiksmai, nesukėlę padarinių, numatytų LR BK 310 str., vertinami kaip administracinis nusižengimas. Be esamų, galiojančių atsakomybę numatančių normų, bandoma įtvirtinti papildomą poveikio priemonę – draudimą laikyti gyvūnus, apie kurios įtvirtinimą plačiai Lietuvos Respublikoje. Papildomos poveikio priemonės įtvirtinimas yra neatsiejamas nuo gyvūno konfiskavimo taikomos priemonės.

1.3. Teisinės atsakomybės už žiaurų elgesį su gyvūnais taikymo praktikos analizė

Nagrinėjant teisinę atsakomybę įdomu apžvelgti praktikoje susiklosčiusią situaciją. Remiantis Integruotos baudžiamojo proceso sistemos duomenimis, dėl LR BK 310 str. taikymo 2019 m. – 2020 m. ikiteisminių tyrimų pradėta – 166, iš jų nutraukta – 92, perduota bylų nagrinėti teismui – 52, išnagrinėta – 71 (išnagrinėtų bylų skaičius didesnis nei perduotų teismų nagrinėti, kadangi buvo nagrinėjamos ir 2018 m. perduotos bylos)⁷⁵.

Pagal Administracinių nusižengimų registro (toliau – ANR) 2019 m. duomenis už LR ANK 346 str. 16 d. numatytus nusižengimus 75 atvejais buvo skirtos baudos. Iš jų:

- 39 kartus buvo surašytas administracinio nusižengimo protokolas su nurodymu ir skirta pusė minimalios baudos (25 eurai);
- 21 kartą nutarimu administracinio nusižengimo byloje buvo skirta minimali bauda (50 eurų);
- 12 kartų skirta bauda didesnė nei minimali, bet neviršija sankcijos vidurkio (nuo 60 iki 625 eurų);
- 2 kartus buvo skirtas baudos vidurkis (625 eurai);
- 1 kartą skirta didesnė bauda nei sankcijos vidurkis (750 eurai);

⁷³ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos apžvalga“, LAT, žiūrėta 2021 m. gruodžio 20 d., https://www.lat.lt/data/public/uploads/2019/05/lat-aktuali_praktika_balandis_2019.pdf.

⁷⁴ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. birželio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-197-489/2019“, Infollex praktika, žiūrėta 2022 m. sausio 15 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/rp/Default.aspx?id=20&item=doc&AktoId=1742835&cid=69155>.

⁷⁵ VŠĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ pateikti duomenys.

- 6 atvejais buvo skirtas gyvūnų konfiskavimas.

2020 metais, už LR ANK 346 str. 16 d. numatytus nusižengimus 76 atvejais buvo skirtos baudos. Iš jų:

- 34 kartus buvo surašytas administracinio nusižengimo protokolas su nurodymu ir skirta pusė minimalios baudos (25 eurai);
- 13 kartų nutarimu administracinio nusižengimo byloje buvo skirta minimali bauda (50 eurų);
- 17 skirta bauda didesnė nei minimali, bet neviršija sankcijos vidurkio (nuo 60 iki 300 eurų);
- 1 kartą buvo skirtas baudos vidurkis (625 eurai);
- 5 atvejais buvo skirtas gyvūnų konfiskavimas⁷⁶.

Taip pat, remiantis Administracinių nusižengimų registro duomenimis, nuo 2019-01-01 iki 2021-04-01, pagal LR ANK 346 str. 17 d. užregistruotas 1 nusižengimas, kuriame priimtas procesinis sprendimas: skirta bauda 1200 eurų be konfiskavimo; pagal LR ANK 346 str. 18 d. – 10 nusižengimų, kuriuose priimti procesiniai sprendimai: 1 atveju buvo skirta bauda mažesnė negu numatyta sankcijoje (180 eurų), 4 atvejais skirta minimali (300 eurų) bauda, 5 atvejais buvo skirta didesnė negu minimali (400-1000 eurų), bet neviršijo sankcijos vidurkio (5 atvejais buvo skirtas konfiskavimas); pagal LR ANK 346 str. 19 d. – neregistruotas nei vienas nusižengimas⁷⁷.

Atkreiptinas dėmesys, kad ANR duomenimis nuo 2021 m. birželio 1 d. iki 2022 m. kovo 1 d. administracinių nusižengimų, numatytų LR ANK 346 str. 16 d. užregistruota 104, pagal LR ANK 346 str. 17 d. – 2, pagal to paties straipsnio 18 dalį – 35, o 19 dalį – nei vieno.

Siekiant išsiaiškinti realią situaciją aktualu apžvelgti po kelias teismų praktikoje susiklosčiusias situacijas, kuomet asmenys patraukiami administracinėn (LR ANK 346 str. 16-19 d.) arba baudžiamojon atsakomybėn (LR BK 310 str.) dėl žiauraus elgesio su gyvūnais.

LR ANK 346 straipsnio 16 dalies taikymas

Administracinio nusižengimo byloje asmuo buvo nubaustas pagal LR ANK 346 str. 1 ir 16 d. bei jam paskirta administracinio poveikio priemonė – 22 vnt. gyvūnų (šunų) konfiskavimas, už tai, kad jam priklausančys šunys buvo laikomi metaliniuose narvuose ir aptvaruose, kurių dydis neatitiko teisės aktuose numatytų reikalavimų, (šunims skirtas laikymo plotas yra per mažas ir varžė gyvūnų judėjimo laisvę), taip pat šunys neturėjo vandens. Administracinėn atsakomybėn patrauktas asmuo apskundė šį nutarimą dėl administracinio poveikio priemonės skyrimo, o pirmosios instancijos teismas iš dalies jį tenkino ir panaikino nutarimo dalį, kuria asmuo buvo

⁷⁶ VšĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ pateikti duomenys.

⁷⁷ *Ibid*

traukiamas administracinė atsakomybė pagal LR ANK 346 str. 16 d. Nutarimą administracinio nusižengimo byloje ne teismo tvarka priėmusi institucija apeliaciniu skundu kreipėsi į teismą prašydama pakeisti nutartį ir priimti naują nutarimą, kadangi asmuo padarė pažeidimus, kurie atitinka žiaurų elgesį su gyvūnais, t. y. GGAĮ 4 str. 2 d. 15 ir 24 p. Apygardos teismui nekilo abejonių, kad dėl netinkamų gyvūnų laikymo sąlygų šunys patyrė ir fizinį, ir psichinį skausmą, su jais buvo žiauriai elgiamasi, jie buvo kankinami, todėl apeliacinį skundą tenkino: panaikino pirmosios instancijos teismo nutarties dalį, kuria buvo nutraukta administracinio nusižengimo teisena pagal LR ANK 346 str. 16 d. ir paliko galioti ne teismo tvarka priimtą nutarimą.⁷⁸

Kitoje, apygardos teismo byloje, asmuo buvo nubaustas pagal LR ANK 346 str. 3 d., LR ANK 346 str. 5 d., LR ANK 346 str. 16 d., už tai, kad „*laikydamas 52 vnt. galvijų bandą, nesirūpino jos gerove ir apsauga, galvijų pašaru, vandeniui, sveikata, jais nesidomėjo, nereagavo į kaimynų pranešimus, netvarkė jų laikymo vietos, elektrinių sulūžusių aptvarų, tuo neapsaugojo galvijų nuo plėšrūnų ir pavojų, nepalankių oro sąlygų bei neužtikrino laikymo uždaroje aptvetoje teritorijoje, padarė galvijus bepriežiūriais, t. y. žiauriai su jais elgėsi ir juos kankino: nuo 2019 m. birželio 5 d. iki 2019 d. rugpjūčio 27 d. bepriežiūrė galvijų bandą ieškodama ėdesio ir vandens klaidžiojo po (duomenys neskelbtini), gyventojų žemės sklypus ir sodybas, keldama grėsmę ir darydama žalą gyventojų turtui bei keldama grėsmę sveikatai*“. Taip pat, buvo paskirta administracinio poveikio priemonė – galvijų konfiskavimas.⁷⁹

LR ANK 346 straipsnio 17 dalies taikymas

Kadangi, kaip ir minėta, kad pagal LR ANK 346 str. 17 d. buvo užregistruotas tik vienas administracinis nusižengimas, teismų praktikos dėl šios straipsnio dalies nėra.

LR ANK 346 straipsnio 18 dalies taikymas

Asmuo buvo nubaustas pagal LR ANK 346 str. 18 d. už tai, kad „*netinkamai prižiūrėjo savo du šunis, netinkamai juos šėrė, nesuteikė jų sveikatos ir gerovės reikalavimus atitinkančių laikymo patalpų, tuo savo elgesiu sukėlė grėsmę gyvūnų gyvybei*“⁸⁰, patikrinimo metu, šunys buvo pririšti prie grandinės, jie atrodė tragiškai: išliesę dėl maisto stokos, pririšti saulės atokaitoje ir t. t.

Kitoje byloje, asmuo pripažintas kaltu, padaręs administracinį nusižengimą, numatytą LR ANK 346 str. 18 d., kadangi laikė šunį „*netinkamomis sąlygomis, kadangi šuo buvo išliesęs dėl*

⁷⁸ „Klaipėdos apygardos teismo nutartis 2021 m. lapkričio 4 d. administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-361-361/2021“, Infollex praktika, <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2035514>.

⁷⁹ „Panevėžio apygardos teismo nutarimas administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-5-531/2020“, Infollex praktika, žiūrėta 2022 m. sausio 13 d., <https://www-infollex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1816836>.

⁸⁰ „Panevėžio apylinkės teismo nutarimas administracinio nusižengimo byloje Nr. A13.-478-857/2020“, Eteismai, žiūrėta 2022 m. sausio 13 d., https://eteismai.lt/byla/62332852142388/A13_-478-857/2020.

*netinkamo šėrimo ir girdymo, kliniškai nesveikas (ant pilvo susiformavęs apie 10x10 cm auglys), jam kvalifikuoto veterinarijos gydytojo pagalba nebuvo suteikta, gyvūnas kentė alkį ir troškulį*⁸¹, o t. y. pažeidė GGAĮ 4 str. 2 d. 2 ir 17 punktų reikalavimus.

LR BK 310 straipsnio taikymas

Pavyzdys, Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. liepos 19 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-126-485/2021, kurioje buvo nustatyta, kad asmenys buvo kaltinami pagal LR BK 310 str. už tai, kad jie žiauriai elgėsi su gyvūnu, o būtent: vykdydami bebrų medžioklę graibštu sugavus bebrą ir patalpinus į vielos narvą, paleido iš narvo sugautą gyvūną, po ko tyčia, demonstruodami nepateisinamą negailestingumą ir savivalę, be jokios pateisinamos priežasties pažeisdami GGAĮ 4 str. 1 d. ir 2 d. 13, 24 punktų reikalavimus, jie pjudė bebrą dviem šunimis: kurstė šunis pulti bebrą, o šiam aktyviai priešinantis, nenustatyto modelio medžiokliniu šautuvu bebrą sužeidė, siekdami susilpninti gyvūno pasipriešinimą, ir taip gyvūną suluošino, po ko suluošintą bebrą stūmė link šunų medžiokliniu šautuvu, mėtė, leido draskyti šunims tol, kol bebras buvo pajėgus priešintis ir t. t. Taip pat, asmenys sužeidę lapę vienu šūviu ir taip ją suluošinus, ją pjudė šunimis. Šioje byloje aktualu tai, kad pažeidėjai pirmos instancijos teismo nuosprendžiu buvo išteisinti. Pirmos instancijos teismo nuosprendyje konstatuota, kad asmenų veiksmuose nėra jiems inkriminuotų LR BK 310 str. nustatytų nusikaltimo požymių. Prokurorui apskundus tokį sprendimą, apeliacinės instancijos teismas tenkino skundą ir konstatavo, jog asmenų atliekami veiksmai, t. y. jų tariaimi šunų mokymai, prilygsta žiauriam elgesiui su gyvūnu ar jo kankinimui ir toks elgesys neatitinka racionalios ir etiškos medžioklės reikalavimų.⁸²

Kitoje baudžiamojoje byloje buvo nustatytos faktinės aplinkybės, kurios leidžia daryti išvadą, kad buvo pažeistos GGAĮ 4 str. 2 d. nuostatos, tačiau pirmos instancijos teismas pasisakė, kad nebuvo pagrindo konstatuoti, kad tokie veiksmai laikytini nusikalstamais. Taip pat, šioje byloje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad pirmos instancijos teismas teisingai įvertino, kad asmens veiksmai nesukėlė LR BK 310 straipsnyje aprašytų padarinių, t. y. nebuvo nustatyta, kad žuvo ar buvo suluošinta nors viena katė, o taip pat byloje nenustatytas subjektyvusis šios nusikalstamos veikos požymis – t. y. tyčinis žiaurus elgesys su katėmis.⁸³

⁸¹ „Kauno apygardos teismo nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-71-966/2019“, Infolex praktika, žiūrėta 2022 m. sausio 13 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1696339>.

⁸² „Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. liepos 19 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-126-485/2021“, Infolex praktika, žiūrėta 2022 m. sausio 19 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2012301>.

⁸³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. birželio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-197-489/2019, Infolex praktika, žiūrėta 2022 m. sausio 18 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2017073>.

Darytina išvada, kad nors už žiaurų elgesį su gyvūnais atitinkamai kyla administracinė ar baudžiamoji atsakomybė, praktikoje dėl teisinės atsakomybės taikymo kyla sunkumų, nėra taikomos vieningos praktikos. Dažnu atveju net nėra įrodoma, kad asmuo žiauriai elgėsi su gyvūnu, kaip matyti iš bylose esančios pateiktos informacijos: pirmos instancijos teismai konstatuoja, kad tai neatitinka žiauraus elgesio su gyvūnais sampratos, todėl tokie sprendimai skundžiami ir t. t. Pažymėtina ir tai, kad pažeidėjams yra skiriamos minimalios baudos ir nėra skiriama poveikio priemonė – gyvūno konfiskavimas (tik retais atvejais iki 2021 m. birželio 10 d.). Įsigaliojus LR ANK 346 straipsnio pakeitimo projektui⁸⁴ matyti, kad bylų kiekis išaugo ir daug daugiau asmenų buvo nubausti už žiaurų elgesį su gyvūnais, jų kankinimą bei jiems paskirta poveikio priemonė – gyvūnų konfiskavimas.

---

⁸⁴ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 346 straipsnio pakeitimo įstatymas“, *supra note*, 64.

2. GYVŪNŲ KONFISKAVIMO PAGRINDAI

„Konfiskavimas paprastai yra suprantamas kaip nuobauda, bausmė arba kita poveikio priemonė, skiriama padarius tam tikrus nusikaltimus, nusižengimus, pažeidimus ar neteisėtai praturtėjus“⁸⁵. Konfiskavimu siekiama asmenį nubausti už teisės pažeidimą, atlyginti pažeidimu padarytą žalą, atkurti prieš pažeidimą buvusią būseną, užkardyti pažeidimų darymą ateityje ir pan. Kiekvienu konfiskavimo atveju iš esmės įgyvendinami keli tikslai, o dažniausiai, tai baudžiamumo ir prevenciniai. Turto konfiskavimą bendriausia prasme galima suprasti, kaip neatlygintiną tam tikro objekto paėmimą valstybės nuosavybėn. Po turto sąvoka patenka ir gyvūnai, kadangi gyvūnai, kaip civilinės teisės objektai yra laikomi daiktais (turtu) remiantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.57 str. 3 d., 4.38 str.^{86 87}. Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 4 straipsnio 4 dalis numato, kad „iš gyvūnų savininkų ar laikytojų, kurie kankina gyvūnus, žiauriai elgiasi su jais, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso ar Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka gyvūnai gali būti konfiskuojami“⁸⁸. Iš anksčiau minėtų statistinių duomenų matyti, kad konfiskuojamų gyvūnų skaičius sparčiai didėja, todėl toliau bus analizuojama, kokiais pagrindais gyvūnai gali būti konfiskuojami, koks esamas teisinis reglamentavimas ir, žinoma, su kokiomis problemomis susiduriama taikant šią poveikio priemonę.

2.1. Situacijos, kurioms esant, taikomas gyvūnų konfiskavimas

Poveikio priemonė – gyvūnų konfiskavimas gali būti skiriama ir administracinio nusižengimo ir baudžiamosiose bylose. Pagrindai, dėl kurių gali būti skiriamas gyvūnų konfiskavimas, pirmiausia įtvirtinti teisės aktuose.

LR ANK 346 str. 20 d. numatyta, kad „už šio straipsnio 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 dalyse numatytus administracinius nusižengimus gali būti skiriamas gyvūnų konfiskavimas. Už šio straipsnio 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 dalyse numatytus administracinius nusižengimus privaloma skirti gyvūnų konfiskavimą“. Visų pirma, aktualu tai, kad vienais atvejais gyvūno konfiskavimas yra privalomas, o kitais atvejais, ši priemonė gali būti ir neskiriama. Už įvairius GGAĮ reikalavimų pažeidimus poveikio priemonė – gyvūno konfiskavimas nėra privaloma (tik

⁸⁵ Eglė Kavoliūnaitė „Turto konfiskavimas: reguliavimo tikslai ir teisinės prielaidos taikyti išplėstinį konfiskavimą Lietuvoje“, *Teisės problemos* 59, 1 (2008): 24-53, <https://teise.org/wp-content/uploads/2016/10/2008-1-kavoliunaite.pdf>.

⁸⁶ „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“, LRS, žiūrėta 2022 m. vasario 28 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.107687>.

⁸⁷ „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-133-2012“, Eteismai, žiūrėta 2022 m. kovo 29 d., <https://eteismai.lt/byla/280621682117550/3K-3-133/2012>.

⁸⁸ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 26.

galima), išskyrus kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų, pavojingų šunų mišrūnų įvežimą į Lietuvos Respubliką, įsigijimą, veisimą, naudojimą, prekybą jais ar kitoki jų perdavimą (LR ANK 346 straipsnio 11-15 dalys) ir esant žiauraus elgesio su gyvūnu, gyvūno kankinimo atveju (LR ANK 346 straipsnio 16-19 dalys). Žiauraus elgesio su gyvūnu ar gyvūno kankinimo atveju, imperatyvas konfiskuoti gyvūną įsigaliojo 2021 m. birželio 10 d., o iki to laiko šios priemonės skyrimas priklausė nuo atitinkamų institucijų pareigūnų valios.

Žiaurus elgesys su gyvūnu – pagrindas, dėl kurio gyvūnas konfiskuojamas, remiantis LR ANK ir LR BK. Kokie veiksmai, laikytini žiauriu elgesiu su gyvūnu, kaip minėta, įtvirtinti GGAĮ. Atsižvelgiant į tai, kad žiauraus elgesio su gyvūnais sąvoka yra kultūriškai determinuota, skirtinguose laikotarpiuose bei žmonių grupėse suprantama skirtingai, reikia suprasti, kad taip pat ir gyvūno konfiskavimas, kaip poveikio priemonė, gali būti taikoma labai įvairiais atvejais, todėl aktualu apžvelgti situacijas, kuomet ši priemonė galėtų būti, ar netgi turėtų būti taikytina.

Pakankamo lėšų kiekio neturėjimas veterinarinių paslaugų suteikimui, gyvūno laikytojo sveikatos būklė, dėl kurios jis negali tinkamai rūpintis gyvūnais ir (ar) būti atsakingu už jų gerovę, gyvūno laikytojo darbo pobūdis, dėl kurio šuo yra nevedžiojamas, laikomas uždarytas namuose – nors visais šiais atvejais gyvūnas mylimas, kaip reikėtų vertinti šias situacijas? GGAĮ numatyta, kad „kai gyvūno augintinio savininkas nebegali daugiau suteikti gyvūnui augintiniui reikiamos priežiūros, jis privalo perduoti gyvūną augintinį naujam savininkui (įskaitant perdavimą gyvūnų globėjui), kuris privalės prižiūrėti gyvūną augintinį pagal šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus. Gyvūno augintinio savininkas, nebegalintis suteikti gyvūnui augintiniui reikiamos priežiūros ir išnaudojęs visas galimybes perduoti gyvūną augintinį kitam savininkui ir išsaugoti jo gyvybę, gali kreiptis į veterinarijos gydytoją dėl nugaišinimo“⁸⁹. Nors įtvirtinta norma, įpareigojanti gyvūno savininką perduoti naujam savininkui, kai jis nebegali jo prižiūrėti, realiose situacijose šis įpareigojimas ne visuomet vykdomas: gyvūnų savininkai išvyksta palikdami gyvūnus, paleidžia gyvūnus miške ir pan. Be to, to paties įstatymo, to paties straipsnio 7 dalyje įtvirtinta, kad „draudžiama laikyti gyvūnus asmenims, įstatymų nustatyta tvarka pripažintiems neveiksniais šioje srityje. Asmenys, kurių veiksnumas šioje srityje apribotas, gali įsigyti, laikyti gyvūnus tik turėdami rūpintojo sutikimą“, tačiau, ar tai iš tikrųjų pritaikoma praktikoje? Kartais net nepastebima, kaip iš didelės meilės gyvūnams yra peržengiama riba ir tai tampa prievarta gyvūnui ar netgi žiauriu elgesiu su juo, jo kankinimu, o asmuo, laikydamas gyvūną, nesupranta savo netinkamų veiksmų ir susiklosčiusią padėtį grindžia tik subjektyviu situacijos suvokimu ir įsitikinimu, kad gyvūnu jis rūpinosi ir jį prižiūrėjo tinkamai⁹⁰.

⁸⁹ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 26.

⁹⁰ „Kauno apygardos teismo 2019 m. vasario 8 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-71-966/2019“, Eteismai, žiūrėta 2022 m. balandžio 4 d., <https://eteismai.lt/byla/177236501203893/AN2-71->

Taigi, poveikio priemonė – gyvūnų konfiskavimas gali būti skiriama ir administracinio nusižengimo ir baudžiamosiose bylose. Pagrindas, dėl kurio gali būti taikomas gyvūno konfiskavimas – teisinis, numatytas LR ANK ir LR BK. Remiantis LR ANK nuostatomis vienais atvejais, gyvūno konfiskavimas turi būti taikomas imperatyviai, o kitais atvejais – pasirinktinai. Priežastis, dėl kurios privalomas gyvūno konfiskavimas, visų pirma – žiaurus elgesys su gyvūnu ar jo kankinimas, o taip pat – neteisėtas kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų, pavojingų šunų mišrūnų įvežimas į Lietuvos Respubliką, įsigijimas, veisimas, naudojimas, prekyba jais ar kitoks jų perdavimas. Kaip ir dėl visų nusikalstamų veikų, taip ir dėl LR BK 310 straipsnyje, teismas gali paskirti baudžiamojo poveikio priemonę – turto konfiskavimą, o šiuo atveju, gyvūno konfiskavimą.

2.2. Teisinis reguliavimas, numatantis gyvūno konfiskavimą

Teisinis reglamentavimas, numatantis gyvūnų konfiskavimo procedūrinius ypatumus, yra itin painus. Gyvūno konfiskavimui, kaip ir turtui, visų pirma taikomos bendrosios taisyklės, o papildomai šį procesą reglamentuoja atskiri teisės aktai ar jų nuostatos. Patį gyvūno konfiskavimo dažnesnį taikymą administracinio nusižengimo bylose lemia tai, kad baudžiamosiose bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnu ar jo kankinimo gyvūnas gali būti konfiskuojamas tik esant gyvūno suluošinimo ar žūties atvejui. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, plačiau bus analizuojamas poveikio priemonės taikymas administracinio nusižengimo bylose.

Gyvūnų konfiskavimui, kaip ir turtui taikomos bendrosios turto konfiskavimo taisyklės įtvirtintos LR ANK 29 str. ir LR BK 72 str. Administracinio nusižengimo bylose, priešingai nei baudžiamosiose, ši poveikio priemonė gali būti skiriama tik tuo atveju, kai tai numatyta specialiosios dalies straipsnyje, nustatančiame atsakomybę už asmens padarytą veiką. Tai puikiai matyti ir LR ANK 346 straipsnio 20 dalyje, kurioje atskirai įtvirtintas gyvūno konfiskavimo skyrimas už tam tikrų nusižengimų padarymą.

Gyvūno, kaip ir turto, kuris buvo administracinio nusižengimo padarymo įrankis, priemonė, dalykas ar įstatymų uždraustos veikos rezultatas, konfiskavimą vykdo „institucija, kurios pareigūnas atliko administracinio nusižengimo tyrimą, o kai nutarimas priimtas ne teismo tvarka, – institucija, kurios pareigūnas priėmė nutarimą“⁹¹. Administracinių nusižengimų, numatytų LR ANK 346 str. 16-19 d. teiseną pradeda, tyrimą atlieką ir protokolus surašo šių institucijų pareigūnai:

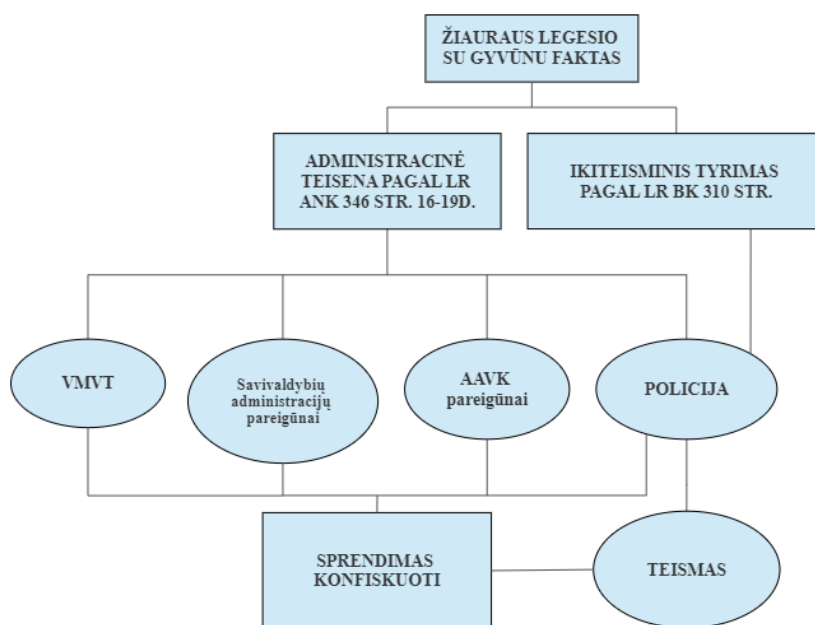

[966/2019?word=cpk%20654&fbclid=IwAR171SMXispeFrniYgCazgEoWSlOXGTbwAR1J26Fn8e0AYsEvKpudUmzonA](https://www.mz.govt.lt/lt/1966/2019?word=cpk%20654&fbclid=IwAR171SMXispeFrniYgCazgEoWSlOXGTbwAR1J26Fn8e0AYsEvKpudUmzonA).

⁹¹ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas“, *supra note*, 28.

1. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT)(LR ANK 589 str. 1 d. 30 p.),
2. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės (toliau – AAVK) (LR ANK 589 str. 1 d. 31 p.),
3. Policijos (LR ANK 589 str. 1 d. 49 p.),
4. Savivaldybių administracijų (LR ANK 589 str. 1 d. 82 p.).

Gyvūno konfiskavimas baudžiamosiose bylose yra skiriamas teismo, kuris skirdamas šią baudžiamojo poveikio priemonę privalo laikytis LR BK 9 skyriuje numatytų reikalavimų.

Paveikslas Nr. 1. *Gyvūno konfiskavimo vykdymo schema (schema sudaryta remiantis LR ANK ir LR BK nuostatomis).*

Nutarimas konfiskuoti daiktą, vykdomas paimant jį ir priverstinai, neatlygintinai perduodant tą daiktą valstybės nuosavybėn⁹². Konfiskuoto daikto atitekimas valstybės nuosavybėn reiškia, kad jis turi būti apskaitomas⁹³. „Nusikalstamų veikų ar administracinių nusižengimų, dėl kurių skiriamas gyvūno konfiskavimas, aukomis gali būti tiek gyvūnai augintiniai, tiek ūkiniai gyvūnai bei laukiniai gyvūnai. Laukinių gyvūnų konfiskavimo procedūros vykdymas (apskaitymas, realizavimas) yra skirtingas nei ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių“⁹⁴.

⁹² *Ibid*

⁹³ „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“, LRS, žiūrėta 2022 m. vasario 18 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActEditions/lt/TAD/TAIS.234132>.

⁹⁴ „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“, *supra* note, 93.

Vyriausybės nutarimu Nr. 634 patvirtintų Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklėse įtvirtinti atskiri apskaitymo reikalavimai tuo atveju, kai konfiskavimo procedūros objektas – laukiniai gyvūnai.

Visų pirma, „konfiskuoti ar kitaip valstybei perduotini gyvi ar negyvi pagal Lietuvos Respublikos arba Europos Sąjungos teisės aktus ar tarptautinius susitarimus saugomų rūšių laukiniai augalai ar gyvūnai, jų dalys ar gaminiai iš jų [...], taip pat konfiskuoti ar kitaip valstybei perduotini ūkiniai gyvūnai ir gyvūnai augintiniai, naminiai gyvūnai į mokesčių inspekcijos apskaitą neįtraukiami“⁹⁵. Konfiskuotus gyvus ar negyvus laukinius gyvūnus, jų dalis ar gaminius iš jų (toliau – laukiniai gyvūnai) privaloma įtraukti į valstybės ar savivaldybės, kurios žinioje jie yra, apskaitą. Valstybės ar savivaldybės institucija, kurios žinioje yra konfiskuoti negyvi laukiniai gyvūnai, jų dalys ar gaminiai iš jų, „per 30 dienų nuo šių daiktų patekimo jų žinion privalo kreiptis į Lietuvos Respublikos aplinkos ministeriją (ar jos įgaliotą instituciją) dėl šių daiktų laikymo, tolesnio perdavimo sąlygų“⁹⁶, o dėl gyvų – nedelsdama, t. y. ne vėliau kaip kitą darbo dieną. Aplinkos ministerija (ar jos įgaliota institucija), atsakydama į tokį paklausimą, per 30 dienų, arba kitu atveju – nedelsdama, praneša, kur ir kokiomis sąlygomis privaloma konfiskuotą turtą laikyti, kada, kur ir kokiomis sąlygomis perduoti arba sunaikinti teisės aktų nustatyta tvarka. Gyvų laukinių gyvūnų saugų perkėlimą į tinkamą ir ministerijos nurodytą jiems laikyti vietą, arba sunaikinimą savo lėšomis organizuoja valstybės ar savivaldybės institucija, kurios žinioje konfiskuoti gyvūnai yra⁹⁷.

Konfiskuotų ūkinių gyvūnų ar gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo, saugojimo (laikymo), realizavimo, perdavimo ir nugaišinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-284 patvirtintas Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo, saugojimo, realizavimo ir nugaišinimo tvarkos aprašas. Už konfiskuotų gyvūnų augintinių ir ūkinių gyvūnų įtraukimo į apskaitą, įkainojimo, saugojimo, realizavimo, perdavimo kitiems, nugaišinimo tvarką atsakinga VMVT. Institucija, konfiskavusi gyvūną, privalo apie tai pranešti VMVT, o ši organizuoti gyvūno perėmimą. Konfiskuoto gyvūno perėmimas fiksuojamas „Gyvūno perėmimo aktu“, kuriame apibūdinamas perimtas gyvūnas. Visa informacija apie konfiskuotą gyvūną įtraukiama į Perimtų gyvūnų apskaitos žurnalą, kuriame ir renkami visi duomenys apie gyvūną: nuo įtraukimo į apskaitą iki realizavimo ar nugaišinimo. Taigi, VMVT perėmus gyvūną

---

⁹⁵ *Ibid*

⁹⁶ *Ibid*

⁹⁷ *Ibid*

ir surašius „Gyvūno perėmimo aktą“, laikoma, kad gyvūnas yra jos žinioje iki realizavimo ar nugaišinimo.

Kita proceso dalis – konfiskuoto gyvūno realizavimas. Bendriausiai, pagal teisės aktus, turto realizavimas suprantamas, kaip „turto pardavimas konkurse, įskaitant elektroninį konkursą, elektroninėje parduotuvėje, elektroniniame aukcione, pardavimas per įmones, su kuriomis Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – mokesčių inspekcija) konkurso būdu yra sudariusi turto realizavimo sutartis, pardavimas patikėjimo teise ar realizavimas kita įstatymų nustatyta tvarka ir būdais“⁹⁸.

Konfiskuojant laukinius gyvūnus, dėl jų realizavimo: kaip ar kokiomis sąlygomis tą gyvūną parduoti, laikyti ar išvis sunaikinti, sprendžia Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija. Konfiskuoti laukiniai gyvūnai gali būti perduodami mokslo ir mokymo institucijoms ar privalomai sunaikinami (dėl užkrečiamų ligų, ar jeigu jie yra sugedę, mažaverčiai ir pan.), o tokiais atvejais yra įtvirtinti teisės aktai⁹⁹, kurių reikalavimais vykdomas įgyvendinimas.

Toliau kalbant apie konfiskuotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių, realizavimo tvarką, pabrėžtina, kad prieš realizavimą, perdavimą, saugojimą ar nugaišinimą yra atliekamas konfiskuoto gyvūno tinkamumo realizuoti įvertinimas ir įkainojimas. Ne vėliau, kaip per 5 darbo dienas, nuo gyvūno perėmimo dienos, VMVT įvertina gyvūno tinkamumą realizuoti ir priima sprendimą dėl konfiskuoto gyvūno tinkamumo realizuoti. Priimdama sprendimą institucija vadovaujasi registrų, informacinių sistemų duomenimis, teisės aktų reikalavimais. Vertindama konfiskuoto gyvūno tinkamumą realizuoti parduodant, taip pat, institucija privalomai atsižvelgia į gyvūno vertę eurais, sveikatos būklę, amžių, prekinę išvaizdą, paklausą, realias pardavimo galimybes ir kitas aplinkybes, dėl kurių gyvūnas galėtų būti netinkamas realizuoti parduodant. Sprendžiant klausimą dėl kelių gyvūnų tinkamumo realizuoti, vertinamas kiekvienas gyvūnas atskirai, išskyrus atvejus, kai konfiskuojama gyvūnų vada, t. y. motina ir nuo jos priklausantys jaunikliai, kurie vertinami ir realizuojami kartu. Poįstatyminiame akte yra išvardinti atvejai, kuomet konfiskuotas gyvūnas pripažįstamas netinkamu realizuoti, pavyzdžiui, šuo ar katė, neturintys kilmę patvirtinančių dokumentų, gyvūnas paimamas iš teritorijos, kurioje nustatyta tos rūšies gyvūnams ypač pavojinga gyvūnų užkrečiamoji liga. Pripažįstant, kad konfiskuotas gyvūnas netinkamas realizuoti parduodant, nurodoma, ar gyvūną galima neatlygintinai perduoti kito asmens nuosavybėn ar gyvūnas turi būti nugaišinamas. Jeigu konfiskuotas gyvūnas, pripažįstamas tinkamu realizuoti parduodant, VMVT atlieka kainų apklausą arba pasirenka kitą

⁹⁸ „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“, *supra note*, 93.

⁹⁹ „Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotinių gyvūnų ar negyvų laukinių augalų ar gyvūnų, jų dalių ar gaminių iš jų perdavimo mokslo ir (ar) mokymo institucijoms mokslo ir (ar) mokymo tikslais tvarkos aprašo patvirtinimo“, LRS, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.337283?jfwid=2r1mf74v>.

pardavimo būdą. Konfiskuoto gyvūno nepardavimo atveju, kaip ir netinkamo realizuoti parduodant, gyvūnas gali būti perduodamas kito asmens nuosavybėn (šiuo atveju pasirašomas Gyvūno perdavimo-priėmimo aktas). Konfiskuotas gyvūnas gali būti perduodamas gyvūnų globėjams, turintiems tinkamas sąlygas tiems gyvūnams laikyti, arba kitiems gyvūnų laikytojams, galintiems užtikrinti tinkamas sąlygas ir sutinka perimti tokius gyvūnus. Perduodant konfiskuotą gyvūną, VMVT gali nurodyti tą gyvūną tam tikrą laiką karantinuoti, gydyti, atlikti užkrečiamųjų ligų tyrimus ir veterinarines paslaugas, pavyzdžiui, kastruoti. Akcentuotina tai, kad jeigu perimtus gyvūnus būtina laikyti nuo perėmimo iki jų realizavimo, VMVT užtikrina, kad su gyvūnų globėjais ar laikytojais būtų sudaromos ekonomiškai pagrįstos laikino gyvūno laikymo sutartys, o t. y. kad teikiamų gyvūnų laikino laikymo paslaugų kaina būtų nustatyta vadovaujantis protingumo kriterijais ir atitiktų rinkoje teikiamų analogiškų laikino gyvūnų laikymo paslaugų kainą. Pabrėžtina ir tai, kad VMVT, atsižvelgdama į perimamų gyvūnų sveikatos būklę ar siekdama išvengti bereikalingo perimamų gyvūnų streso dėl perkėlimo į kitą laikymo vietą, ar galimai papildomas išlaidas dėl perimamų gyvūnų perkėlimo į kitas laikino laikymo vietas, gali palikti perimamą gyvūną toliau laikyti asmeniui, laikinai laikančiam gyvūną, neatsižvelgdama į tai, kad kitas asmuo gali suteikti laikino laikymo paslaugą žemesne kaina¹⁰⁰. O ne ką mažiau svarbi nuostata ta, kad VMVT, vadovaudamasi GGAĮ 20 str. 7 d. ir realizuodama konfiskuotus gyvūnus, turi įvertinti, ar įsigyjantiems asmenims leidžiama juos laikyti. „Rekomenduojama konfiskuotų ar valstybei perduotų gyvūnų neleisti įsigyti asmenims, kurie per paskutinius metus traukti administracinę ar baudžiamojon atsakomybėn už žiaurų elgesį su gyvūnais ir gyvūnų kankinimą, asmenims, kurie atitinka bent vieną Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 8 straipsnio 4 dalies 1–4 papunktyje nurodytą kriterijų, taip pat asmenims ar jų šeimos nariams, iš kurių šie gyvūnai buvo konfiskuoti“^{101, 102}.

Šis teisinis reglamentavimas taikytinas tuo atveju, kai jau yra priimtas sprendimas konfiskuoti gyvūną, tačiau, kaip žinoma, ne visada užfiksavus žiauraus elgesio su gyvūnu ar kankinimo atvejį, toks sprendimas iškart priimamas, tad kyla klausimas, kokie reikalavimai taikomi iki sprendimo gyvūną konfiskuoti priėmimo?

„Kol bus priimtas ir įsiteisės teismo sprendimas arba byla ne teismo tvarka nagrinėjančios institucijos (pareigūno) sprendimas dėl gyvūno konfiskavimo, savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas asmuo, dalyvaujant Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos veterinarijos gydytojui ir policijos pareigūnui, jeigu būtina užtikrinti viešąją tvarką, turi paimti tokį gyvūną ir

---

¹⁰⁰ „Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo, saugojimo, realizavimo ir nugaišinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, LRS, žiūrėta 2022 m. vasario 18 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/83b22254a85811eb98ccba226c8a14d7?jfwid=aqmh3npnl>.

¹⁰¹ *Ibid*

¹⁰² *Ibid*

perduoti jį gyvūnų globėjui ar kitam paimtą gyvūną galinčiam laikinai laikyti gyvūnų laikytojui arba kitoku būdu užtikrinti tinkamą gyvūno laikymą¹⁰³. Jeigu paimamas gyvūnas yra suluošintas ar sunkiai sergantis, siekiant nutraukti jo kančias, gali būti priimamas sprendimas jį nugaišinti. O išlaidos už gyvūno gydymą, laikiną laikymą, nugaišinimą ar gaišenos tvarkymą, atlyginamos asmens, kuris žiauriai su juo elgėsi ar jį kankino. Tai vienintelė teisės norma, įtvirtinta GGAĮ 4 str. 5 d., reglamentuojanti institucijų pareigas, finansinius mechanizmus, esant situacijai, kuomet dar nepriimtas atitinkamos institucijos sprendimas konfiskuoti gyvūną. Įgyvendinančiųjų teisės aktų nebuvimas šioje srityje, sukelia problemų, kadangi dažnu atveju, atitinkamos institucijos nežino kaip elgtis, kas turėtų prisiimti atsakomybę dėl „konfiskuojamų“ gyvūnų išlaikymo, gydymo finansavimo ir pan.

Paminėtina ir tai, kad 2020 m. rugsėjo 14 d. buvo patvirtintas Lietuvos Generalinio policijos komisaro ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymas „Dėl reagavimo į pranešimus apie žiaurų elgesį su gyvūnais ir jų kankinimą algoritmo patvirtinimo“¹⁰⁴, kuriuo numatyti aiškūs bendri veiksmų algoritmai, gavus pranešimą apie įtariamą žiaurų elgesį su gyvūnais (žr. priedą Nr. 4).

Esamas teisinis reglamentavimas ištis dviprasmiškas. Iki paties sprendimo konfiskuoti priėmimo įtvirtinta viena teisės norma, iš kurios sudėtinga suprasti, kaip turi būti elgiamasi tokiose situacijose: kas gyvūną paima, kas už jį atsakingas, kas turi išlaikyti gyvūną. Nesant detalaus ir aiškaus šios proceso dalies reglamentavimo atsiranda teisės spragos. Teisinis reglamentavimas po sprendimo konfiskuoti priėmimo yra detalus, reglamentuojamas atskirais teisės aktais. Akcentuotina ir tai, kad įstatyminė bazė yra nuolat tobulinama, kuriamos naujos teisės normos įvairioms spragoms spręsti, konfiskavimo priemonės efektyvumui gerinti bei užtikrinti.

2.3. Poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymo praktikoje problematika

Išanalizavus teisinio reglamentavimo ypatumus svarbu išgryninti gyvūnų konfiskavimo taikymo praktikoje kylančias problemas. Siekiant įgyvendinti išsikeltą tikslą bei uždavinį – išsiaiškinti problemines sritis, taikant gyvūnų konfiskavimo priemonę, buvo atliktas struktūruotas interviu su šešiais tiriamaisiais ekspertais, atstovaujančiais skirtingas institucijas, o taip pat ir atlikta teismų praktikos analizė. Iš anksto parengus klausimų planą buvo bendrauta su šešiais tiriamaisiais ekspertais, atstovaujančiais skirtingas institucijas, t. y. policijos, VMVT, prokuratūros, bei gyvūnų gerovės organizacijų, t. y. VšĮ „Lietuvos gyvūnų teisių apsaugos

---

¹⁰³ „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“, *supra note*, 26.

¹⁰⁴ Lietuvos policijos generalinio komisaro ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymas „Dėl reagavimo į pranešimus apie žiaurų elgesį su gyvūnais ir jų kankinimą algoritmo patvirtinimo“.

organizacija“ (toliau – GATO), VšĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ (toliau – GGI), asociacija „Keturkojo viltis“ atstovais. Kiekvieno tiriamo asmens darbo specifika skirtinga, tačiau visi tiriamieji yra susiję su gyvūnų gerove, o šiuo atveju atitinkamai – turi teisę taikyti gyvūnų konfiskavimą, yra pirmieji asmenys, atvykstantys į įvykio vietas dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, atsakingi už gyvūnų teises ir gerovę bei savanoriškais tikslais globojantys gyvūnus bei kovojantys už jų teises. Esminis šio darbo praktinės dalies tikslas yra išsiaiškinti ir įsigilinti į esamas problemas, su kuriomis susiduriama konfiskuojant gyvūnus.

Pasitaiko taip, kad, asmuo, padaręs administracinį nusižengimą, numatytą LR ANK 346 str. 16-19 d., ar nusikalstamą veiką, numatytą LR BK 310 str., lieka nenubaustas. Pateikus klausimą, *„Kokia Jūsų manymo to priežastis? Ar tai susiję su įrodinėjimo proceso sudėtingumu bylose?“*, visi tiriamieji sutinka su tuo, kad žiauraus elgesio su gyvūnais atvejai sunkiau išaiškinami ir nustatomi dėl įvairių priežasčių (žr. priedus Nr. 5-10). Respondentų nurodomi veiksniai, kurie turi didelės įtakos bylos baigčiai – įrodymų trūkumas, pareigūnų kompetencijų stoka, įrodymų dingimas, gyvūno savininko nustatymo problematika, gyvūno sveikatingumo apžiūra, kaltinamasis susitaiko su nukentėjusiuoju. Nurodomų atsakymų pavyzdžiai pastebėtini ir viešojoje erdvėje, vienas iš jų – internetinėje žiniasklaidoje pasirodė informacija, kad Kaune buvo išmesti iš mašinos kačiukai, automobilio valstybinis numeris užfiksuotas, tačiau pritrūko įrodymų, kuriuose užfiksuotas pats kačiukų išmetimo faktas¹⁰⁵.

Viena iš labiausiai akcentuojamų problemų, su kuria susiduriama šiame procese, tai – nepakankamų žinių ir tinkamų įgūdžių stoka tarp pirmųjų pagalbos teikėjų, t. y. policijos pareigūnų, savivaldybės administracijos, VMVT pareigūnų ar valstybinės aplinkos apsaugos kontrolės pareigūnų. Būtent įrodymų surinkimas, pačių institucijų pareigūnų nežinojimas savo veiksmų atlikimo arba neužfiksavimas įrodymų, tampa viena iš apsunkinančių procesą priemonių – taip teigia ir GATO atstovė. Puikus respondentės pateiktas pavyzdys – gyvūnų patikrinimo akto užpildymas, kuriame VMVT pareigūnas iš šalies pažiūrėjęs nurodo skaičių – 50 šunų, tačiau neidentifikuoja gyvūno lyties, o vėliau, jeigu šie gyvūnai nebuvo laikinai paimti, jiems dingus nebelieka įrodymų, kad buvo atlikta apžiūra¹⁰⁶. Šį teiginį savo pateikiamuose interviu atsakymuose tvirtina ir asociacijos „Keturkojo viltis“ bei GGI atstovai (*„Iki sprendimo priėmimo viena iš problemų –pareigūnų žinių stoka institucijų. Pats asmeniškai susidūriau su institucijų pareigūnų abejingumu [...]“*, *„[...] jie neturi teisinių žinių ir nemoka vesti surašyti administracinio nusižengimo protokolo“* (žr. priedus Nr. 5 ir Nr. 8)). Panašios situacijos matomos ir iš teismų praktikos. *„Vilniaus rajono savivaldybės Viešosios tvarkos skyriaus vyr. specialisto 2020 m.*

¹⁰⁵ „Internete liejasi apmaudas: judrioje Kauno gatvėje kačiukus sutraiškė mašinos“, Kauno.diena, žiūrėta 2022 m. vasario 25 d., <https://kauno.diena.lt/naujienos/kaunas/nusikaltimai-ir-nelaimes/internaute-liejasi-apmaudas-ant-judraus-kelio-ismesti-kaciukai-915506>.

¹⁰⁶ Interviu su VšĮ „Lietuvos gyvūnų apsaugos ir teisių organizacija“ vadove Brigita Kymantaite.

lapkričio 24 d. nutarimu Nr. A33(13)-89 atsisakyta pradėti D. T. administracinio nusižengimo teiseną pagal ANK 346 straipsnį¹⁰⁷. Šioje situacijoje atkreiptinas dėmesys į tai, kad teismas laikė, „jog šiuo atveju nutarimas atsisakyti pradėti administracinio nusižengimo teiseną buvo priimtas neatlikus išsamaus pareiškėjos pranešime nurodytų aplinkybių tyrimo“¹⁰⁸, todėl nutarė panaikinti pirmos instancijos sprendimą. Kitas atvejis – „*Nepaisant moters liudijimo ir į šuns kaklą įaugusios grandinės nuotraukų, atsakingosios institucijos žiauraus elgesio su gyvūnais fakto nenustatė, o tarp tyrimo nutraukimą lėmusių argumentų – veterinaro išvada, kurioje konstatuojama, jog jo (veterinaro) praktikoje į kaklą įaugusios grandinės yra dažnas atvejis ir tai yra ne nepriežiūra ar žiaurus elgesys su gyvūnais, o pačių šunų polinkis tai plonėti, tai storėti, dėl ko grandinės ir įauga...*“¹⁰⁹. Vieningo teisės aktų normų taikymo nebuvimas matyti ir kitoje byloje – „Pažymėtina, jog Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pozicija dėl šio pažeidimo yra nenuosekli – nutarime institucija ANK 346 straipsnio 16 dalyje padarytą nusižengimą grindžia Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 2, 9, 15 ir 17 punktų pažeidimais bei detaliai apie juos pasisako. Tuo tarpu skunde, institucija pasisako tik dėl šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 2, 15 ir 17 punktų pažeidimų, o 9 punkte padaryto pažeidimo nedetalizuoja“¹¹⁰. Kitas puikiai esamą situaciją iliustruojantis atvejis, kuomet 2020 m. liepos pradžioje socialiniame tinklapyje „Facebook“ viešai nuaidėjo piliečio nusiskundimas autobuso vairuotojo veiksmais, kai gandas atsitrenkė ir įstrigo autobuso korpuse, o vėliau buvo paliktas leisgyvis. Dėl šio įvykio policija atsisakė pradėti ikiteisminį tyrimą, kadangi, nors ir autobuso vairuotojo elgesys nebuvo tinkamas, tačiau žiaurus elgesys su gyvūnais yra tyčinis ir sąmoningas nusižengimas, kai gyvūno savininkas ar kitas asmuo suvokia, jog jo veiksmai gyvūnui suteiks skausmą ir kančią ir sąmoningai to siekia, ko nagrinėjamu atveju nenustatyta. Vis dėlto VŠĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ apskundus tokį nutarimą, tyrimas buvo pradėtas¹¹¹. Priešingai nei gyvūnų gerovės organizacijų atstovų atsakymuose į interviu klausimus, atitinkamų institucijų pareigūnai ties klausimu, dėl pareigūnų kompetencijos stokos, neišreiškė nei pritarimo, nei nepritarimo arba atsisakė atsakyti apskritai į šį klausimą.

Su aukščiau aptartomis problemomis ne ką mažiau svarbi atsakymuose minima aplinkybė ir ta, kad nei vienos iš minėtų institucijų pareigūnas nėra praktikuojantis veterinarijos gydytojas,

¹⁰⁷ „Vilniaus apygardos teismo 2021 m. kovo 9 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-104-932/2021“, Infoplex praktika, žiūrėta 2022 m. kovo 22 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1975718>.

¹⁰⁸ *Ibid*

¹⁰⁹ „Gyvūnų globėjus sukrėtusi istorija: kiemsargio kakle – įaugusi dviguba grandinė“, Delfi, žiūrėta 2022 m. kovo 22 d., <https://www.delfi.lt/letena/gyvunu-teises/gyvunu-globejus-sukretusi-istorija-kiemsargio-kakle-iaugusi-dviguba-grandine.d?id=86597689>.

¹¹⁰ „Kauno apygardos teismo 2022 m. vasario 24 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-57-919/2022“, Infoplex praktika, žiūrėta 2022 m. kovo 22 d., <https://www.infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2063351>.

¹¹¹ „GGI apskundus nutarimą tyrimas dėl autobuso partrenkto gandro vis tik buvo pradėtas“, GGI, žiūrėta 2022 m. kovo 10 d., <https://ggi.lt/ggi-apskundus-nutarima-tyrimas-del-autobusu-partrenkto-gandro-vis-tik-buvo-pradetas/>.

kuris galėtų patikrinti gyvūno sveikatingumą. Atitinkamų institucijų pareigūnų būtinumą būti praktikuojančiais veterinarijos gydytojais pažymi ir asociacijos „Keturkojo viltis“ atstovas žodžiais „Tikrai, savivaldybės administracijos ar policijos pareigūnas, kuris visiškai nenusimano apie gyvūnų fiziologiją, atsistojęs prieš tą šunį negalės nei pamatyti, nei užfiksuoti žiauraus elgesio atvejo. Ir dabar, pavyzdžiui, bežiūrint į gyvūnus mums, sunku būtų pasakyti, kad šis šuo serga vėžiu, šis turi psichologinių problemų, šis labai senas“ (žr. priedą Nr. 5). GATO atstovės teigimu, žiauraus elgesio su gyvūnu pagrindas yra tai, kad gyvūno laikymo sąlygos sutrikdė gyvūno sveikatingumą, t. y. kad jam kilo kažkokios sveikatos pasekmės, kad jis buvo suliesėjęs, kad jis susirgo, kad jam buvo nepatogu, jam skaudėjo ir visi panašūs veiksmai, kurie ir sako, kad su gyvūnu buvo žiauriai elgiamasi (žr. priedą Nr. 7). Faktinių aplinkybių nustatymas, kaip šiuo atveju gyvūno sveikatos patikrinimas, patikrinimo vietoje yra netgi ydinga antikorupcinių požiūriu, kadangi, „šiuo metu gyvūnų sveikatos įvertinimo procedūra ir kriterijai nenustatyti, todėl egzistuoja rizika, kad ši procedūra gali būti atliekama skirtingai ar tendencingai, priklausomai nuo situacijos“¹¹². Svarbiausias įrodymas byloje – gyvūno sveikatai kilusių pasekmių įrodymas, nes kitu atveju ta pati situacija gali likti įvertinta prieštaringai, kaip antai minėtas GATO atstovės pavyzdys, kad „karvytė buvo laikoma mėšle iki kelių, tvarte, tai žiaurus elgesys su gyvūnais, bet jeigu jai nėra kilusi jokia sveikatos pasekmė, tai čia gali būti atitinkamo pareigūno įvertinama, kaip gyvūno laikymas netinkamomis sąlygomis, o ne žiauraus elgesys su gyvūnu“ (žr. priedą Nr. 7). Tai matyti ir iš Specialiųjų tyrimų tarnybos atliktos korupcijos analizės pateiktų pavyzdžių apibendrinimo: „nustačius netinkamo dydžio narvus ūkiuose, vienais atvejais gyvūnų savininkai ar laikytojai buvo traukiami atsakomybėn pagal ANK 346 straipsnio 1 dalį – tai yra už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus, kitais atvejais pagal ANK 346 straipsnio 16 dalį – už žiaurų elgesį su gyvūnais“¹¹³. Arba matomas pavyzdys teismų praktikoje – „Iš bylos medžiagos matyti, kad [...] 2019-11-20 nutarimu nutraukė ikiteisminį tyrimą E. P. atžvilgiu dėl to, kad jis galimai žiauriai elgėsi su gyvūnu, jį kankino ir dėl to gyvūnas žuvo ar buvo suluošintas, nenustačius pakankamai duomenų, pagrindžiančių jo kaltę dėl nusikalstamos veikos padarymo“¹¹⁴. Kaip matyti Vilniaus apygardos teismo nutartyje, ikiteisminis tyrimas dėl žiauraus elgesio su gyvūnais buvo nutrauktas, o asmuo patrauktas administracinėn atsakomybėn visai ne dėl žiauraus elgesio, o už kitų gyvūnų gerovę reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus. Kitas pavyzdys – baudžiamojoje byloje¹¹⁵ neginčijamai nustatyta, kad asmuo netinkamai rūpinosi auginamais

¹¹² „Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos atlikta korupcijos rizikos analizė“, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://www.stt.lt/doclib/qcsxdj9h9vubb3pksp9fm6mr11g91fnh>.

¹¹³ „Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos atlikta korupcijos rizikos analizė“, *supra note*, 112.

¹¹⁴ „Vilniaus apygardos teismo 2021 m. birželio 9 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-221-468/2021“, Infolex praktika, žiūrėta 2022 m. kovo 22 d., <https://www.infolex-lt.skaitykle.mruni.eu/tp/2001244>.

¹¹⁵ „Kauno apygardos teismo 2018 m. gegužės 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-327-238/2018“, Eteismai, žiūrėta 2022 m. kovo 2 d., <https://eteismai.lt/byla/255541308669431/1A-327-238/2018>.

galvijais, neparuošė, nepirko ir nešėrė jų pilnaverčiais pašarais, neįrengė galvijų šėrimo ir girdymo vietų, laikė galvijus lauke ir jų laikymui tinkamai neįrengtose pastogėse, laiku nesirūpino dėl veterinarinės pagalbos suteikimo – šias aplinkybes patvirtino byloje apklausti liudytojai, tačiau byloje neįrodyta, kad asmens laikomi galvijai žuvo ar buvo suluošinti būtent dėl tų nustatytų aplinkybių, taigi nenustatytas būtinasis priežastinis ryšys tarp veikos ir kilusių padarinių.

Priešingą nuomonę šiuo klausimu pateikia VMVT ekspertas, nurodydamas, kad „[...]teisinės atsakomybės taikymas nėra susijęs tik su gyvūnu sveikata kurią tarsi galėtų detaliai įvertinti tik praktikuojantis veterinarijos gydytojas. Svarbu suprasti, kad teisinė atsakomybė taikoma už teisės aktuose nustatytų reikalavimų pažeidimus, o tokie reikalavimų pažeidimai gali atsiskleisti ir netinkamomis laikymo sąlygomis (nors gyvūnai patikrinimo momentu būtų ir visiškai sveiki) ir taip pat gali būti kompleksškai susiję ir su netinkamomis laikymo sąlygomis, dėl kurių gyvūnams spėjo pasireikšti vieni ar kiti sveikatos sutrikimai“ (žr. priedą Nr. 6).

Atkreiptinas dėmesys ir į netinkamą teisės aktų taikymą, kuri itin aktuali problema, atsispindinti dirbant su laukiniais gyvūnais. Šią problematiką pažymi ir GATO atstovė, o apskritai netinkamo teisės aktų taikymo problematiką mini ir GGI atstovė. Atrodo taip, kad situacija ta pati, tačiau kartais asmuo atsakomybėn traukiamas už žiaurų elgesį su gyvūnais (LR ANK 346 str. 16-19 d. ar LR BK 310 str.), o kitu atveju – už laukinės gyvūnijos išteklių netinkamą naudojimą (LR ANK 303 str. ar LR BK 272 str. 274 str.). Šiuo klausimu, labai skirtinga praktika ir tarkim valstybinės aplinkos apsaugos kontrolės pareigūnas pagal savo darbo atlikimo specifiką dažniausiai taiko straipsnius dėl laukinės gyvūnijos išteklių netinkamo naudojimo, nurodydamas atliktus Laukinės gyvūnijos naudojimo taisyklių ar Laukinės gyvūnijos įstatymo nuostatų pažeidimus, tačiau apie pažeidimus, nurodytus GGAĮ – nenurodomi. Kyla klausimas, tai kaip gi turėtų iš tiesų būti ir kaip turėtų būti įvertinama, ar tai nėra žiaurus elgesys su gyvūnu? „Tai yra tiesiog dar nevykstanti praktika instituciniame lygmenyje“ – GATO atstovės žodžiai. Visų pirma, Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos naudojimo taisyklės pasirašo dvi institucijos: Aplinkos ministras ir VMVT direktorius, taigi, tai jau pirmas ženklas, kad taisyklių laikymosi nuostatų patikrinimas turėtų būti vykdomas kelių institucijų. Ir GATO vadovės nuomone, turėtų būti dvi institucijos, kurios atlieka patikrinimus: viena tikrina ar laikymo sąlygos atitinka reikalavimus, o kita – tikrina gyvūno sveikatingumą t. y. ar jis buvo gydomas, ar jis sirgo, ar yra įrašai kokie, kokios procedūros buvo atliktos, o jeigu gyvūnas yra jau nugaišęs, tai dėl kokių priežasčių jis nugaišo.

Pateikus interviu klausimą „Ar yra tinkamas esamas teisinis reguliavimas, gyvūno konfiskavimo atveju? Galbūt reikėtų papildomų teisės aktų, įtvirtinančių detalesnes ir aiškesnes nuostatas?“, dauguma ekspertų nurodė, kad, nors reglamentavimas pakankamas, tačiau detalesnių nuostatų įtvirtinimas nepakenktų ir išspręstų, kai kurias esamas problemas (VMVT, policijos,

GATO, asociacijos „Keturkojo viltis“ atstovai (atitinkamai žr. priedus Nr. 5, Nr. 6, Nr. 7 ir Nr. 9)). Priešingai, GGI atstovė nurodė, kad „*Nėra tinkamas, atiduodami gyvūnai nesterilizuoti, neleidžiama jų perduoti prieglaudoms, kurios nėra sudariusios sutartis su savivaldybe. Gyvūnų realizavimas nėra tikrinamas*“ (žr. priedą Nr. 8), o prokurorės nuomone, esamas reglamentavimas yra tinkamas ir nepateikė nuomonės dėl aiškesnių nuostatų įtvirtinimo (žr. priedą Nr. 10).

Kaip vieną iš pagrindinių įrodinėjimo proceso problemų, Kauno apygardos prokuratūros Alytaus apylinkės prokuratūros prokurorė nurodo tai, kad nenustatomas asmuo, padaręs nusikalstamą veiką tokiais atvejais, kaip randami negyvi gyvūnai atliekų konteineriuose ar panašiose vietose¹¹⁶. Kitų ekspertų nuomone, gyvūno identifikavimo klausimas labiau siejamas su individualiomis retesnėmis situacijomis, kuomet tikrai negalima nustatyti gyvūno savininko/laikytojo. Iš tiesų, nors tai nėra dažniausia problema, su kuria susiduriama, tačiau, kai kuriose, kaip minėtose, itin žiauriose situacijose, tai aktualu. Įsigaliojus GGAĮ 7 straipsnio pakeitimams¹¹⁷, kuriais nuo 2022 m. gegužės 1 d. katės, šunys, šeškai turės būti suženklinti, tikimasi, kad ši problema išsispres, tačiau nesant tinkamo kontrolės užtikrinimo mechanizmo ir žmonių sąmoningumo, daugybė gyvūnų gali likti nepaženklinti mikroschemomis. Identifikavimo problema atliepiama ir gyvūno laikino laikymo išlaidų kompensavimo atvejais, kadangi gyvūnas iki jo konfiskavimo netampa valstybės nuosavybe, ir jo išlaikymo pareiga atsiranda šio gyvūno laikytojui specialios viešosios teisės normos (GGAĮ 4 str. 5 d.) pagrindu, o nesant ar neidentifikuojant tokio laikytojo/savininko gyvūno išlaikymo išlaidų našta tenka gyvūnų globos namams¹¹⁸.

Visose bylose, gyvūnų gerovės organizacijos ar kiti suinteresuoti asmenys, pranešę apie žiaurių elgesį su gyvūnu, įgyja pranešėjo statusą, o tie, kurie patiria finansinius nuostolius, pavyzdžiui, gyvūnų globos namai, turi galimybę juos išsieškoti. Problemų dėl skolų išieškojimo nekyla ten, kur gyvūnų globos namai yra sudarę sutartis su atitinkamomis savivaldybėmis ir situacijose, kuriose žinomas asmuo, padaręs nusikalstamą veiką ar nusižengimą. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad iš 60 savivaldybių, 44 yra sudariusios sutartis su gyvūnų globos namais ir tik 33 iš jų, sutartyse yra nusimatę sąlygas dėl laikino gyvūnų laikymo iki kol bus priimtas sprendimas konfiskuoti (žr. priedą Nr. 2). Tai reiškiasi, kad kitais atvejais gyvūnų laikino laikymo išlaidų kompensacinis mechanizmas nėra užtikrinamas. Vienais atvejais, dėl pernelyg ilgo bylinėjimosi proceso, gyvūnas laikomas net ne mėnesiais, o metais, kol priimamas sprendimas – tai ir

¹¹⁶ Interviu su Kauno apygardos prokuratūros Alytaus apylinkės prokuratūros prokurore.

¹¹⁷ „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 4, 7 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas“, LRS, žiūrėta 2022 m. balandžio 10 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/adba9f003fa311eb8c97e01ffe050e1c?jfwid=1lgm65f5k>.

¹¹⁸ „Kauno apygardos teismo 2020 m. spalio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. E2A-1506-555“, Eteismai, žiūrėta 2022 m. balandžio 5 d., https://eteismai.lt/byla/23820470536034/e2A-1506-555/2020?fbclid=IwAR0ANvNYICIB4PM1EdyfHKXIGVFRHt53yVIMm3_yK4Hbx-rDawuK-RSGgME.

veterinarinių paslaugų suteikimo išlaidos, maistas ir pan. Kitais atvejais – po priimto sprendimo nekonfiskuoti, ar nepripažinus kaltu asmenio, nebelieka iš ko galima išieškoti lėšas. Todėl gyvūno laikino laikymo išlaidų našta tenka neabejingai visuomenei, savanoriškomis lėšomis padedantiems išlaikyti gyvūnus. Asociacijos „Keturkojo viltis“ vadovo nuomone, *„labai svarbūs teisiniai procesai ir tai, kad būtume įtraukiami į bylas, kaip nukentėjusieji, nes tai padėtų susitvarkyti ir gyvūnų laikymo išlaidų klausimus“*. Pagal galiojančius teisės aktus, nukentėjusiuoju gali būti pripažintas gyvūno savininkas, t. y. gali būti gyvūnų gerovės organizacija, kuriai priklauso gyvūnas, fizinis asmuo, tuo atveju, jeigu kažkas kitas su tuo gyvūnu žiauriai elgėsi. Tačiau, jeigu gyvūnas nėra tos organizacijos turtas, bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, organizacija neturi jokio statuso, nebent pareiškėjo tais atvejais, kai praneša apie žiauraus elgesio su gyvūnais faktą.

Gyvūnų gynėjų klausimas aktualus administracinio nusižengimo bylose, nes baudžiamosiose bylose tokį vaidmenį atlieka prokurorai. Administracinio nusižengimo bylose susiduriama su situacijomis, kuomet institucija, tyrusi žiauraus elgesio su gyvūnu atvejį, atsisako pradėti tyrimą, o tokio sprendimo apskūsti niekas negali. Susidaro situacija, kad nei viena organizacija, suinteresuota gyvūnų gerovės klausimais, ar tie patys pranešėjai neturi nei teisės susipažinti su tokio sprendimo turiniu, nei galimybės jį apskūsti. Reiškiasi taip, kad institucija, tirianti tokį atvejį, yra „paskutinė“ priėmusi sprendimą. Ar tai teisinga? Nevyriausybinių organizacijų teigimu (GATO ir GGI), taip neturėtų būti ir ties tuo reikia dirbti, kad atsirastų praktika. Nevyriausybinių organizacijų atstovai dirba šiais klausimais, skundžia sprendimus, kreipiasi į teismus (jau netgi yra priimtų sprendimų), taip prisideda prie tokių situacijų sprendimo, vieningos praktikos kūrimo, kadangi suprantama, kad gyvūnas pats savęs bylose atstovauti negali. Atsižvelgiant į tai, galbūt svarstytinas klausimas, dėl specialiojo statuso nevyriausybinėms organizacijoms, susijusioms su gyvūnų gerove, suteikimo? Šių organizacijų įtraukimo į bylas, galimybės susipažinti su priimtų sprendimų turiniu, priimtų sprendimų skundimo teise ir pan. Apie specialiojo statuso suteikimą pažymi GGI atstovė – *„Prieglaudos nėra suinteresuotos kreiptis dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, nes tam nėra nei laiko, nei resursų. Specialusis statusas turėtų būti suteiktas NVO, kurios dirba su žiauraus elgesio bylomis. Šiai dienai, jos nėra pripažįstamos šalimi, tačiau jau yra teismų praktikos, kur teismai priėmė skundą ir bylą dėl gyvūno konfiskavimo nagrinėjo pagal GGI skundą“*. O be to, įdomus pavyzdys Lenkijos Respublikoje, kur Gyvūnų gerovės apsaugos įstatyme įtvirtinta, kad „visuomeninės gyvūnų globos organizacijos teisme gali atstovauti nukentėjusiajam, t. y. asmeniui, kurio gyvūnas nukentėjo nuo žiauraus elgesio ir kuris pats nenori ar negali dalyvauti teismo procese“¹¹⁹. Apie specialiojo statuso suteikimą, kiti, t. y. respondentai iš atitinkamų institucijų, nenurodo, ar reikėtų tokio statuso, ar ne.

---

¹¹⁹ „Bausmės už žiaurų elgesį su gyvūnais“, LRS, žiūrėta 2022 m. kovo 22 d., https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=31992.

Kita problema – praktika rodo, įprasta tapo tai, kad nelegalūs veisėjai yra įpareigojami įteisinti savo veiklą, nepaisant to, ar asmenys geba tinkamai užsiimti tokia ūkine veikla ir ne Jau ne kartą žiniasklaidoje, socialiniuose tinkluose matyti antraštės „Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja“¹²⁰. Metai iš metų besiverčiantys neteisėta komercine veikla asmenys po pirmojo institucijų įspėjimo įteisina savo veiklą, nors nei požiūris, nei supratimas apie gyvūno auginimą išlieka nepakitęs. „Sprendžiant dėl paskirtos administracinio poveikio priemonės individualizavimo, atsižvelgtina į tai, kad [...] po [...] departamento pareigūnų atlikto patikrinimo netrukus ėmėsi priemonių įteisinti savo ūkinę veiklą [...]. Apygardos teismo vertinimu, šios aplinkybės lengvina A. Ž. administracinę atsakomybę“¹²¹ – tokie vertinimai matomi ir bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais. VMVT eksperto teigimu, „bet kokių atveju, jei asmuo buvo patrauktas teisinėn atsakomybėn tai ateityje norėdamas užsiimti kažkokia teisės aktuose reguliuojama veikla jis privalo laikytis taisyklių pvz., atitinkamai registruoti savo veiklą, teikti ataskaitas ir t. t. Todėl net ir tais atvejais, kai asmuo buvo patrauktas teisinėn atsakomybėn, tačiau suprato savo neigiamą elgesį ir ateityje ėmėsi veiksmų veiklą vykdyti tinkamai pagal teisės aktų reikalavimus, tai vertintina, kai teigiamas asmens elgesio pokytis, kad valstybės nustatytų taisyklių visumoje būtų laikomasi“. Tačiau pabrėžtina tai, į ką atkreipia dėmesį GATO atstovė, kuri teigia, kad po skandalo prašymą įteisinti ūkinę veiklą pateikė 1000 asmenų ir visi tie prašymai buvo patenkinti. Tai tik įrodo institucijų nerimtą požiūrį į tokią veiklą ir tai, kad VMVT į gyvūnų veisimą žiūri tik per verslo prizmę, nors, kaip institucija turėtų žiūrėti per gyvūnų gerovės prizmę¹²². Panaši situacija matyti ir iš nagrinėjamos bylos – „nors, kaip nurodyta skundžiamame nutarime, A. P. šunų auginimu bei priežiūra užsiėmė ilgą laiką, tačiau bylos duomenys patvirtina, jog ji tą darė netinkamai ir tokiu būdu, kuris nesuderinamas su gyvūnų gerovės principais, todėl pažeidėjos įsipareigojimai dėl gyvūnų laikymo sąlygų pagerinimo neįrodo, kad gyvūnų laikymo sąlygos ilguoju laikotarpiu pasikeis“¹²³. GGI atstovė, atsakydama į pateiktą interviu klausimą, įvertinti situacijas, kuomet neteisėtą veiklą vykdę veisėjai įteisina savo veiklą, pamini Specialiųjų tyrimų tarnybos atliktos korupcijos apraiškų galimybes. Ekspertas, atstovaujantis policijos įstaigą, šiuo klausimu teigia, kad „jeigu problema buvo tik leidimo gavimas (veisėjas gali būti tik tas asmuo kuris užsiregistravęs VMVT, o už veisimą neužsiregistravus numatyta atsakomybė ANK 127 straipsnyje, kur sankcijoje numatytas konfiskavimas) tai normalu“ (žr. priedą Nr. 9).

¹²⁰ „Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja“, Kurjeris, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://kurjeris.lt/naujienos/po-skandalo-konfiskavus-sunis-tapo-legalia-veiseja/>.

¹²¹ „Šiaulių apygardos teismo 2021 m. vasario 10 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-25-744/2021“, Liteko, žiūrėta 2022 m. kovo 10 d., <http://liteko.teismai.lt/viesaspredimupaieska/tekstas.aspx?id=219c91e9-5dac-441e-bdb6-91d0b107097e>.

¹²² Interviu su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba.

¹²³ „Šunys bus konfiskuoti“, Teismai, žiūrėta 2022 m. balandžio 4 d., https://www.teismai.lt/lt/naujienos/teismu-pranesimai-spaudai/sunys-bus-konfiskuoti/9103?fbclid=IwAR2pxJKrECGxaiZM_WHaLOvUuyITyKcfJ5-KclfC9ZQqHvUk-znJ6EQMuY4.

Gyvūno laikinas laikymas iki sprendimo konfiskuoti gyvūną priėmimo ir po sprendimo įsigaliojimo – taip pat vienos iš pagrindinių problemų šiame procese. Su šia problema susiduria visos anksčiau minėtos institucijos, priimančios sprendimus dėl gyvūnų konfiskavimo. Laikino laikymo vietos paieškos problematika itin aktuali konfiskuojant laukinius gyvūnus. Šiems gyvūnams laikyti reikalingas leidimas, tad nėra paprasta surasti tokias vietas. Plėšrūnai, egzotiniai gyvūnai, įvairūs mišrūnai ar saugomi gyvūnai – gyvūnai, kuriems ypatingai sunku surasti tiek laikino, tiek nuolatinio laikymo vietas. Tokiose situacijose bendradarbiaujama su kitomis valstybėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, VšĮ „Gyvūnų teisių apsaugos organizacija“, kuri padeda surasti gyvūnams namus. Vienas iš didelio atgarsio sulaukusių pavyzdžių matomas Šiaulių apygardos teismo nagrinėjamoje byloje. Apygardos teismas priėmė galutinį sprendimą konfiskuoti 7 lūšis, kurios iki sprendimo priėmimo jau buvo išvežtos į Belgiją, nes Lietuvoje nėra sąlygų, kur laikyti tokius gyvūnus, nors gali atrodyti ir ironiška, kad į įsakymą „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo“, t. y. Lietuvos raudonąją knygą, Lietuvos įrašytam gyvūnui nėra suteikiamų sąlygų laikyti Lietuvoje. Kiti laukiniai gyvūnai, laikomi gyvūnų globos namuose, su kuriais yra pasirašytos sutartys, tačiau čia taip pat matoma problema, kadangi dažniausiai tokiose vietose nėra sudaromos tinkamos sąlygos laukiniams gyvūnams laikyti. Džiugu tai, kad Lietuvoje steigiamas gyvūnų globos centras, kuris bent dalinai galės prisidėti prie šios problemos sprendimo. Toliau kalbant apie kitus gyvūnus (gyvūnus augintinius ar ūkinius gyvūnus) pastebima tai, kad, nors Lietuvoje gyvūnų globos namų yra tikrai daug, tačiau juose susiduriama su vietos trūkumu. Taip pat, tai susiję ir tai, kad ne visos savivaldybės yra sudariusios sutartis su gyvūnų globos namais, tad nesant teisinio pagrindo, ne visi noriai priima laikyti gyvūnus. Šią problemą pateikia ir VMVT ekspertas – *„Kartais problematiškas gyvūnų laikino laikymo klausimas, kadangi kartais trūksta gyvūnų globos vietų dideliame skaičiui gyvūnų iškart paimti. Kai kurių savivaldybių administracijos vengia gyvūnų laikino paėmimo, dėl numatomų didelių išlaidų, kurias vėliau tenka išreikalauti iš asmens iš kurio konfiskuoti gyvūnai, teismo keliu“*. Taip pat, sutinka ir kiti interviu dalyviai (GATO, GGI atstovės).

Siekiant sumažinti esančių problemų kiekį, užtikrinti poveikio priemone siekiamų tikslų įgyvendinimą, reikalinga imtis tam tikrų veiksmų. Dalis ekspertų sutinka, kad teisės aktų yra pakankamai, yra aiškos, detalios nuostatos ir pan. (VMVT, GATO, policijos ekspertų atsakymai), o kita grupė respondentų, atvirkščiai – teigia, kad norint užtikrinti tinkamą gyvūno konfiskavimo priemonės veikimą, reikalingos aiškesnės teisės normos (asociacijos „Keturkojo viltis“, GGI atstovų nuomonė). Vienas iš paprasčiausių problemų sprendimo būdų – tinkamas jau esamų teisės aktų normų taikymas, atitinkamų institucijų kompetencijos tobulinimas, tinkamas darbo funkcijų atlikimas. *„Tai dėl pačio konfiskavimo kaip ir problemų nekyla, tik yra problemos dėl pareigūnų interpretavimo, nenoro taikyti tai ką galima pritaikyti, nes dažnai pareigūnai žinodami, kad nėra*

kur padėti gyvūno, vengia taikyti konfiskavimą, įrodinėti ir imtis šitos poveikio priemonės, kadangi visas darbas yra jiems: ką daryti su tuo konfiskuotu gyvūnu, kur jį dėti“ – tai patvirtina ir GATO atstovė. Apie teisės aktų tinkamą vykdymą pažymi ir policijos atstovas. Be kita ko, kalbant apie gyvūno konfiskavimą, neįmanoma nepaminėti kitos poveikio priemonės, apie kurią jau seniai kalbama ir Lietuvoje, tai – draudimas laikyti gyvūną asmenims. Nesant tokios priemonės, atsiranda tikimybė, kad asmuo vėl žiauriai elgsis dėl ko reikės priimti sprendimą konfiskuoti gyvūną, kadangi be jokių suvaržymų jam leidžiama įsigyti gyvūnus. Tai puikiai matyti iš tokių pavyzdžių, kaip kad 2008 m. teismo sprendimu asmuo buvo pripažintas kaltu, padarius nusikaltimą, numatytą LR BK 310 straipsnio 1 dalyje, nes 2018 m. savo šunį užkapojo mačete (nustatytos daugybinės gilios kirstinės žaizdos galvos ir kaklo bei nugaros srityse) bei paliko prie netoli namų esančios upės, tačiau, šiuo metu, tas pats asmuo jau turi naują šunį¹²⁴. Pabrėžtina, kad taip sukelia ir finansinė našta valstybei: didelės laikino gyvūno išlaikymo ir gydymo išlaidos, ilgi teisminiai procesai. Vienas iš pavyzdžių, šuo Ričis, kuris iš nelegalios veisyklos buvo 9 mėnesius laikomas VšĮ „Dogspotas“: veterinarinės išlaidos 2100 eurų, o išlaikymo išlaidos – 450 eurų arba šuo vardu Melin, taip pat paimta iš daugintojų, laikyta 7 mėnesius ir bendra išlaidų suma siekė 1235 eurų. Apie papildomos poveikio priemonės taikymą Lietuvos Respublikoje jau buvo aptarta pirmajame skyriuje. Apžvelgus ir ekspertų pateiktus atsakymus į interviu klausimus, buvo paminėta tokios priemonės įtvirtinimo reikalingumas. GGI atstovė teigia, kad „*Draudimas laikyti gyvūną. Įtvirtinus draudimą laikyti gyvūną, sumažėtų valstybės našta konfiskuoti gyvūnus*“, tą patį pamini ir asociacijos atstovas. Taigi, draudimo laikyti gyvūnus priemonės įtvirtinimas galėtų prisidėti prie gyvūno konfiskavimu siekiamų prevencinių tikslų įgyvendinimo.

Paminėtina ir tai, kad respondentai siekiant atsakyti į klausimą „*Kas, Jūsų nuomone, galėtų padėti užtikrinti tinkamą ir veiksmingą poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymą?*“, pateikė įvairių atsakymų. Buvo paminėtas ne tik papildomos poveikio priemonės įtvirtinimas, tinkamas teisės aktų laikymasis, žinių ir įgūdžių tobulinimas, bet, pavyzdžiui, ir tam tikrų kriterijų sąrašų atsiradimas, kuris padėtų atitinkamų institucijų pareigūnams įvertinti situaciją. „Sąrašas kriterijų institucijų darbuotojams pagal kuriuos galima vertinti žiauraus elgesio su gyvūnais atvejus, pavyzdžiui, tavo šuns nagai įaugę, tavo šuns dubenėliai tokie ir tokie, grandinės ilgis – viskas turėtų būti apibendrinta“ – asociacijos atstovo teiginys, o panašią poziciją išreiškia ir GATO atstovė.

Apibendrinant atlikto tyrimo rezultatus, išanalizavimus teismų praktikoje susiklosčiusias situacijas bei apžvelgus viešojoje erdvėje matomus įvykius, darytina išvada, kad bylose dėl

---

¹²⁴ „Mačete užkapoto šuns šeimininko rankose – naujas augintinis“, Lrytas, žiūrėta 2022 m. balandžio 4 d., <https://www.lrytas.lt/augintinis/prieziura/2020/03/12/news/macete-uzkapoto-suns-seimininko-rankose-naujas-augintinis-13965780>.

žiauraus elgesio su gyvūnais susiduriama su daugybe problemų, kurių daugiausiai atsiranda iki sprendimo konfiskuoti priėmimo. Pagrindinės problemos, kurios pastebimos praktikoje ir yra įvardijamos atitinkamų institucijų ar organizacijų atstovų– atitinkamų institucijų pareigūnų kompetencijų ir žinių stoka, gyvūno sveikatingumo tikrinimo nebuvimas, netinkamas teisės aktų taikymas, reikiamų priemonių nebuvimas: vietų, kuriose galima laikyti konfiskuojamos gyvūnus, asmenų nenoras bendradarbiauti, susitaikymas ir t. t. Siekiant išspręsti susidariusias problemines sritis, nurodoma, kad reikia įtvirtinti detalesnes teisės aktų nuostatas, papildomą poveikio priemonę, kriterijų sąrašą ir pan.

3. UŽSIENIO ŠALIŲ TEISINIO REGLAMENTAVIMO IR PRAKTIKOS ANALIZĖ

Europos Sąjungos lygmeniu, gyvūnų teisės ir jų gerovė užtikrinama įvairiais teisės aktais. „Negalima namuose laikomam gyvūnui kelti bereikalingo skausmo, kančios ar kitaip kankinti“¹²⁵ – vienas iš pagrindinių gyvūnų gerovės principų, nustatytų Europos konvencijoje Dėl namuose laikomų gyvūnų apsaugos“. Ūkinių gyvūnų teisės ginamos remiantis Europos konvencijos „Dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos“ nuostatomis, o laukinių gyvūnų – konvencijoje „Dėl Europos laukinės gamtos ir gamtinės aplinkos apsaugos“. Tai tik keli teisės aktai, kuriais siekiama užtikrinti visų gyvūnų gerovę. Nors apskritai yra daugybė įvairių tarptautinių ir regioninių teisės aktų, kiekviena Europos Sąjungos valstybė narė turi priėmusi atitinkamus teisės aktus gyvūnų gerovei užtikrinti, o taip pat įsitvirtinusios tam tikrus reikalavimus dėl žiauraus elgesio su gyvūnais. Toliau apžvelgsiu 15-os Europos valstybių gyvūnų globos ir apsaugos įstatymuose ir (arba) baudžiamosios teisės aktuose nustatytas bausmės už žiaurų elgesį su gyvūnais. Taip pat pateiksiu informaciją apie už tokių teisės aktuose numatytų reikalavimų įgyvendinimą atsakingas institucijas ir apie poveikių priemonių: gyvūno konfiskavimo ir draudimo laikyti gyvūnus ateityje, principines nuostatas.

3.1. Europos valstybių teisinės atsakomybės reglamentavimas ir poveikio priemonių taikymo procedūros už žiaurų elgesį su gyvūnais

3.1.1. Airijos Respublika

Airijos Respublikoje galioja Gyvūnų gerovės ir sveikatos įstatymas¹²⁶. Šio įstatymo 12 str. reglamentuojamas žiauraus elgesio su gyvūnų draudimas. Pagal jį, asmuo neturi teisės daryti, ar nedaryti nieko, sukelti tai, kas gyvūnui sukelia nereikalingas kančias, kelia pavojų jo gyvybei ar sveikatai bei nepaisyti gyvūno sveikatos, gerovės arba elgtis neapdairiai. Taip pat įtvirtinta, į ką reikėtų atsižvelgti vertinant, ar kančios gyvūnui buvo „reikalingos“ ar ne. Tai tokie kriterijai, kaip, ar kančių buvo galima išvengti, jas nutraukti ar sumažinti; ar asmens elgesys sukėlęs kančias, atitiko teisės aktų reikalavimus; ar toks elgesys buvo skirtas teisėtam tikslui: gyvūno sveikatai ir gerovei ar siekiant apsaugoti gyvūną, asmenį, turtą; ar kančia proporcinga siekiamam teisėtam tikslui; ar visomis aplinkybėmis toks elgesys buvo atliekamas humaniško bei kompetentingo

¹²⁵„Europos konvencija dėl namuose laikomų gyvūnų apsaugos“, LRS, žiūrėta 2022 m. sausio 29 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.230381>

¹²⁶„Animal health and welfare act 2013“, ISB, žiūrėta 2022 m. vasario 20 d., <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2013/act/15/enacted/en/html>.

asmens.¹²⁷

To paties įstatymo 52 str. numatyta, kad už tam tikrus įstatymo pažeidimus gali būti skiriama A klasės bauda. Taigi, už tam tikrus teisės akto pažeidimus, susijusius su žiauriu elgesiu su gyvūnais, asmuo gali būti baudžiamas A klasės bauda arba laisvės atėmimu iki 6 mėnesių, arba abiem, o dar kitais atvejais – ne didesne nei 250 000 Eur bauda arba laisvės atėmimu iki 5 metų, arba abiem. Taip pat, yra atskiras straipsnis, kuriame reglamentuojama gyvūno konfiskavimo procedūros taikymas. Asmeniui, pažeidžiančiam arba nevykdančiam tam tikrų gyvūnų sveikatos ir gerovės norminių aktų nuostatų, gali būti paskirta poveikio priemonė – gyvūno konfiskavimas. Įdomu tai, kad gali būti priimamas sprendimas konfiskuoti visus gyvūnus, net jeigu žiaurus elgesys su kitais gyvūnais nebuvo užfiksuotas. Kaip Lietuvos Respublikoje, taip ir Airijos Respublikoje, jeigu jei gyvūnas turi jauniklių, jie konfiskuojami kartu su motina. „Gyvūnų gerovės priežiūrą vykdo vietos valdžios paskirtas įgaliotasis pareigūnas (angl. authorized officer), kuris turi įgaliojimus įstatymo numatytais atvejais konfiskuoti gyvūnus. Policijos pareigūnai, jei nustatomas žiaurus elgesys su gyvūnais ar kitoks įstatymo pažeidimas, turi teisę be atskiro orderio sulaikyti prasižengusį asmenį“^{128, 129}.

Asmeniui, padarius neteisėtą veiką, numatytą pagal šį Airijos Gyvūnų gerovės ir sveikatos įstatymą, gali būti skiriama papildoma poveikio priemonė – draudimas laikyti gyvūną bei turėti interesų jo laikymui, turėti tiesioginę ar netiesioginę atsakomybę už gyvūno ar gyvūnų produktų bei pašaro laikymą. Be kita ko, gali būti netgi draudžiama dirbti su gyvūnais ar būti atsakingam už gyvūnų skerdimą, gamybą, importavimą, ruošimą, valdymą, laikymą, eksportavimą, platinimą, pardavimą (įskaitant gyvūnų produktus ir pašarą). Šios poveikio priemonės apimtis nustatoma kiekvienu atveju atskirai, teismo sprendimu.¹³⁰

3.1.2. Austrijos Respublika

Austrijos Respublikoje gyvūnų gerovė ir apsauga reglamentuojama pagrindiniu teisės aktu – Gyvūnų apsaugos įstatymu¹³¹. Įstatyme įtvirtinta, kad draudžiama sukelti gyvūnui skausmą, kančią ar žalą atliekant tam tikrus veiksmus, pavyzdžiui, veisiant gyvūnus, o taip pat nurodomi veiksmai, kurie laikytini gyvūno kankinimu, skausmo jam sukėlimu ir pan. Gyvūnų apsaugos įstatyme numatyta ir tai, kad draudžiama žudyti gyvūnus be teisėtos priežasties.¹³²

Gyvūnų apsaugos įstatymo 38 straipsnyje įtvirtinta, kad tas, kas sukelia gyvūnui skausmą, kančią, žalą ar didelę baimę, pažeidžiant to paties įstatymo 5 straipsnį, arba sukelia gyvūno žūtį,

¹²⁷ „Animal health and welfare act 2013“, *supra note*, 126.

¹²⁸ „Bausmės už žiaurų elgesį su gyvūnais“, *supra note*, 119.

¹²⁹ „Animal health and welfare act 2013“, *op. cit.*

¹³⁰ *Ibid*

¹³¹ „Tierschutzgesetz“, *supra note*, 45.

¹³² *Ibid*

arba atlieka intervencijas su gyvūnu, arba pažeidžia įstatymo 8 straipsnio reikalavimus, padaro administracinį teisės pažeidimą ir baudžiamas bauda iki 7500 Eur, o pakartotinai padarius – iki 15000 Eur. Sunkaus žiauraus elgesio su gyvūnais atvejais skiriama ne mažesnė kaip 2000 Eur bauda. Baudžiamoji atsakomybė įtvirtinta Baudžiamajame kodekse. Baudžiamojo kodekso 11 skyriaus, pavadinimu žiaurus elgesys su gyvūnais, 222 straipsnyje reglamentuojama, kad kas, žiauriai elgiasi su gyvūnu, sukelia jam nereikalingus kankinimus, arba gyvūną palieka, o jis negali gyventi laisvėje, arba gyvūno pjudymas, baudžiamas laisvės atėmimu iki dvejų metų.¹³³ Jeigu gyvūnas nužudomas, kaltininkas baudžiamas taip pat.¹³⁴

Gyvūnai, su kuriais buvo žiauriai elgiamasi, yra konfiskuojami pagal teisės akto nuostatas, jei galima tikėtis, kad kaltininkas tęs arba kartos nusikalstamą veiką. Konfiskuotas gyvūnas nustatyta tvarka gali būti paleidžiamas į laisvę, perduodamas gyvūnų globos asociacijoms, įstaigoms ar asmenims, kurie užtikrina, kad gyvūnas bus laikomas pagal Gyvūnų apsaugos įstatymo reikalavimus. Jeigu neįmanoma tokio veiksmo atlikti, konfiskuotas gyvūnas gali būti nugaišinamas. Asmuo, padaręs tokią veiką, konfiskavimo atveju, turi atlyginti institucijoms išlaidas, susijusias su laikina globa arba nugaišiniu. Taip pat federalinės provincijų ir savivaldybių valdžios institucijos gali uždrausti asmeniui, kurį teismas bent kartą ar daugiau nei vieną kartą nuteisęs už žiaurų elgesį su gyvūnais, laikyti visų ar tam tikrų rūšių gyvūnus. Draudimas gali būti taikomas tam tikrą laikotarpį arba visam laikui, jei tai būtina dėl asmens elgesio, kad ateityje būtų galima išvengti žiauraus elgesio su gyvūnais. Jeigu nėra laikomasi šio draudimo ir gyvūnai yra laikomi asmens-pažeidėjo, jie turi būti iškart konfiskuojami.¹³⁵

3.1.3. Belgijos Karalystė

Visi klausimai, susiję su gyvūnų gerove, reglamentuojami atskirai regionuose t. y. Flamanų regiono Gyvūnų apsaugos ir gerovės įstatymas¹³⁶, Briuselio regiono Gyvūnų apsaugos ir gerovės įstatymas¹³⁷ ir Valonijos regiono Gyvūnų gerovės kodeksas¹³⁸. Toliau analizuosiu Valonijos regiono Gyvūnų gerovės kodekso nuostatas, kuriomis siekiama apsaugoti gyvūno jautrumą ir užtikrinti jo gerovę. Valonijos regionas vykdo politiką, kuria siekiama užtikrinti gyvūnų apsaugą ir gerovę, ypač atsižvelgiant į jų fiziologinius ir etologinius poreikius, taip pat į jų vaidmenį visuomenėje ir aplinkoje.¹³⁹

¹³³ „Tierschutzgesetz“, *supra note*, 45.

¹³⁴ *Ibid*

¹³⁵ *Ibid*

¹³⁶ „14 AOUT 1986. - Loi relative à la protection et au bien-être des animaux“, JUSTEC, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1986081434&table_name=loi.

¹³⁷ *Ibid*

¹³⁸ „Le bien-être animal en Wallonie“, Bienetreanimal, žiūrėta 2022 m. vasario 5 d., <http://bienetreanimal.wallonie.be/home/legislation/legislationlist/liste-de-legislations-bea/bienetre067-W.html>.

¹³⁹ *Ibid*.

Šis kodeksas reglamentuoja žmonių elgesį su gyvūnais ir sankcijas tiems, kurie, be teisėtų priežasčių, imasi veiksmų, dėl kurių gyvūnas miršta arba sukelia gyvūnui kančią, jį žaloja. Šis teisės aktas taikomas stuburiniams gyvūnams, tačiau pačiame įstatyme gali būti numatytų normų, taikomų ir bestuburiams.¹⁴⁰

Draudžiama gyvūną palikti; joks asmuo negali apriboti gyvūno judėjimo laisvės tiek, kad jis patirtų išvengiamą skausmą, kančią ar sužalojimą; gyvūno negalima visam laikui pririšti; draudimas gyvūnus naudoti pramoginiams tikslams – dalis nuostatų dėstomų Valonijos gyvūnų gerovės kodekse. Už žiaurų elgesį su gyvūnais numatyta piniginė bauda iki 12 000 Eur ir (arba) laisvės atėmimas nuo vieno iki trijų mėnesių.¹⁴¹

Aktualu, kad yra įsteigta Valonijos gyvūnų gerovės valdyba, kurios sudėtyje gyvūnų apsaugos asociacijų, gyvūnų prieglaudų, gyvūnų interesais veikiančių asociacijų, mokslinių tyrimų, veterinarijos gydytojų ir veisėjų atstovai. Ši valdyba tiria su gyvūnų apsauga ir gerove susijusias problemas, konsultuoja Vyriausybę ar atskirai ministrus, jų pačių pateiktais klausimais, o be to ir patys gali teikti jiems patarimus ar pasiūlymus savo iniciatyva.¹⁴²

Taip pat, iš žiauriai besielgiančio asmens (gyvūno savininko) gyvūnai gali būti konfiskuojami. Konfiskuotas gyvūnas gali būti: gražinimas savininkui nustatant tam tikras sąlygas, parduodamas, suteikiant nuosavybės teisę į jį kitam fiziniam ar juridiniam asmeniui bei nugaišinamas. Kiekvienam piliečiui ir ūkininkui, turinčiam ūkinės veiklos leidimą, automatiškai suteikiama licencija, leidžianti auginti gyvūnus. Ši licencija dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, yra atimama. Atėmimas gali reikšti draudimą laikyti gyvūną visam gyvenimui arba tam tikram laikotarpiui. Iš tiesų, norint įsigyti naminį gyvūną, atskirai licencijos įsigyti nereikia, kadangi preziumuojama, kad ją turi kiekvienas, iki tol, kol ji nebus atimta. Licencijos panaikinimo atveju, asmuo praranda teisę laikyti gyvūnus. Už šios priemonės įgyvendinimą, atsakinga Federalinė sveikatos tarnyba, kurios sudėtyje yra Gyvūnų gerovės valdyba.¹⁴³

Įdomus faktas dėl Valonijos gyvūnų gerovės kodekso teisės normos, reglamentuojančios draudimą skersti gyvulius, jų neapsvaiginus. Dar anksčiau, galiojo nuostata, leidžianti dėl religinių paskatų, skersti gyvulius, jų neapsvaiginus, kaip ir Lietuvoje. Tačiau, po visuomenės protestų, buvo priimtas draudimas, kadangi visuomenės požiūriu tai yra neteisėta ir amoralu leisti žiauriai elgtis su gyvūnais. Draudimai galiojo tiek Valonijos, tiek kitame –Flandrijos regionuose (2019 m.), tačiau vėliau juos užginčijo kelios religinės organizacijos dėl religijos laisvės apribojimo neteisėtumo. Belgijos Konstitucinis Teismas kreipėsi dėl šio klausimo į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (toliau – ESTT). Galiausiai, priimtas sprendimas, kad nuostatos,

---

¹⁴⁰ „Le bien-être animal en Wallonie“, *supra note*, 138.

¹⁴¹ *Ibid*

¹⁴² *Ibid*

¹⁴³ *Ibid*

draudžiančios skersti gyvulius, jų neapsvaiginus, yra teisėtos, todėl Belgijos Konstitucinis Teismas patvirtino šį galiojusį draudimą.¹⁴⁴

3.1.4. Danijos Karalystė

Pirminis teisės aktas, numatantis visapusišką įstatyminę gyvūnų apsaugą, draudžiančią tiek žiaurius veiksmus, tiek neveikimą žiauraus elgesio su gyvūnais atveju, yra Gyvūnų apsaugos įstatymas¹⁴⁵. Gyvūnų apsaugos įstatymo 2 straipsnis reikalauja, kad kiekvienas, laikantis gyvūnus, užtikrintų, kad su jais būtų elgiamasi atsargiai, įskaitant laikymą, šėrimą, girdymą ir priežiūrą, atsižvelgiant į jų fiziologinius, etologinius ir sveikatos poreikius, remiantis nustatyta praktine ir mokslinė patirtimi.¹⁴⁶

Gyvūnų apsaugos įstatymo 58 straipsnyje nustatytos baudos už žiaurų elgesį su gyvūnais, jų netinkamą priežiūrą bei kitus įstatymo pažeidimus. Už žiaurų elgesį su gyvūnais gali būti skiriama bauda arba laisvės atėmimo bausmė iki vienerių metų, o sudėtingesniais atvejais – iki dvejų metų. Kai neskiriama laisvės atėmimo bausmė, už gyvūnų nepriežiūrą, asmenims gali būti skiriama bauda nuo 7 000 DKK arba nuo 25 000 DKK, priklausomai nuo nusikaltimo sunkumo. Už pakartotinai įvykdytas nusikalstamas veikas – nuo 12 000 DKK arba nuo 40 000 DKK.¹⁴⁷

To paties įstatymo 60 straipsnis reglamentuoja poveikio priemonės skyrimą asmeniui, žiauriai besielgusiam su gyvūnu. Asmeniui, pripažintam kaltu dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, gali būti taikomas draudimas laikyti, naudoti, prižiūrėti ar skersti gyvūnus, taip pat vykdyti bet kokią veiklą, susijusią su gyvūnais. Reikėtų paminėti ir tai, kad ne tik dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, bet ir tuo atveju, jeigu asmuo pakartotinai netinkamai elgėsi su gyvūnu, ši priemonė gali būti taikoma. Dėl draudimo nevykdymo asmeniui gali būti paskirta bauda arba laisvės atėmimas iki šešių mėnesių. Aktualu tai, kad draudimas gali būti taikomas visų rūšių arba tik kurios nors konkrečios rūšies gyvūnų atžvilgiu.¹⁴⁸

Už gyvūnų gerovę ir apsaugą atsakinga Danijos Maisto, žemės ūkio ir žuvininkystės ministerija. Ši ministerija papildomai yra įsteigusi tris tarybas – Gyvūnų gerovės tarybą, Gyvūnų etikos tarybą ir tam tikrų gyvūnų tarybą (pavyzdžiui, egzotinių gyvūnų) laikymo tarybas. Visų šių tarybų veiklas reglamentuoja Gyvūnų apsaugos įstatymas.¹⁴⁹

¹⁴⁴ „The Belgian Constitutional Court upholds the ban on slaughter without stunning in Flanders and Wallonia“, Euro group for animals, žiūrėta 2022 m. vasario 6 d., <https://www.eurogroupforanimals.org/news/belgian-constitutional-court-upholds-ban-slaughter-without-stunning-flanders-and-wallonia>.

¹⁴⁵ „Forslag“, Folketinget, žiūrėta 2022 m. vasario 7 d., https://www.ft.dk/ripdf/samling/20191/lovforslag/180/20191_180_som_vedtaget.pdf.

¹⁴⁶ *Ibid*

¹⁴⁷ *Ibid*

¹⁴⁸ *Ibid*

¹⁴⁹ *Ibid*

3.1.5. Estijos Respublika

Estijos Respublikos Gyvūnų apsaugos įstatymas¹⁵⁰ reglamentuoja gyvūnų apsaugą nuo žmonių veiksmų ar neveikimo, kurie kelia arba gali kelti pavojų gyvūnų sveikatai ar gerovei. Kaip ir Lietuvos Respublikoje GGAĮ nuostatos, taip ir Estijos Respublikos gyvūnų apsaugos įstatymo nuostatos laukiniams gyvūnams taikomos tiek, kiek to nereglamentuoja specialūs įstatymai, kaip šiuo atveju, Lietuvos Respublikos – Laukinės gyvūnijos įstatymas, o Estijos Respublikos – Gamtos apsaugos įstatymas. Remiantis įstatymo 4 straipsniu, draudžiamas veiksmas gyvūno atžvilgiu yra veiksmas, sukeliantis gyvūno mirtį ar sužalojimą, arba veiksmas, sukeliantis gyvūnui skausmą, fizinės ar dvasinės kančias, pavyzdžiui, gyvūno prievarta kažką daryti, viršijanti jo galimybes; gyvūnų muštynių organizavimas; gyvūno palikimas bejėgiškoje padėtyje; gyvūnų veisimas, sukeliant gyvūnui kančias, ir kiti panašių pasekmių veiksmai, nesusiję su gyvūno gydymo, kitų veterinarinių procedūrų atlikimu.¹⁵¹ Šio įstatymo reikalavimų laikymosi valstybinę ir administracinę priežiūrą vykdo Veterinarijos ir maisto valdyba bei Aplinkos inspekcija. Kaip ir Lietuvoje Aplinkos ministerijos įgaliotos institucijos, taip ir Estijoje Aplinkos inspekcija vykdo valstybinę priežiūrą, kaip laikomasi įstatyme nustatytų reikalavimų laisvai gamtoje gyvenantiems gyvūnams.

Gyvūnų apsaugos įstatyme numatyta, kad bauda už draudžiamos veikos padarymą gyvūno atžvilgiu – bauda iki 200 baudos vienetų (vienas baudos vienetas 2021 m. – 4 Eur¹⁵²), o už tokią pačią veiką, kurią padarė juridinis asmuo, gresia bauda iki 3200 Eur.

Taip pat, įtvirtinta galimybė skirti poveikio priemonę – gyvūno konfiskavimą. Jeigu gyvūno savininkas pakartotinai nusižengia teisės aktų reikalavimams arba, jeigu gyvūno gyvybei arba sveikatai kyla grėsmė, gyvūnas gali būti konfiskuojamas. Teisėsaugos institucija iš savininko paimtą gyvūną atiduoda vietos valdžios institucijai, kuri laikosi tvarkos nustatytos kituose teisės aktuose. Gyvūno savininkas, iš kurio gyvūnas buvo paimtas t. y. konfiskuotas, arba perduoda gyvūną, arba organizuoja gyvūno nugaišinimą įsakyme nustatyta data, būdu ir sąlygomis. Neperdavus, ar nenugaišinus gyvūno iki nustatyto termino, teisėsaugos institucija organizuoja gyvūno perkėlimą, nugaišinimą teisės aktų nustatyta tvarka.¹⁵³

3.1.6. Italijos Respublika

Įstatyminis dekretas Nr. 189/2004, įsigaliojęs 2004 m., kuriuo buvo siekiama pakeisti Baudžiamojo kodekso nuostatas, apima reikalavimus, susijusius su gyvūnų apsauga. Šiame

¹⁵⁰ „Animal Protection Act“, Riigi Teataja, žiūrėta 2022 m. vasario 3 d., <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/521032019002/consolide>.

¹⁵¹ *Ibid*

¹⁵² „Penal Code“, Riigi Teataja, žiūrėta 2022 m. vasario 3 d., <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/522012015002/consolide>.

¹⁵³ „Animal Protection Act“, *op. cit.*

dekrete yra pateikiami veiksmai, laikytini žiauriu elgesiu su gyvūnais, tai, pavyzdžiui, gyvūnų žudymas (544-bis straipsnis), gyvūno išnaudojimas (544 straipsnis), gyvūno naudojimas pramogoms: laidoms ar renginiams, gyvūnų kovų draudimas, gyvūnų palikimas ir pan. Už kiekvieną tokį veiksma yra numatyta atsakomybė. Asmuo, kuris žiauriai ar be reikalo sukėlė gyvūno žūtį, baudžiamas laisvės atėmimu nuo trijų iki aštuoniolikos mėnesių. Asmuo, kuris žiauriai ar be reikalo sužalojo gyvūną arba jį kankino, arba buvo verčiamas dirbti, jam sukeliamas didžiulis nuovargis, baudžiamas laisvės atėmimu nuo trijų mėnesių iki vienerių metų arba bauda nuo 3 000 iki 15 000 Eur. Tas, kas organizuoja ar reklamuoja pasirodymus ar renginius, kuriuose kankinami gyvūnai, baudžiamas laisvės atėmimu nuo keturių mėnesių iki dvejų metų ir bauda nuo 3 000 iki 15 000 Eur. Šiuo atveju bausmė didinama nuo trečdaliao iki pusės, jeigu nurodyti faktai padaryti dėl slaptų lažybų arba siekiant iš to pasipelnyti sau ar kitiems, arba dėl to gyvūnas žuvo. Dėl propagavimo, organizavimo ar vadovavimo neteisėtoms muštynėms ar varžyboms tarp gyvūnų, galinčių kelti pavojų jų fizinei būklei, asmuo gali būti baudžiamas laisvės atėmimu nuo vienerių iki trejų metų ir bauda nuo 50 000 iki 160 000 Eur. O taip pat, šiame straipsnyje numatomi kvalifikuojantys požymiai, kuomet bauda gali būti didinama trečdaliu, pavyzdžiui, veikla atliekama bendradarbiaujant su nepilnamečiais arba ginkluotais asmenimis, veikla reklamuojama naudojant vaizdo reprodukcijas ar bet kokios rūšies medžiagą, kurioje yra kovų ar varžybų scenų ar vaizdų, pažeidėjas rūpinasi muštynių ar varžybų atnaujinimu ar įrašymu bet kokia forma.¹⁵⁴

Iš asmens, padariusio anksčiau minėtas veikas, gyvūnas konfiskuojamas. Gyvūno konfiskavimas privalomas visais atvejais, išskyrus jis priklauso su nusikalstama veika nesusijusiam asmeniui. Taip pat, asmeniui nuo trijų mėnesių iki trijų metų yra draudžiama veikla, susijusi su gyvūnų vežimu, prekyba ar veisimu. Gyvūnai, kurie yra konfiskuojami, turi būti patikėti asociacijoms ar subjektams, kurie jų prašo, nurodyti sveikatos apsaugos ministro potvarkyje, priimtame konsultuojantis su vidaus reikalų ministru.¹⁵⁵

3.1.7. Jungtinė Karalystė

Jungtinė Karalystė turi senas gyvūnų gerovės tradicijas, nes ji yra pirmoji šalis pasaulyje, priėmusi gyvūnų gerovės teisės aktus. Šiomis dienomis gyvūnų gerovė šiandien tebėra Jungtinės Karalystės visuomenės prioritetas, o tai atsispindi tuo, kad teisės aktai tam tikrose srityse viršija Europos Sąjungos reikalavimus (aktualu, nes Jungtinė Karalystė priklauso Europos Sąjungai), pavyzdžiui, paršavedžių gardų laikymas yra uždraustas visą paršavedės nėštumo laikotarpį Jungtinėje Karalystėje, o Europos Sąjungos teisės aktais leidžiamas pirmąsias keturias nėštumo savaites. Taip pat, Jungtinė Karalystė įvedė savanoriškus tam tikrų kategorijų eksperimentų su

---

¹⁵⁴ „Animal Protection Act“, *supra note*, 150.

¹⁵⁵ *Ibid*

gyvūnais draudimus iki tol, kol nebuvo reikalaujama pagal Europos Sąjungos reglamentus. Pažymėtina, kad ši valstybė yra uždraudusi visų rūšių kailinių žvėrelių auginimą. Ši valstybė nesilaiko ir Šiaurės Amerikos ir Kanados valstijų, įvedusių vadinamuosius „Ag-gag“ įstatymus, modelio, kurie draudžia slapta filmavimą fermose be savininko sutikimo ir taip sumažina informavimo žiauraus elgesio su gyvūnais atvejų skaičių. Priešingai, vaizdo stebėjimas skerdyklose yra privalomas, o tai netgi padidina gyvūnų gyvenimo sąlygų matomumą pažeidžiamiausių jų gyvenimo laikotarpiu.¹⁵⁶

Anglijoje ir Velse galioja 2006 m. priimtas Gyvūnų gerovės įstatymas. Škotijoje ir Šiaurės Airijoje yra priimti atskiri gyvūnų gerovės įstatymai. Kas įdomu, atskirai yra dar priimtas Gyvūnų gerovės (tarnybinių gyvūnų) įstatymas, kuriuo siekiama apsaugoti tarnybinius gyvūnus, tokius, kaip šunys, arkliai.¹⁵⁷ Toliau nagrinėsiu Anglijoje ir Velse galiojantį Gyvūnų gerovės įstatymą. Įstatyme numatyta kiekvieno asmens pareiga rūpintis gyvūnais, t. y. būti atsakingu už gyvūną, užtikrinti, kad gyvūno poreikiai būtų patenkinti. Gyvūnų gerovės įstatymo nuostatos taikomos visiems stuburiniams, išskyrus žmogų bei gemalines ir embrionines formas. Taikymo ribos gali būti išplečiamos tais atvejais, kuomet moksliniais tyrimais įrodoma, kad ankstyvosiomis stuburinių vystymosi stadijose, gyvūnai gali jausti skausmą ir kentėti.¹⁵⁸

Gyvūnų gerovės įstatyme, kaip ir kitų valstybių teisės aktuose, yra pateikiami veiksmų, laikytinų žiauriu elgesiu, sąrašai. Šiame įstatyme vardinami tokie veiksmai, kaip skausmo ir kančios sukėlimas gyvūnui, gyvūno nuodijimas, ausų bei uodegų trumpinimas, šunų kovos ir t. t. Iki 2021 m. birželio 29 d. už žiaurų elgesį su gyvūnais buvo numatyta bauda iki 20 00 GBP arba laisvės atėmimo bausmė iki 51 savaitės, arba abu (32 straipsnis). Šiuo metu bausmės yra sugriežtintos ir už tokį elgesį maksimali laisvės atėmimo bausmė už žiaurų elgesį su gyvūnais padidinta nuo šešių mėnesių iki penkerių metų.¹⁵⁹ Griežtesnių sankcijų įvedimui įtakos turėjo 2017 m. vykdytos viešos konsultacijos, kurių metų sulaukta daugiau nei 9000 atsakymų, parodančių visuomenės pritarimą pasiūlymui griežtinti bausmes už žiaurų elgesį su gyvūnais.¹⁶⁰

Jeigu nustatoma, kad buvo padaryta nusikalstama veika, susijusi su gyvūnų kovomis, gyvūnas yra konfiskuojamas. Taip pat, žiauriai besielgusiam su gyvūnu asmeniui, teismas, kaip papildomą poveikio priemonę, gali skirti draudimą ateityje laikyti gyvūnus, užsiimti su gyvūnais susijusia veikla. Šis poveikio priemonė gali būti skiriama visam laikui arba tam tikram laikotarpiui

¹⁵⁶ „United Kingdom“, World animal protection, žiūrėta 2022 m. vasario 5 d., <https://api.worldanimalprotection.org/country/united-kingdom>.

¹⁵⁷ „Finn’s Law’ delivered to protect brave service animals“, Gov.Uk., žiūrėta 2022 m. vasario 11 d., <https://www.gov.uk/government/news/finns-law-delivered-to-protect-brave-service-animals>.

¹⁵⁸ „Animal Welfare Act“, Legislation, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/contents>.

¹⁵⁹ „Maximum prison sentence for animal cruelty raised to five years“, Gov.Uk, žiūrėta 2022 m. vasario 11 d., <https://www.gov.uk/government/news/maximum-prison-sentence-for-animal-cruelty-raised-to-five-years>.

¹⁶⁰ *Ibid*

(34 straipsnis). Asmuo, kuriam paskirtas šis draudimas, praėjus vieneriems metams po sprendimo įsigaliojimo, turi teisę kreiptis dėl šio draudimo panaikinimo. Svarbu tai, kad kitaip, nei ankstesnių minėtų valstybių teisės aktuose, šiame įtvirtinta, kad draudimas taikomas visiems gyvūnams, tai reiškia, neišskiriant kokios nors jų rūšies. Gyvūnų gerovės įstatymo reikalavimus įgyvendina policija ir vietos valdžios inspektoriai.¹⁶¹

3.1.8. Latvijos Respublika

Etinė žmonijos pareiga – užtikrinti visų rūšių gyvūnų gerovę ir apsaugą, nes kiekviena unikali būtybė pati savaime yra vertinga. Žmogus turi moralinę pareigą gerbti bet kokią būtybę, empatiškai elgtis su jais ir juos saugoti. Be pateisinamos priežasties niekam neleidžiama žudyti gyvūno, sukelti jam skausmą, kančią ar kitaip jam kenkti – jau Gyvūnų apsaugos įstatymo preambulėje pabrėžiama gyvūnų apsaugos svarba.¹⁶²

Kaip ir GGAĮ, kitų valstybių teisės aktuose, taip ir Latvijos Respublikos gyvūnų apsaugos įstatymo 4 straipsnyje pateikiamas sąrašas veiksmų, laikytinų žiauriu elgesiu su gyvūnais, pavyzdžiui, gyvūno kankinimas, žalojimas, gyvūno palikimas be priežiūros, palikimas bejėgiškoje situacijoje, gyvūno, kaip taikinio naudojimas, gyvūnų naudojimas kitų gyvūnų dresavimui ir pan. Už tokių veiksmų vykdymą, t. y. žiaurų elgesį su gyvūnais, arba kitų įstatyme gyvūno savininko pareigų nevykdymą, gyvūnas gali būti konfiskuojamas. To paties įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta ir tai, kad asmeniui draudžiama laikyti gyvūną, jeigu jis buvo nubaustas už žiaurų elgesį su gyvūnais.¹⁶³

Pagrindinės institucijos, atsakingos už įstatymo reikalavimų laikymąsi yra Žemės ūkio ministerijai pavaldžios institucijos: Maisto ir veterinarijos tarnyba, Valstybinė miškų tarnyba (šios institucijos gali įtraukti visuomenines gyvūnų apsaugos organizacijas), o už laukinių gyvūnų gerovės apsaugą atsakingos – Aplinkos apsaugos ir regioninės plėtros ministerijai pavaldžios institucijos. Dėl gyvūno konfiskavimo į atitinkamas institucijas, turinčias tokią teisę gali kreiptis Žemės ūkio ministerijai pavaldžios institucijos.¹⁶⁴

Latvijos Respublikoje atsakomybę už žiaurų elgesį su gyvūnais numato baudžiamojo kodekso 230 str., numatantis laisvės atėmimo bausmę iki trijų metų, laisvės suvaržymo bausmę, viešuosius darbus arba piniginę baudą.¹⁶⁵ Latvijos Respublikos baudžiamojo kodekso 230 straipsnyje įtvirtinti nusikalstamą veiką kvalifikuojantys požymiai – jeigu veikos padarytos viešoje erdvėje ar dalyvaujant nepilnamečiui, arba jeigu jas padarė grupė asmenų pagal išankstinį

¹⁶¹ „Animal Welfare Act“, *supra note*, 158.

¹⁶² „Dzīvnieku aizsardzības likums“, *supra note*, 46.

¹⁶³ *Ibid*

¹⁶⁴ *Ibid*

¹⁶⁵ „Krimināllikums“, Likumi, žiūrėta 2022 m. vasario 3 d., <https://likumi.lv/ta/en/id/88966-the-criminal-law>.

susitarimą, arba padaryta didelė žala. Tokiais atvejais, asmenys jau baudžiami laisvės atėmimo bausme iki penkerių metų, viešaisiais darbais arba pinigine bauda.¹⁶⁶ „Nors piniginės bausmės dydis Latvijos Respublikos baudžiamajame kodekse nenurodytas, tačiau remiantis maisto ir veterinarijos tarnybos duomenimis minimali baudos riba yra 100 eurų, kuri fiziniam asmeniui gali siekti 2000 eurų, o juridiniam asmeniui – 3500 eurų“.¹⁶⁷

3.1.9. Prancūzijos Respublika

Prancūzijos Respublikoje nėra bendro gyvūnų gerovės įstatymo. Atvirkščiai, gyvūnų apsaugos nuostatos išdėstytos Baudžiamajame kodekse bei Kaimo plėtros ir jūrų žvejybos kodekse. Pagal šiuos teisės aktus nuosavybėje esantys gyvūnai turi apsaugą nuo tyčinio žiauraus elgesio ir nepriežiūros.¹⁶⁸

Baudžiamojo kodekso 521-1 straipsnis numato, kad už šiurkštų elgesį ar žiaurų elgesį su naminiu gyvūnu, jo prisijaukinimą ar laikymą nelaisvėje, viešai ar ne, baudžiama trejų metų laisvės atėmimu ir 45 000 Eur bauda. Šią nusikalstamą veiką sunkinančia aplinkybe laikytina tai, jeigu taip elgiamasi su gyvūnu, kurį laiko tarpininkai vykdydami valstybės tarnybos užduotis, o taip pat ir tai, jei taip pasielgė gyvūno savininkas ar globėjas. Tokie veiksmai, nulėmę gyvūno žūtį, bausmę padidina iki penkerių metų laisvės atėmimo ir 75 000 Eur baudos. Baudžiamajame kodekso 521-1 straipsnyje akcentuojama ir tai, kad nusikalstamos veikos sunkinančia aplinkybe būtų laikoma, jeigu veika padaryta nepilnamečio akivaizdoje.¹⁶⁹

Pripažinus kaltu gyvūno savininką arba, jeigu savininkas nežinomas, teismas sprendžia gyvūno likimo klausimą. Teismas gali skirti poveikio priemonę – gyvūno konfiskavimą, ir numatyti, kad gyvūnas bus perduotas visuomeninės paskirties pripažintam ar deklaruotam fondui arba gyvūnų globos organizacijai, galinčiai laisvai disponuoti gyvūnu (atitenka nuosavybėn). Be kita ko, kaip ir anksčiau minėtose valstybėse, taip ir Prancūzijoje, fiziniams asmenims, padariusiems nusikalstamą veiką, numatytą Baudžiamojo kodekso 521-1 straipsnyje, skiriamos papildomos poveikio priemonės, tokios kaip, draudimas laikyti gyvūną. Šis draudimas gali būti taikomas arba tam tikram laikotarpiui, arba visam laikui.¹⁷⁰

Reikėtų atkreipti dėmesį, kad ir šiame įstatyme numatytos išimtys: šios įstatymo nuostatos netaikomos bulių kautynėms, kai galima remtis nenutrūkstama vietine tradicija bei taip pat netaikomos gaidžių peštynėse vietovėse, kuriose galima susikurti nenutrūkstamą tradiciją, tačiau už bet kokį naujo pastato, kuriame vykdomos gaidžių peštynės (pranc. gallodrome),

¹⁶⁶ „Krimināllikums“, *supra note*, 165.

¹⁶⁷ Pranevičienė, *supra note*, 25.

¹⁶⁸ „France“, World animal protection, žiūrėta 2022 m. vasario 5 d., <https://api.worldanimalprotection.org/country/france>.

¹⁶⁹ „Code penal“, *supra note*, 44.

¹⁷⁰ *Ibid*

sukūrimą baudžiama numatytais nuobaudomis. Taip pat baudžiama ir už naminio gyvūno, prijausinto ar laikomos nelaisvėje, palikimą. Galima teigti, kad nepriežiūra yra laikoma žiauraus elgesio su gyvūnais dalimi. Baudžiamojo kodekso straipsnyje įtvirtinta ir griežtesnė atsakomybė, kuri taikoma asmeniui nusikaltimus, padarius esant atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis, išskyrus, kai gyvūnas žūsta, tai – laisvės atėmimu ketveriems metams ir 60 000 Eur bauda. Apleidimo veiksmą sunkinančia aplinkybe laikomas faktas, kad tai buvo padaryta sąmoningai tokiomis sąlygomis, kurios kelia tiesioginį ar neišvengiamą pavojų naminiam, prisijaukintam ar laikomam nelaisvėje gyvūnui.¹⁷¹

Išsamesnės gyvūnų gerovės nuostatos yra Kaimo plėtros ir jūrų žvejybos kodekse, nes jame esantis IV skyrius skirtas gyvūnų apsaugai. Šiame teisės akte yra įtvirtinami panašūs reikalavimai, kaip Lietuvos Respublikos teisės aktuose. Pavyzdžiui, pagal Kaimo plėtros ir jūrų žvejybos kodekso L-214–L-218 straipsnius netinkamu su gyvūnais elgesiu laikomas galvijų, avių, ožkų ir arklių laikymas lauke, nesuteikiant jiems apsaugos nuo klimato sąlygų, o Lietuvos Respublikos VMVT įsakymo „Dėl Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“ 17 punkte teigiama, kad „lauke laikomi ūkiniai gyvūnai, kur reikia ir galima, turi būti apsaugoti nuo jų sveikatai kenkiančių, nepalankių oro sąlygų, plėšrūnų ir kitų pavojų“¹⁷².

Teisės aktai dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, laukiniams gyvūnams yra netaikomi. Nors Prancūzijos Respublikos aplinkos kodekse ir ministro įsakymuose saugomų rūšių sąraše yra numatytos apsaugos priemonės, skirtos nykstančių ar saugomų rūšių žalojimui, naikinimui, gaudymui ir brakonieriaavimui, laukinei gyvūnijai tokios nuostatos netaikomos, priešingai nei Lietuvos Respublikoje.¹⁷³

3.1.10. Suomijos Respublika

Bendrieji gyvūnų gerovės reikalavimai nustatyti Gyvūnų gerovės įstatyme. Gyvūnų gerovės įstatymo tikslas – apsaugoti gyvūnus nuo baimės, skausmo ir kančios. Taip pat siekiama skatinti gyvūnų gerovę ir gerą elgesį su jais. Draudžiama sukelti gyvūnams pernelyg didelį skausmą ir kančią, o be to, laikant gyvūnus turi būti skatinamas gyvūnų geros sveikatos užtikrinimas, atsižvelgiama į gyvūnų fiziologinius ir elgsenos poreikius.¹⁷⁴

Gyvūnų gerovės įstatymo 54 straipsnis numato, kad už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus, padarytus tyčia ar dėl aplaidumo, asmeniui gali būti skiriama bauda, jeigu padarytas

---

¹⁷¹ „Code penal“, *supra note*, 44.

¹⁷² „Dėl Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“, LRS, žiūrėta 2022 m. vasario 3 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0ec144c2de3911e9a85be81119c7a8fa?jfwid=>.

¹⁷³ „France“, *supra note*, 168.

¹⁷⁴ „Animal Welfare Act“, Finlex, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1996/en19960247.pdf>.

nusižengimas nėra baudžiamas pagal Baudžiamąjį kodeksą.¹⁷⁵ Baudžiamojo kodekso 14 straipsnis numato atsakomybę už sunkius gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus, t. y. žiaurų elgesį su gyvūnais, kai dėl pažeidimo nukenčia daugybė gyvūnų, nusižengimus, padarytus turint tikslą – gauti finansinės naudos.¹⁷⁶ Už tokius sunkius pažeidimus, kurie laikomi teisiškai apysunkiais nusikaltimais¹⁷⁷, asmuo gali būti baudžiamas bausme arba laisvės atėmimu nuo keturių mėnesių iki keturių metų.¹⁷⁸

Asmeniui, teisiškai už sunkius gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus, t. y. žiaurų elgesį su gyvūnais, teismas tuo pačiu metu skiria ir poveikio priemonę – draudimą laikyti gyvūnus (Baudžiamojo kodekso 23 straipsnis). Toks draudimas skiriamas tik tuo atveju, jeigu nėra įtikinamų priežasčių, kad draudimas nebūtinas. Draudimas gali būti skiriamas ir už kitus gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus, t. y. pavyzdžiui, už gyvūnų transportavimo reikalavimų nesilaikymą. Ši priemonė skiriama mažiausiai vieneriems metams arba visam laikui. Asmeniui dėl sveikatos būklės, negalinčiam tinkamai rūpintis gyvūnais ar būti atsakingais už jų gerovę, arba asmeniui, kuris žiauriai elgėsi su gyvūnu, arba pasibaigus ankstesnio laikino draudimo laikyti gyvūnus terminui, skiriamas draudimas laikyti gyvūnus visam laikui. Gyvūnai, kurių savininkui yra paskirtas draudimas laikyti gyvūnus, yra konfiskuojami (Baudžiamojo kodekso 23 (a) straipsnis). Konfiskavimas skiriamas neatsižvelgiant į tai, kieno nuosavybė yra tie gyvūnai. Teismo įsakymu gali būti suteikta teisė savininkui pačiam parduoti ar kitaip perleisti gyvūną, kuriam buvo paskirtas konfiskavimas. Jeigu konfiskavimas skirtas gyvūnui, kuris visiškai ar iš dalies priklauso kitam asmeniui (ne tam, kuriam uždrausta laikyti gyvūnus), tas asmuo turi galimybę prisiimti gyvūno globą be papildomų mokesčių.¹⁷⁹

Žemės ūkio ir miškininkystės ministerija bei Suomijos maisto saugos tarnyba – aukščiausios institucijos, valdančios ir kontroliuojančios Gyvūnų gerovės įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų vykdymą ir laikymąsi. Valstybinė regioninė (provincijos), vietos valdžios institucijos, gyvūnų apsaugos inspektoriai, veterinarijos gydytojai ir policija atlieka įstatymo vykdymo priežiūros funkcijas.¹⁸⁰ Pavyzdžiui, Helsinkio policijos departamentas turi netgi atskirą darbo grupę, kuri tiria visas nusikalstamas veikas prieš gyvūnus policijos departamento teritorijoje. Tipiški tiriami atvejai yra šunų užpuolimai prieš žmones ar kitus šunis, gyvūnų gerovės pažeidimai pažeidimai. Darbo grupė bendradarbiauja su Helsinkio miesto prižiūrinčiais veterinarijos

¹⁷⁵ „Animal Welfare Act“, *supra note*, 174.

¹⁷⁶ „The Criminal Code of Finland“, Finlex, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1889/en18890039.pdf>.

¹⁷⁷ <https://www.mdpi.com/2076-2615/10/4/715/htm>

¹⁷⁸ „The Criminal Code of Finland“, *op. cit.*

¹⁷⁹ *Ibid*

¹⁸⁰ *Ibid*

gydytojais, apskrities veterinarijos gydytojais, Suomijos maisto tarnyba ir muitine.¹⁸¹

3.1.11. Švedijos Karalystė

Švedijos Karalystėje gyvūnų gerovė ir apsauga užtikrinama Gyvūnų gerovės įstatymu¹⁸². Šiame įstatyme įtvirtinta, kad su gyvūnais turi būti elgiamasi gerai ir jie saugomi nuo įvairių kankinimų. Taip pat įtvirtintas ir draudimas žiauriai elgtis su gyvūnais, t. y. atlikti tam tikrus numatytus veiksmus. Už įvairių neteisėtų veiksmų atlikimą asmenys gali būti baudžiami bauda arba laisvės atėmimu iki dvejų metų (įstatymo).¹⁸³

Pagal Gyvūnų gerovės įstatymo 9 skyrių, asmeniui, padariusiam pažeidimą, gali būti skiriama poveikio priemonė – gyvūnų paėmimas (kaip konfiskavimas), draudimas asmeniui laikyti gyvūnus. Už gyvūnų laikymo draudimo, gyvūnų paėmimo, sprendimų išdavimo, reguliavimą, atšaukimą, yra atsakinga Regioninė apskrities administracinė valdyba (šved. Länsstyrelsen). Skubiais atvejais, kuomet reikia paimti gyvūnus, priimti sprendimą nedelsiant gali ir policija. Draudimas laikyti gyvūnus taikomas: esant gyvūno nepriežiūrai; buvo atliekami seksualiniai veiksmai su gyvūnu; yra nevykdomi teisės aktų reikalavimai; asmuo, laikantis gyvūnus, pripažintas kaltu dėl žiauraus elgesio su gyvūnais pagal Švedijos Baudžiamojo kodekso 13 straipsnį arba buvo pripažintas kaltu, padaręs veiką pagal Gyvūnų gerovės įstatymo 2 straipsnio 1-5 punktus, jeigu draudimas laikyti gyvūnus yra pateisinamas gyvūnų gerovės požiūriu. Ši poveikio priemonė netaikoma, jeigu tikėtina, kad aplinkybės, dėl kurių gali būti uždrausta laikyti gyvūnus ateityje, nepasikartos. Draudimas gali būti taikomas visoms gyvūnų rūšims, vienai arba kelioms gyvūnų rūšims. Taip pat, įdomu tai, kad draudimu galima numatyti gyvūnų laikymo apimtį, t. y. kiek gyvūnų galima prižiūrėti. Poveikio priemonė skiriama tam tikram laikotarpiui arba iki kito pranešimo, o praradus pavojingumą ir aplinkybes dėl ko draudimas galėtų būti taikomas, ji gali būti pripažįstama nebegaliojančia.¹⁸⁴

Kita taikoma poveikio priemonė – gyvūno paėmimas. Apskrities administracinė valdyba (šved. Länsstyrelsen) nusprendžia, kad gyvūnas turi būti paimtas globoti, jei: gyvūnas yra kankinamas ir kankinimo priežastys nėra panaikinamos po įspėjimo; yra nesilaikoma teisės aktų nuostatų; nevykdomas sprendimas, draudžiantis laikyti gyvūnus arba juos likviduoti. Už poveikio priemonės kontrolės vykdymą atsakinga Apskrities administracinė valdyba (šved. Länsstyrelsen). Esant skubiems atvejams, tiek Apskrities administracinė valdyba (šved. Länsstyrelsen), tiek policija gali nuspręsti nedelsiant pasirūpinti gyvūnu. Skubūs atvejai tuomet, kai gyvūnas patiria

¹⁸¹ „Environmental offences“, Poliisi, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://poliisi.fi/en/environmental-and-animal-offences>.

¹⁸² „Djurskyddslag (2018: 1192)“, *supra note*, 43.

¹⁸³ *Ibid*

¹⁸⁴ *Ibid*

kančias ir: manoma, kad tos kančios tęsis; gyvūno savininkas yra nežinomas ar jo negalima pasiekti; manoma, kad tai būtina gyvūnų gerovės požiūriu. Jeigu sprendimą dėl neatidėliotino gyvūno paėmimo paskelbia policija, ji nedelsdama apie tai informuoja Apskrities administracinę valdybą (šved. Länsstyrelsen), o ši skubiai apsvarsto, ar sprendimas toliau paliekamas galioti. Sprendimus priimančios institucijos yra atsakingos už tai, kad reikiamasi atvejais gyvūnų paėmimo procedūra būtų atlikta. Jeigu Apskrities administracinė valdyba (šved. Länsstyrelsen) nusprendžia, kad policijos sprendimas dėl gyvūnų paėmimo ir toliau galioja, ji perima atsakomybę už sprendimo vykdymą.¹⁸⁵

3.1.12. Šveicarijos Konfederacija

Jau nagrinėjant pasaulio gyvūnų apsaugos internetiniame puslapyje pateikiamus valstybių reitingus pagal gyvūnų teises, Šveicarijos Konfederacija, kaip ir Austrijos Respublika, ar Jungtinė Karalystė, yra viena iš lyderiaujančių valstybių pasaulyje¹⁸⁶. 2018 m. Šveicarijos Konfederacija išgarsėjo kaip valstybė uždraudusi žiaurų elgesį su vėžiagyviais – Šveicarijos Konfederacijos vyriausybė uždraudė virti gyvus omarus prieš tai jų neapsvaiginus.¹⁸⁷ Arba kitas pavyzdys – 2019 m. uždrausta smulkinti gyvus viščiukus, kurie laikomi nenaudingais kiaušinių gamybos pramonei.¹⁸⁸ Apsaugoti gyvūnų orumą ir gerovę – Šveicarijoje galiojančio Gyvūnų gerovės įstatymo¹⁸⁹ tikslas. Gyvūnų teises Šveicarijoje užtikrina 2005 m. Gyvūnų gerovės įstatymas ir 2020 m. išleistas įstatymą papildantis Gyvūnų gerovės potvarkis. Teisės aktų taikymo sritis yra plati ir apima visus stuburinius gyvūnus, taip pat galvakojus ir dešimtkojus.

Gyvūnų gerovės įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad joks asmuo negali be pagrindo sukelti gyvūnui skausmo, kančios ar žaloti, kelti gyvūnui nerimo ar kitaip nepaisyti jo orumo, o taip pat įtvirtintas draudimas netinkamai elgtis su gyvūnais, jų neprižiūrėti ar be reikalo pervargti. Tai bene vienintelė valstybė narė ginanti gyvūno orumą konstituciniu lygmeniu. To paties straipsnio 3 dalyje teigiama, kad Federalinė taryba draudžia bet kokią tolesnę veiklą, susijusią su gyvūnais, jei tokia veikla nepaiso gyvūnų orumo. Veiksmai, laikytini žiauriu elgesiu su gyvūnais, išdėstyti 2020 m. Gyvūnų gerovės potvarkyje.¹⁹⁰

Gyvūnų gerovės įstatymo 5 skyriuje reglamentuojama teisinė atsakomybė. 26 straipsnyje įtvirtinta, kad tyčinis netinkamas elgesys su gyvūnu, jo neprižiūra ar be reikalo pervarginimas,

¹⁸⁵ „Djurskyddslag (2018: 1192)“, *supra note*, 43.

¹⁸⁶ „Animal protection index“, World animal protection, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://api.worldanimalprotection.org/>.

¹⁸⁷ „Switzerland bans crustacean cruelty“, Swisinfo, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://www.swissinfo.ch/eng/animal-welfare/switzerland-bans-crustacean-cruelty-/43814438>.

¹⁸⁸ „Switzerland bans shredding of male chicks“, Swisinfo, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://www.swissinfo.ch/eng/animal-protection/-switzerland-bans-shredding-of-male-chicks-/45240798>.

¹⁸⁹ „Animal Welfare Act“, *supra note*, 70.

¹⁹⁰ *Ibid*

kitoks piktnaudžiaujamas jo orumu; gyvūno nužudymas būdu, kuris sukelia kančia; muštynių tarp gyvūnų arba su jais, organizavimas; bandymų metu skausmo sukėlimas gyvūnams, gyvūno paleidimas arba palikimas, siekiant jo atsikratyti, užtraukia teisinę atsakomybę, t. y. asmeniui, padarius tokia veiką gali būti skiriama laisvės atėmimo bausmė iki trejų metų arba pinigine bauda. Jeigu tokie veiksmai atlikti dėl neatsargumo, pažeidėjui gresia bauda nedidesnė nei 180 dienos baudos vienetų, t. t. ne daugiau kaip 540 000 Šveicarijos frankų. Už kitus veiksmus, nepaminėtus aukščiau, atsakomybė įtvirtinta 28 straipsnyje, kurio sankcija numato baudą ne didesnę nei 20 000 Šveicarijos frankų.¹⁹¹

Gyvūnų gerovės įstatymo 4 skyriuje įtvirtintos poveikio priemonės: 23 straipsnyje – galimybė konfiskuoti gyvūnus, 24 straipsnyje – draudimas laikyti gyvūnus. Kompetentingos institucijos gali uždrausti laikyti, veisti, prekiauti ar profesionaliai dirbti su gyvūnais nustatytam arba nenustatytam laikotarpiui asmenims, kurie buvo nuteisti už pakartotinį ar šiurkštų šio įstatymo ir jo įgyvendinimo dekretų ar nutarimų nuostatų pažeidimą, arba kurie dėl kitų priežasčių negali laikyti ar veisti gyvūnų. Draudimas laikyti gyvūnus visada taikomas tik konkrečiam asmeniui, o ne namų ūkiui. Taip pat ši poveikio priemonė gali būti susijusi tik su tam tikros rūšies gyvūnų laikymu arba bet kurio gyvūno laikymu, atsižvelgiant į situaciją. Jei asmuo nesilaiko draudimo laikyti gyvūnus, jis yra nubaudžiamas ir gyvūnas iš jo atimamas. Draudimas laikyti gyvūnus įrašomas į duomenų bazę, kad jį būtų galima patikrinti visuose kantonuose, t. y. visoje Šveicarijos teritorijoje, tačiau ši duomenų bazė yra prieinama tik kantonų veterinarijos tarnyboms, kurios ir yra atsakingos už šios poveikio priemonės kontrolę. Kitu atveju, nustačius, kad gyvūnai yra neprižiūrimi arba laikomi visiškai netinkamomis sąlygomis, kompetentingos institucijos turi nedelsdamos įsikišti. Jos gali konfiskuoti gyvūnus ir apgyvendinti juos tinkamoje vietoje gyvūnų laikytojo lėšomis, o jeigu reikia, institucijos pasirūpina, kad gyvūnai būtų parduoti arba užmigdyti. Atlikdami šiuos veiksmus jie gali pasitelkti policijos pagalbą.¹⁹²

3.1.13. Vokietijos Federacinė Respublika

Vokietijos Federacinė Respublika yra viena iš nedaugelio pasaulio valstybių, kurios Konstitucijoje (20a straipsnis)¹⁹³ minima apie valstybės pareigą ginti ir saugoti ne tik žmogų, bet ir gyvūnus. Jau pirmame Vokietijos Gyvūnų gerovės įstatymo¹⁹⁴ straipsnyje sakoma, kad niekas negali sukelti skausmo, kančios ar žalos gyvūnui be pateisinamos priežasties. Gyvūnų gerovės įstatymo nuostatos, laukinių gyvūnų gerovei ir apsaugai taikomos tiek, kiek tai nereguliuoja kiti

¹⁹¹ „Animal Welfare Act“, *supra note*, 70.

¹⁹² *Ibid*

¹⁹³ „Basic Law for the Federal Republic of Germany“, Federal Ministry of Justice, žiūrėta 2022 m. vasario 5 d., http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/englisch_gg.html#p0019.

¹⁹⁴ „Tierschutzgesetz“, Bundesministerium der Justiz, žiūrėta 2022 m. vasario 3 d., <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>.

teisės aktai, t. y. Federalinis gamtos apsaugos įstatymas, Medžioklės įstatymas ir t. t. Gyvūnų gerovės įstatymo 3 straipsnyje išvardinti veiksmai, laikytini žiauriu elgesiu su gyvūnais, pavyzdžiui, šerti gyvūną per prievartą, nebent tai būtina dėl sveikatos priežasčių, ar duoti gyvūnui maistą, sukeliantį jam didelį skausmą, kančią ar žalą, ar vykdyti demonstracijas ir pan. Atkreiptinas dėmesys, kad šiame įstatyme, priešingai nei kitų valstybių, nėra numatytų išimčių, kuomet leidžiama žiauriai elgtis su gyvūnu.

Už draudimo žiauriai elgtis su gyvūnu, t. y. didelio skausmo, kančios, sukėlimo, pasikartojančio skausmo ar kančios sukėlimo ar gyvūno užmušimo be priežasties, nesilaikymą, asmuo gali būti baudžiamas bauda arba laisvės atėmimu iki trejų metų, o už administracinius nusižengimus, numatytus Gyvūnų gerovės įstatymo 18 straipsnio dalyse yra skiriama bauda, siekianti 5 000 eurų, o kitais, kai kuriais sunkesniais atvejais, gali siekti net 25 000 eurų.¹⁹⁵

Neišsiskiriant iš kitų Europos Sąjungos valstybių narių, Vokietijos Gyvūnų gerovės įstatyme įtvirtinta galimybė skirti poveikio priemones: tiek gyvūno konfiskavimą (19 straipsnis), tiek draudimą laikyti gyvūnus (20 straipsnis). Už nusikalstamas veikas arba administracinius nusižengimus (įstatyme numatyta už kuriuos) gali būti taikomas gyvūno konfiskavimas. Taip pat, įtvirtintas draudimas laikyti, prekiauti ar tęsti kitą profesinę veiklą su gyvūnais. Šis draudimas gali būti taikomas tam tikroms arba visoms gyvūnų rūšims, nuo vienerių iki penkerių metų arba visam laikui, jeigu yra pagrindas manyti, kad tokia veika bus pakartota, dėl kurios draudimas yra taikomas.¹⁹⁶

Apibendrinus, visose valstybėse gali būti skiriamos piniginės baudos ir (arba) laisvės atėmimo bausmės (žr. priedas Nr. X). Piniginės baudos gali siekti nuo kelių šimtų iki 30 000 EUR ar netgi daugiau, priklausomai nuo padarytos veikos sunkumo. Laisvės atėmimo bausmė gali būti skiriama kartu su pinigine bauda arba vietoje jos. Visose aptartose valstybėse, gyvūnai, kurių savininkas yra nuteisiamas už žiaurų elgesį, konfiskuojami. Daugelyje valstybių (pvz., Airijos Respublikoje, Austrijos Respublikoje, Belgijos Respublikoje, Danijos Karalystėje, Estijos Respublikoje, Jungtinėje Karalystėje, Italijos Respublikoje, Latvijos Respublikoje, Prancūzijos Respublikoje, Suomijos Respublikoje, Švedijos Karalystėje, Vokietijos Federacinėje Respublikoje) asmenims, nuteistiems už žiaurų elgesį su gyvūnais, gali būti skiriamas arba automatiškai įsigalioja (pvz., Suomijos Respublikoje) draudimas ateityje laikyti gyvūnus arba dirbti su jais susijusį darbą, arba užsiimti verslu, susijusiu su gyvūnais. Prieinama prie išvados, kad gyvūno konfiskavimas ir draudimas ateityje laikyti gyvūnus arba dirbti su jais susijusį darbą, arba užsiimti verslu, susijusiu su gyvūnais, yra neatsiejamos priemonės, kurias reikia naudoti kartu, siekiant apsaugoti gyvūnus nuo žiauraus elgesio su jais.

¹⁹⁵ „Tierschutzgesetz“, *supra note*, 194.

¹⁹⁶ *Ibid*

IŠVADOS

1. Žiaurios elgesio su gyvūnais samprata yra kultūriškai determinuota ir dinamiška, kadangi skirtingose visuomenėse skirtingais laikmečiais egzistuoja prieštaringos nuomonės dėl žiaurios elgesio su gyvūnais. Žiaurios elgesio su gyvūnais sąvoka nėra apibrėžta nei nacionaliniuose, nei užsienio valstybių teisės aktuose, tačiau juose yra pateikiami sąrašai veiksmų, laikytinų ir nelaikytinų žiauriu elgesiu su gyvūnais. Nors bendriausia prasme suprantama, kad žiaurus elgesys su gyvūnais pasireiškia netoleruotinais ir būtinumu nepagrįstais veiksmais, kiekvienu konkrečiu atveju sprendžiama, ar tie veiksmai, laikytini žiauriu elgesiu su gyvūnu ar ne. Pabrėžtina ir tai, kad skirtingas žiaurios elgesio sąvokos interpretavimas visuomenėje daro tiesioginę įtaką teisinės atsakomybės taikymui bei korupcijos apraiškos atsiradimui.

2. Žiaurus elgesys su gyvūnais užtraukia atitinkamai administracinę ar baudžiamąją atsakomybę. Administracinės ir baudžiamosios atsakomybės už žiaurių elgesį su gyvūnais atribojimo klausimas sietinas su padariniais. Žiaurios elgesio su gyvūnu, jeigu dėl to gyvūnas žuvo arba buvo suluošintas, atveju, kyla baudžiamoji atsakomybė (LR BK 310 str.), o nesant tokių padarinių – administracinė atsakomybė (LR ANK 346 str. 16-19 d.). Administracinės atsakomybės tarpusavio atribojimo klausimas sprendžiamas atsižvelgiant į tai, ar dėl padaryto pažeidimo buvo nustatyta, kad gyvūnams grėsė žūtis ar suluošinimas. Nei vienos teisinės atsakomybės taikymo atveju, įstatymo leidėjas nenumatė, kas laikytina gyvūnui grėsme būti suluošintam ar grėsme žūti, todėl kiekvienoje konkrečioje situacijoje tiek atitinkamų institucijų pareigūnams, tiek teismams paliekama diskrecijos teisė spręsti. Be esamų, galiojančių, teisinę atsakomybę numatančių normų, Lietuvos Respublikos įstatyminėje bazėje bandoma įtvirtinti papildomą poveikio priemonę – draudimą laikyti gyvūnus, apie kurios įtvirtinimą plačiai diskutuojama.

3. Teismų praktika bylose dėl žiaurios elgesio su gyvūnais yra nenuosekli. Dažnu atveju matyti, kad tapačios veikos yra vertinamos skirtingai. Kaip matyti, didelė dalis pirmos instancijos teismų, priešingai nei apeliacinės instancijos teismai, tuos pačius veiksmus vertina skirtingai, t. y. nepripažįsta jų žiauriu elgesiu su gyvūnais. Nesant nuoseklumo bylose dėl žiaurios elgesio su gyvūnais, bylų nagrinėjimas teismuose tampa itin ilgu procesu, sukeliančiu didelius kaštus ne tik valstybės institucijoms, bet ir gyvūnų gerovės organizacijoms (tiek gyvūnų globos namams, laikiniams gyvūnų laikojoams, kitoms organizacijoms, ginančioms gyvūnų teises).

4. Gyvūnų konfiskavimo taikymo pagrindas įtvirtintas teisės aktuose. Remiantis LR ANK nuostatomis (LR ANK 346 str. 20 d.) vienais atvejais, gyvūno konfiskavimas turi būti taikomas imperatyviai, o kitais atvejais – pasirinktinai. Priežastis, dėl kurios taikomas privalomas gyvūno konfiskavimas, visų pirma – žiaurus elgesys su gyvūnu ar jo kankinimas (LR ANK 346 str. 16-19 d.), o taip pat – neteisėtas kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų, pavojingų šunų mišrūnų įvežimas į Lietuvos Respubliką, įsigijimas, veisimas, naudojimas, prekyba jais ar kitoks jų

perdavimas (LR ANK 346 str. 11-15 d.). Baudžiamosios atsakomybės taikymo atveju, kaip ir dėl visų nusikalstamų veikų, teismas gali paskirti baudžiamojo poveikio priemonę – turto konfiskavimą, o šiuo atveju, gyvūno konfiskavimą.

5. Esamas teisinis reglamentavimas dviprasmiškas. Tvarka, kurios laikytis reikia po sprendimo konfiskuoti gyvūną priėmimo, yra aiški, reglamentuota poįstatyminiais ir kitais teisės aktais. Proceso iki sprendimo konfiskuoti priėmimo reglamentavimas siauresnis, aiškiai neapibrėžiantis visų teisinių santykių, nenuoseklus. Ypatingai aktualu tai, kad daugėjant gyvūnų konfiskavimo atvejų, teisės aktų bazė yra nuolat kuriama ir tobulinama, įteisinami kompetentingų institucijų bendradarbiavimo ir reagavimo į žiauraus elgesio su gyvūnais ar jų kankinimo atvejus, algoritmai.

6. Pirmasis ginamasis teiginys pasitvirtino – Lietuvos Respublikos teisės aktuose įtvirtintas gyvūnų konfiskavimo modelis yra ydingas. Atlikus gyvūnų gerovės organizacijų ir ekspertų iš atitinkamų institucijų interviu bei išanalizavus teismų praktiką, pastebėtina, kad bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais susiduriama su daugybe problemų. Pagrindinės problemos, kurias įvardija tiriami ekspertai iš atitinkamų institucijų ir gyvūnų gerovės organizacijų atstovai, tai – atitinkamų institucijų pareigūnų kompetencijų ir žinių stoka, gyvūno sveikatingumo patikros nebuvimas, netinkamas teisės aktų taikymas, reikiamų priemonių nebuvimas: vietų, kuriose galima laikyti konfiskuojamos gyvūnus. Taip pat, tos pačios problemos atsispindi analizuotose teismų praktikos bylose.

7. Išanalizavus užsienio valstybių atsakomybės už žiaurų elgesį su gyvūnais teisinį reglamentavimą, matyti, kad visose valstybėse gali būti skiriamos piniginės baudos ir (ar) laisvės atėmimo bausmės. Piniginės baudos gali siekti nuo kelių šimtų iki 30 000 EUR ar netgi daugiau, priklausomai nuo padarytos veikos sunkumo. Laisvės atėmimo bausmė gali būti skiriama kartu su pinigine bauda arba vietoje jos. Visose aptartose valstybėse, gyvūnai, kurių savininkas yra nuteisiamas už žiaurų elgesį, konfiskuojami. Daugelyje valstybių asmenims, nuteistiems už žiaurų elgesį su gyvūnais, gali būti skiriamas arba automatiškai įsigalioja draudimas ateityje laikyti gyvūnus arba dirbti su jais susijusį darbą, arba užsiimti verslu, susijusiu su gyvūnais.

8. Atlikus teisės aktų užsienio valstybėse lyginamąją bei esamos situacijos Lietuvos Respublikoje analizę (įvairių rengiamų diskusijų, konferencijų medžiagos analizę), apibendrinus interviu metu gautas ekspertų nuomones ir viešojoje erdvėje pateikiamą informaciją, prieinama prie dar vienos išvados, patvirtinančios antrąjį ginamąjį teiginį – gyvūno konfiskavimas ir draudimas ateityje laikyti gyvūnus arba dirbti su jais susijusį darbą, arba užsiimti verslu, susijusiu su gyvūnais, yra neatsiejamos priemonės, kurias reikia naudoti kartu, siekiant apsaugoti gyvūnus nuo žiauraus elgesio su jais.

PASIŪLYMAI

1. Dėl konfiskuotų gyvūnų gydymo, laikino laikymo, išlaidų finansavimo

Nesant numatyto nei įtvirtinto teisės aktuose finansavimo schemos modelio, gyvūno konfiskavimo atveju, ar tai laukinis gyvūnas, ūkinis gyvūnas, gyvūnas augintinis, gyvūnas gyvūnų globos namuose yra išlaikomas visuomenės suaukotomis lėšomis. Nors konfiskuotas gyvūnas laikomas valstybės nuosavybe, nėra aiškiai apibrėžta, kaip valstybė finansiškai prisideda prie šių gyvūnų išlaikymo. Iš žiauriai besielgusio asmens, regreso tvarka, pati savivaldybė galėtų išsireikalausti iš tokio asmens. Atsižvelgiant į tai, siūlau:

1.1. Įtvirtinti savivaldybių administracijų prievolę sudaryti sutartis su gyvūnų globos namais dėl konfiskuojamų gyvūnų laikinos globos ir jų laikymo bei finansavimo.

Galėtų atrodyti taip:

Papildyti GGAĮ nauju 3¹ straipsniu

„3¹ straipsnis. Reikalavimai savivaldybių administracijoms

Siekdama įvykdyti šio įstatymo 3 straipsnio 10 dalies 1-7 punktuose savivaldybių administracijoms nustatytas pareigas, kiekviena savivaldybės administracija privalo sudaryti sutartis su gyvūnų globos namais dėl gyvūnų laikinos globos ir jų laikymo bei finansavimo, jų konfiskavimo atveju. Gyvūnų laikymo išlaidos apmokamos iki to laiko, kol bus surasti nauji savininkai.“

ARBA

1.2. Įtvirtinti teisės normą, kad gyvūnų globos namai yra finansuojami iš valstybės biudžeto lėšų arba bent jau dalinai įpareigoti valstybę skirti dalį sumos šių įstaigų funkcijoms vykdyti.

2. Dėl poveikio priemonės

Vien tik teisinės atsakomybės griežtinimas, t. y. piniginių baudų, laisvės atėmimo bausmės didinimas, už žiaurų elgesį su gyvūnais, dar neatgraso neatsakingų gyvūnų dauginojų bei kitų asmenų žiauriai besielgiančių su gyvūnais. Atsižvelgiant į tai, papildomos poveikio priemonės reglamentavimas būtų puiki priemonė, padedanti užtikrinti, kad asmenys ateityje nebekartotų tokių veikų, todėl siūlymas yra įtvirtinti naują poveikio priemonę – draudimą laikyti, verstis komercine, ūkine veikla, susijusia su gyvūnais asmenims, kurie žiauriai elgėsi su gyvūnais ir yra manoma, kad ateityje tai pasikartos. Ši poveikio priemonė turėtų atsirasti tiek LR ANK, tiek LR BK. Galėtų atrodyti taip:

2.1. LR ANK

2.1.1. Papildyti Įstatymą nauju 29¹ straipsniu:

„29¹ straipsnis. Draudimas gyvūnus laikyti, veisti, jais prekiauti ar su jais dirbti

1. Draudimas gyvūnus laikyti, veisti, jais prekiauti ar su jais dirbti yra administracinio poveikio priemonė, kurią kartu su administracine nuobauda gali skirti teismas ar administracinio nusižengimo bylą ne teismo tvarka nagrinėjanti institucija (pareigūnas).

2. Draudimas gyvūnus laikyti, veisti, jais prekiauti ar su jais dirbti gali būti skiriamas, kai tai numatyta šio kodekso specialiosios dalies straipsnyje, nustatančiame administracinę atsakomybę už asmens padarytą veiką.

3. Draudimas gyvūnus laikyti, veisti, jais prekiauti ar su jais dirbti taikomas tik konkrečiam asmeniui, o ne namų ūkiui.

5. Draudimas gyvūnus laikyti, veisti, jais prekiauti ar su jais dirbti gali būti taikomas tam tikrą laikotarpį arba visam laikui, jeigu tai būtina dėl asmens elgesio, siekiant išvengti žiauraus elgesio su gyvūnais. Jeigu nėra laikomasi šio draudimo, iš asmens, nesilaikančio teisės aktų reikalavimų, gyvūnai turi būti iškart konfiskuojami.“

2.1.2. Papildyti 346 straipsnį 22 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„22. Už šio straipsnio 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 dalyse numatytus administracinius nusižengimus gali būti skiriamas draudimas gyvūnus laikyti, veisti, jais prekiauti ar su jais dirbti.“

2.2. LR BK

2.2.1. Papildyti Įstatymą nauju 72¹ straipsniu:

„72¹ straipsnis. Draudimas gyvūnus laikyti, veisti, jais prekiauti ar su jais dirbti

1. Draudimą gyvūnus laikyti, veisti, jais prekiauti ar su jais dirbti gali skirti teismas.

2. Draudimas gyvūnus laikyti, veisti, jais prekiauti ar su jais dirbti taikomas tik konkrečiam asmeniui, o ne namų ūkiui.

3. Draudimas gyvūnus laikyti, veisti, jais prekiauti ar su jais dirbti gali būti taikomas tam tikrą laikotarpį arba visam laikui, jeigu tai būtina dėl asmens elgesio, siekiant išvengti žiauraus elgesio su gyvūnais. Jeigu nėra laikomasi šio draudimo, iš asmens, nesilaikančio teisės aktų reikalavimų, gyvūnai turi būti iškart konfiskuojami.“

2.2.2. Papildyti 310 straipsnį 3 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„3. Už šio straipsnio 1 dalyje numatytą nusikalstamą veiką privaloma skirti draudimą gyvūnus laikyti, veisti, jais prekiauti ar su jais dirbti.“

3. Dėl papildomos teisės normos arba teisės akto

3.1. Įtvirtinti vienodus kriterijus, ką reikia tikrinti atvykus į įvykio vietą dėl žiauraus elgesio su gyvūnais. Pavyzdžiui, įtvirtinti, kad patikrinimų metu turi būti privalomai užfiksuotas ir aprašytas kiekvienas gyvūnas, kokia jo ausų būklė, dantų būklė, kailio ir pan.

LITERATŪROS ŠARAŠAS

Lietuvos Respublikos teisės aktai

1. „Lietuvos Respublikos Konstitucija“. TAR. Žiūrėta 2022 m. kovo 20 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.47BB952431DA>.
2. „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas“. TAR. Žiūrėta 2022 m. vasario 11 d. <https://www.etar.lt/portal/lt/legalAct/4ebe66c0262311e5bf92d6af3f6a2e8b/asr>.
3. „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“. LRS. Žiūrėta 2021 m. balandžio 16 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.111555>.
4. „Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas“. LRS. Žiūrėta 2022 m. vasario 28 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.107687>.
5. „Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas“. LRS. Žiūrėta 2021 m. balandžio 16 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActEditions/lt/TAD/TAIS.46424>.
6. „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“. LRS. Žiūrėta 2022 m. vasario 18 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActEditions/lt/TAD/TAIS.234132>.
7. „Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo, saugojimo, realizavimo ir nugaišinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. LRS. Žiūrėta 2022 m. vasario 18 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/83b22254a85811eb98ccba226c8a14d7?jfwid=aqmh3npl>.
8. „Dėl Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių patvirtinimo“. LRS. Žiūrėta 2022 m. kovo 15 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.104124/asr>.
9. „Dėl Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų patvirtinimo“. LRS. Žiūrėta 2022 m. vasario 3 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0ec144c2de3911e9a85be81119c7a8fa?jfwid=>.
10. Lietuvos policijos generalinio komisaro ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymas „Dėl reagavimo į pranešimus apie žiaurų elgesį su gyvūnais ir jų kankinimą algoritmo patvirtinimo“.
11. „Dėl 2022 metų paskelbimo Gyvūnų gerovės metais“. LRS. Žiūrėta 2022 m. kovo 16 d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/60ff1e60b6ff11eb8371ea260d59d64b>.

Teisės aktų projektai

12. „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 346 straipsnio pakeitimo įstatymas“. LRS. Žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d. <https://e->

[seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/efad0db2c3a811eb91e294a1358e77e9?positionInSearchResults=2&searchModelUUID=ee386ccf-9b77-42b3-83b2-72c230cf526e](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/efad0db2c3a811eb91e294a1358e77e9?positionInSearchResults=2&searchModelUUID=ee386ccf-9b77-42b3-83b2-72c230cf526e).

13. „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 310 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas“. LRS. Žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/dc9f1a60f0db11eab72ddb4a109da1b5>.

14. „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-410“. LRS. Žiūrėta 2022 m. sausio 14 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/9072fdc09b5611eb998483d0ae31615c>.

15. „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-2830“. LRS. Žiūrėta 2022 sausio 14 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/9492e540dc4111e8820ea019e5d9ad04>.

16. „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIP-303“. LRS. Žiūrėta 2022 m. sausio 14 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/52e78f50d8bb11e69c5d8175b5879c31?jfwid=dg8d304lp>.

17. „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 4, 7 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas“. LRS. Žiūrėta 2022 m. balandžio 10 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/adba9f003fa311eb8c97e01ffe050e1c?jfwid=1lgm65f5k>.

18. „Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-1104“. LRS. Žiūrėta 2022 m. sausio 14 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/6a5a274045f511eca8a1caec3ec4b244>.

Užsienio valstybių teisės aktai

19. „Animal Protection Act“. Riigi Teataja. Žiūrėta 2022 m. vasario 3 d. <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/521032019002/consolide>.

20. „Animal health and welfare act 2013“. ISB. Žiūrėta 2022 m. vasario 20 d. <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2013/act/15/enacted/en/html>.

21. „Animal Welfare Act“. Fedlex. Žiūrėta 2022 m. vasario 7 d. <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2008/414/en>.

22. „Animal Welfare Act“. Finlex. Žiūrėta 2022 m. vasario 10 d. <https://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1996/en19960247.pdf>.

23. „Animal Welfare Act“. Legislation. Žiūrėta 2022 m. vasario 10 d. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/45/contents>.

24. „Basic Law for the Federal Republic of Germany“. Federal Ministry of Justice.

Žiūrėta 2022 m. vasario 5 d. http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/englisch_gg.html#p0019.

25. „Code penal“. Legifrance. Žiūrėta m. vasario d. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070719/LEGISCTA000006149860/#LEGISCTA000044394135.

26. „Djurskyddslag (2018:1192)“. SVERIGES RIKSDAG. Žiūrėta 2022 m. vasario 3 d. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/djurskyddslag-20181192_sfs-2018-1192.

27. „Dzīvnieku aizsardzības likums“. Likumi. Žiūrėta 2022 m. vasario 3 d. <https://likumi.lv/ta/en/en/id/14940>.

28. „Forslag“. Folketinget. Žiūrėta 2022 m. vasario 7 d. https://www.ft.dk/ripdf/samling/20191/lovforslag/180/20191_180_som_vedtaget.pdf.

29. „Krimināllikums“. Likumi. Žiūrėta 2022 m. vasario 3 d. <https://likumi.lv/ta/en/id/88966-the-criminal-law>.

30. „Le bien-être animal en Wallonie“. Bienetreanimal. Žiūrėta 2022 m. vasario 5 d. <http://bienetreanimal.wallonie.be/home/legislation/legislationlist/liste-de-legislations-bea/bienetre067-W.html>.

31. „Penal Code“. Riigi Teataja. Žiūrėta 2022 m. vasario 3 d. <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/522012015002/consolide>.

32. „Tierschutzgesetz“. Bundesministerium der Justiz. Žiūrėta 2022 m. vasario 3 d. <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>.

33. „Tierschutzgesetz“. RIS. Žiūrėta 2022 m. vasario 3 d. <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003541>.

34. „The Criminal Code of Finland“. Finlex. Žiūrėta 2022 m. vasario 10 d. <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1889/en18890039.pdf>.

35. „14 AOUT 1986. - Loi relative à la protection et au bien-être des animaux“. JUSTEC. Žiūrėta 2022 m. vasario 10 d. https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1986081434&table_name=loi.

Tarptautinės sutartys ir Europos Sąjungos teisės aktai

36. „Europos konvencija dėl ūkinės paskirties gyvūnų apsaugos“. LRS. Žiūrėta 2022 m. sausio 17 d. <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.4ECE25351237>.

37. „Europos konvencija dėl skerdžiamų gyvūnų apsaugos“. LRS. Žiūrėta 2022 m. sausio 17 d. <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.1F9F9FA0EB30>.
38. „Europos konvencija dėl namuose laikomų gyvūnų apsaugos“. LRS. Žiūrėta 2022 m. sausio 17 d. <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.6F29EBE400D4>.
39. „Europos konvencija dėl eksperimentiniais ir kitais mokslo tikslais naudojamų stuburinių gyvūnų apsaugos“. LRS. Žiūrėta 2022 m. sausio 17 d. <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.F1B527AE313B>.
40. „Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencija“. LRS. Žiūrėta 2022 m. sausio 17 d. <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=TAR.DE968E395995>.

Specialioji literatūra

41. „Animal rights: the abolitionist approach“, abolitionistapproach, žiūrėta 2021 m. balandžio 10 d., <https://www.abolitionistapproach.com/quotes/#rights>.
42. Bikelis Skirmantas, Bartautė Čepytė, Mindaugas Girdauskas, Aistė Medelienė, Matas Mulevičius, Rimantas Simaitis ir Tautvydas Žėkas. Kad nusikaltimai neapsimokėtų. Tradiciniai ir modernūs turto konfiskavimo mechanizmai. Vilnius: Justitia, 2015. https://teise.org/wpcontent/uploads/2014/08/Kad_nusikaltimai_neapsimoketu.pdf
43. „Evaluation of Criminal Sanctions Concerning Violations of Cattle and Pig Welfare“. <https://www.mdpi.com/2076-2615/10/4/715/htm>.
44. Frank Ascione, „Children who are cruel to animals: A review of research and implications for developmental psychopathology“, Anthrozoos 4, 6 (1993): 226-247, https://www.researchgate.net/publication/233706971_Children_Who_Are_Cruel_to_Animals_A_Review_of_Research_and_Implications_for_Developmental_Psychopathology.
45. „Lietuvių kalbos žodynas“, LKŽ, žiūrėta 2022 m. vasario 25 d., <http://www.lkz.lt/?zodis=%C5%BEiaurus&id=32032180000>.
46. Kavoliūnaitė, Eglė. „Turto konfiskavimas: reguliavimo tikslai ir teisinės prielaidos taikyti išplėstinį konfiskavimą Lietuvoje“. Teisės problemos 59, 1 (2008): 24-53. <https://teise.org/wp-content/uploads/2016/10/2008-1-kavoliunaite.pdf>.
47. Kelly Dedel, Animal Cruelty, (United States, Department of Justice. Office of Community Oriented Policing Services, 2012, <https://cops.usdoj.gov/ric/Publications/cops-p245-pub.pdf>. Birutė Pranevičienė ir Aistė Vieraitytė, „Teisinė atsakomybė už žiaurų elgesį su gyvūnais“. Public Security and Public Order 26 (2021): 184-201. <https://ojs.mruni.eu/ojs/vsvt/article/view/6542/5367>.

48. Kristina Grinevičiūtė, „Žiaurus elgesio su vaiku samprata baudžiamojoje teisėje“, *Jurisprudencija* 113, 11(2008): 107-113, <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/11984/1750-3476-1-SM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
49. Prabhakar Shah, *Animal Cruelty: MethoCriminology & Prosecution*, (Anchor Academic Publishing, 2014), https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=C6RPAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA8&dq=Method+Criminology+%26+Prosecution+Animal+Cruelty+Prabhakar+Shah&ots=jhHVVPth-E&sig=OjjqjRyotEq76TBzVcGtmmtuo_k&redir_esc=y#v=onepage&q=Method%20Criminology%20%26%20Prosecution%20Animal%20Cruelty%20Prabhakar%20Shah&f=false.
50. Robert Agnew, „The Causes of Animal Abuse: A Social-Psychological Analysis“, *Theoretical Criminology*, 2, 2 (1998): 177-209, <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1362480698002002003>.
51. Regan, Tom. *The case for animal rights*. Berkeley: U of California, 1983.

Lietuvos Respublikos teismų praktika

52. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos apžvalga“. LAT. Žiūrėta 2021 m. gruodžio 20 d. https://www.lat.lt/data/public/uploads/2019/05/lat-aktuali_praktika_balandis_2019.pdf.
53. „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2019 m. birželio 28 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-197-489/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2022 m. sausio 18 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2017073>.
54. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-133-2012“. Eteismai. Žiūrėta 2022 m. kovo 29 d. <https://eteismai.lt/byla/280621682117550/3K-3-133/2012>.
55. „Kauno apygardos teismo 2022 m. vasario 24 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-57-919/2022“. Infolex praktika. Žiūrėta 2022 m. kovo 22 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2063351>.
56. „Kauno apygardos teismo nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-71-966/2019“. Infolex praktika. Žiūrėta 2022 m. sausio 13 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1696339>.
57. „Kauno apygardos teismo 2021 m. lapkričio 4 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-361-361/2021“. Liteko. Žiūrėta 2022 m. vasario 15 d.

<http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=fedcd16d-911d-4c17-91fb-d7e91b3d1e36>.

58. „Kauno apygardos teismo 2021 m. liepos 20 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-141-478/2021“, Infolex praktika, žiūrėta 2022 m. vasario 17 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2013272>.

59. „Kauno apygardos teismo 2022 m. vasario 24 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-57-919/2022“, Infolex praktika, žiūrėta 2022 m. kovo 22 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.m>.

60. „Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2021 m. liepos 19 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-126-485/2021“. Infolex praktika. Žiūrėta 2022 m. sausio 19 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2012301>.

61. „Kauno apygardos teismo 2020 m. spalio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. E2A-1506-555“. Eteismai. Žiūrėta 2022 m. balandžio 5 d. https://eteismai.lt/byla/23820470536034/e2A-1506-555/2020?fbclid=IwAR0ANvNYICIB4PM1EdyfHKXIGVFRHt53yVIMm3_yK4Hbx-rDawuK-RSGgME.

62. „Kauno apygardos teismo 2020 m. rugpjūčio 24 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-366-530/2020“, Liteko, žiūrėta 2022 m. vasario 15 d., <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=b4265a46-59ec-420d-92be-51d2b256c072>.

63. „Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2020 m. kovo 12 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-234-658/2020“, Infolex praktika, žiūrėta 2022 m. vasario 15 d., <http://www.infolex.lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1866240>.

64. „Kauno apygardos teismo 2019 m. vasario 8 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-71-966/2019“. Eteismai. Žiūrėta 2022 m. balandžio 4 d. <https://eteismai.lt/byla/177236501203893/AN2-71-966/2019?word=cpk%20654&fbclid=IwAR171SMXispeFrniYgCazgEoWSlOXGTbwAR1J26Fn8e0AYsEvKpudUmzonA>.

65. „Kauno apygardos teismo 2018 m. gegužės 2 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-327-238/2018“, Eteismai, žiūrėta 2022 m. kovo 2 d., <https://eteismai.lt/byla/255541308669431/1A-327-238/2018>.

66. „Kauno apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2015 m. rugsėjo 10 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-612-317/2015“, Infolex praktika, žiūrėta 2022 m. vasario 18 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1135787>.

67. „Klaipėdos apygardos teismo nutartis 2021 m. lapkričio 4 d. administracinio

nusižengimo byloje Nr. AN2-361-361/2021“. Infolex praktika. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2035514>.

68. „Panevėžio apygardos teismo nutarimas administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-5-531/2020“. Infolex praktika. Žiūrėta 2022 m. sausio 13 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1816836>.

69. „Panevėžio apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus 2014 m. sausio 13 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-36-350-2014“, Infolex praktika, žiūrėta 2022m. vasario 9 d., <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/798784>.

70. „Šiaulių apygardos teismo 2021 m. vasario 10 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-25-744/2021“, Liteko, žiūrėta 2022 m. kovo 10 d., <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=219c91e9-5dac-441e-bdb6-91d0b107097e>.

71. „Vilniaus apygardos teismo 2021 m. kovo 9 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-104-932/2021“. Infolex praktika. Žiūrėta 2022 m. kovo 22 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/1975718>.

72. „Vilniaus apygardos teismo 2021 m. birželio 9 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-221-468/2021“. Infolex praktika. Žiūrėta 2022 m. kovo 22 d. <https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2001244>.

73. „Kelmės rajono apylinkės teismo 2017 m. lapkričio 9 d. baudžiamasis įsakymas baudžiamojoje byloje Nr. 1-203-446/2017“, Eteismai, žiūrėta 2022 m. sausio 17 d., <https://eteismai.lt/byla/182724750063199/1-203-446/2017>.

74. Tauragės apylinkės teismo 2018 m. kovo 27 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-44-351/2018“, Eteismai, žiūrėta 2022 m. sausio 10 d., <https://eteismai.lt/byla/63689430035357/1-44-351/2018?word=mir%C4%97%20%C5%A1uo>.

75. „Panevėžio apylinkės teismo nutarimas administracinio nusižengimo byloje Nr. A13.-478-857/2020“. Eteismai. Žiūrėta 2022 m. sausio 13 d. https://eteismai.lt/byla/62332852142388/A13_-478-857/2020.

76. „Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 4 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-1235-817/2021“, Liteko, žiūrėta 2022 m. vasario 17 d., <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=dd3e3499-44e4-4002-8076-bd642670d019>.

Elektroniniai šaltiniai

77. „Administracinių bylų nagrinėjimo ataskaita pirmos instancijos teismuose už 2021 metus“. TEISMAI. Žiūrėta 2022 m. kovo 16 d. <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2022/02/administracines.xlsx>.
78. „Administracinių bylų nagrinėjimo ataskaita pirmos instancijos teismuose už 2020 metus“. TEISMAI. Žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d. <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2021/02/administraciniu-bylu-nagrinejimo-ataskaita-i-instancijos-teismuose.xlsx>.
79. „Administracinių bylų nagrinėjimo ataskaita pirmos instancijos teismuose už 2019 metus“. TEISMAI. Žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d. <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2020/01/administracines.xlsx>.
80. „Administracinių bylų nagrinėjimo ataskaita pirmos instancijos teismuose už 2018 metus“. TEISMAI. Žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d. <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2021/02/administraciniu-bylu-nagrinejimo-ataskaita-i-instancijos-teismuose.xlsx>.
81. „Administracinių bylų nagrinėjimo ataskaita pirmos instancijos teismuose už 2017 metus“. TEISMAI. Žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d. <https://www.teismai.lt/data/public/uploads/2018/02/administracines.xlsx>.
82. Aiškinamasis raštas dėl įstatymo projektų Reg. Nr. XIII P-5147, XIII P-5148“, LRS, žiūrėta 2022 m. vasario 18 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/a8f0d140f0db11eab72ddb4a109da1b5?jfwid=m7ha1xfi8>.
83. „Animal protection index“. World animal protection. Žiūrėta 2022 m. vasario 10 d. <https://api.worldanimalprotection.org/>.
84. „Bausmės už žiaurų elgesį su gyvūnais“, LRS, žiūrėta 2022 m. kovo 22 d., https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=31992.
85. „Dar vienas žiauraus elgesio su gyvūnais atvejis Lietuvoje: nuskandino škotų terjero veislės kalytę“. TV3. Žiūrėta 2022 m. vasario 25 d. <https://www.tv3.lt/naujiena/video/dar-vienas-ziauraus-elgesio-su-gyvunais-atvejis-lietuvoje-nuskandino-skotu-terjero-veisles-kalyte-n1120948>.
86. „Du mėnesiai po nelegalių veisyklų demaskavimo: prieglaudos perpildytos, bet atiduoti gyvūnų naujiems šeiminiškams – nevalia“. GGI. Žiūrėta 2022 m. vasario 20 d. <https://ggi.lt/du-menesiai-po-nelegaliu-veisyklu-demaskavimo-prieglaudos-perpildytos-bet-atiduoti-gyvunu-naujiems-seimininkams-nevalia/>.
87. „Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikoje 2021 metais“. IRD. Žiūrėta 2022 m. kovo 16 d. <https://www.ird.lt/lt/>.

88. „Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikoje 2020 metais“. IRD. Žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d. https://www.ird.lt/lt/reports/view_item_datasource?id=8832&datasource=53593.
89. „Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikoje 2019 metais“. IRD. Žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d. https://www.ird.lt/lt/reports/view_item_datasource?id=8731&datasource=51773.
90. „Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikoje 2018 metais“. IRD. Žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d. https://www.ird.lt/lt/reports/view_item_datasource?id=8832&datasource=53593.
91. „Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikoje 2017 metais“. IRD. Žiūrėta 2021 m. balandžio 20 d. https://www.ird.lt/lt/reports/view_item_datasource?id=6804&datasource=19404.
92. „Environmental offences“. Poliisi. Žiūrėta 2022 m. vasario 10 d. <https://poliisi.fi/en/environmental-and-animal-offences>.
93. „‘Finn’s Law’ delivered to protect brave service animals“. Gov.Uk. Žiūrėta 2022 m. vasario 11 d. <https://www.gov.uk/government/news/finns-law-delivered-to-protect-brave-service-animals>.
94. „France“. World animal protection. Žiūrėta 2022 m. vasario 5 d. <https://api.worldanimalprotection.org/country/france>.
95. „GGI apskundus nutarimą tyrimas dėl autobusu partrenkto gandro vis tik buvo pradėtas“. GGI. Žiūrėta 2022 m. kovo 10 d. <https://ggi.lt/ggi-apskundus-nutarima-tyrimas-del-autobusu-partrenkto-gandro-vis-tik-buvo-pradetas/>.
96. „Gyvūnų globėjus sukrėtusi istorija: kiemsargio kakle – įaugusi dviguba grandinė“, Delfi, žiūrėta 2022 m. kovo 22 d., <https://www.delfi.lt/letena/gyvunu-teises/gyvunu-globejus-sukretusi-istorija-kiemsargio-kakle-iaugusi-dviguba-grandine.d?id=86597689>.
97. „Gyvūnų globėjus sukrėtusi istorija: kiemsargio kakle – įaugusi dviguba grandinė“, Delfi. Žiūrėta 2022 m. kovo 22 d. <https://www.delfi.lt/letena/gyvunu-teises/gyvunu-globejus-sukretusi-istorija-kiemsargio-kakle-iaugusi-dviguba-grandine.d?id=86597689>.
98. „Internete liejasi apmaudas: judrioje Kauno gatvėje kačiukus sutraiškė mašinos“. Kauno.diena. Žiūrėta 2022 m. vasario 25 d. <https://kauno.diena.lt/naujienos/kaunas/nusikaltimai-ir-nelaimes/internaute-liejasi-apmaudas-ant-judraus-kelio-ismesti-kaciukai-915506>.
99. „Lazdijų rajone moteris rado nušautą savo šunį“. Lrytas. Žiūrėta 2022 m. vasario 25 d. <https://www.lrytas.lt/augintinis/prieziura/2021/09/27/news/lazdiju-rajone-moteris-rado-nusauta-savo-suni-20885763>.

100. Linas Jonauskas „Medžioklė su šunimis naktį – žiaurus elgesys su gyvūnu“, Facebook, žiūrėta 2022 m. vasario 20 d., https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=10158003033070060&id=291572615059.
101. „Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos atlikta korupcijos rizikos analizė“. STT. Žiūrėta 2022 m. vasario 10 d. <https://www.stt.lt/doclib/qcsxdj9h9vubb3pksp9fm6mr11g91fnh>.
102. „Mačete užkapoto šuns šeimininko rankose – naujas augintinis“. Lrytas. Žiūrėta 2022 m. balandžio 4 d., <https://www.lrytas.lt/augintinis/prieziura/2020/03/12/news/macete-uzkapoto-suns-seimininko-rankose-naujas-augintinis-13965780>.
103. „Maximum prison sentence for animal cruelty raised to five years“. Gov.Uk. Žiūrėta 2022 m. vasario 11 d. <https://www.gov.uk/government/news/maximum-prison-sentence-for-animal-cruelty-raised-to-five-years>.
104. „Nuo tilto numestas šuo, kuris buvo sulipintas lipnia juosta, dėkojo jį išgelbėjusiam vyrui“. Zinoti, Žiūrėta 2022 m. vasario 20 d. <https://www.zinoti.lt/zmoniu-istorijos/nuo-tilto-numestas-suo-kuris-buvo-sulipintas-lipnia-juosta-dekojo-ji-isgelbejusiam-vyru/>.
105. „Nužudytas katinas Pickus: nusikaltėliai nori išsisukti“. Lrytas. Žiūrėta 2022 m. vasario 20 d. <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/kriminalai/2019/05/25/news/nuzudytas-katinas-pickus-nusikalteliai-nori-issisukti-10490321>.
106. „Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja“. Kurjeris. Žiūrėta 2022 m. vasario 10 d. <https://kurjeris.lt/naujienos/po-skandalo-konfiskavus-sunis-tapo-legalia-veiseja/>.
107. „Savo akimis matė, kaip Rokiškio rajono gyventojas sukapojo šunį: „Persigėrė ir viskas, kaip seniau baldus degino““. TV3. Žiūrėta 2022 m. vasario 25 d. <https://www.tv3.lt/naujiena/video/savo-akimis-mate-kaip-rokiskio-rajono-gyventojas-sukapojo-suni-persigere-ir-viskas-kaip-seniau-baldus-degino-n1115583>.
108. „Seimo narys siūlo uždrausti medžioklę su šunimis naktį, nebent ieškoma sužeisto gyvūno“, 15min, žiūrėta 2022 m. sausio 20 d., <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/seimo-narys-siulo-uzdrausti-medziokle-su-sunimis-nakti-nebent-ieskoma-suzeisto-gyvuno-56-1492278>.
109. „Switzerland bans crustacean cruelty“. Swisinfo. Žiūrėta 2022 m. vasario 10 d. https://www.swissinfo.ch/eng/animal-welfare_switzerland-bans-crustacean-cruelty-/43814438.
110. „Switzerland bans shredding of male chicks“, Swisinfo, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., https://www.swissinfo.ch/eng/animal-protection_-switzerland-bans-shredding-of-male-chicks-/45240798.
111. „Šunys bus konfiskuoti“. Teismai. Žiūrėta 2022 m. balandžio 4 d. <https://www.teismai.lt/lt/naujienos/teismu-pranesimai-spaudai/sunys-bus->

[konfiskuoti/9103?fbclid=IwAR2pxJKrECGxaiZM_WHaLOvUuyITyKcfJ5-Kclfc9ZQqHvUk-znJ6EQMuY4](https://www.youtube.com/watch?v=ziuzA7QMqvM).

112. Teisės laikyti gyvūną atėmimo problemos ir sprendimai“ (apskrito stalo diskusija, Vilnius, 2022 m. sausio 25 d.). <https://www.youtube.com/watch?v=ziuzA7QMqvM>.

113. „The Belgian Constitutional Court upholds the ban on slaughter without stunning in Flanders and Wallonia“. Euro group for animals. Žiūrėta 2022 m. vasario 6 d. <https://www.eurogroupforanimals.org/news/belgian-constitutional-court-upholds-ban-slaughter-without-stunning-flanders-and-wallonia>.

114. Tušti narvai, „Seimo nariai ir kailių fermeriai apsilankė Tušti narvai renginyje“, Youtube, žiūrėta 2022 m. vasario 10 d., <https://www.youtube.com/watch?v=YRKv9cvz454>.

115. „United Kingdom“. World animal protection. Žiūrėta 2022 m. vasario 5 d. <https://api.worldanimalprotection.org/country/united-kingdom>.

116. „VMVT tylą dėl daugyklų likimo: GATO reikalauja pavišinti informaciją“. GATO. Žiūrėta 2022 m. vasario 20 d. <https://gyvunuapsauga.lt/naujienos/vmvt-tyla-del-daugyklu-likimo-gato-reikalauja-paviesinti-informacija/>.

117. „Žiaurią egzekuciją žalčiui surengęs vyras sulaukė ne tik internautų pykčio, bet ir institucijų dėmesio“. LRT. Žiūrėta 2022 m. vasario 25 d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1187819/ziauria-egzekucija-zalciui-surenges-vyras-sulauke-ne-tik-internautu-pykcio-bet-ir-instituciju-demesio>.

Kiti šaltiniai

118. Administracinių nusižengimų registro duomenys, gauti iš policijos.

119. Integruotos baudžiamojo proceso informacinės sistemos duomenys, gauti iš prokuratūros.

120. VŠĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ pateikti duomenys.

121. Interviu būdu gauti duomenys.

SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA

Magistro baigiamojo darbo temos pavadinimas – Gyvūnų konfiskavimas dėl žiauraus elgesio su jais.

Siekiant atskleisti magistro baigiamojo darbo temą, buvo išsikeltas darbo tikslas – išanalizuoti gyvūnų konfiskavimo teisinius pagrindus ir įgyvendinimo problemas. Tikslui pasiekti buvo nustatyti šie uždaviniai: atskleisti žiauraus elgesio su gyvūnais sampratą bei teisinės atsakomybės už žiaurų elgesį reglamentavimo ypatumus; pristatyti situacijas, kurioms esant taikomas gyvūnų konfiskavimas, ir šios poveikio priemonės teisinio reguliavimo ypatumus; ištirti pagrindines praktikoje egzistuojančias problemas taikant gyvūnų konfiskavimą dėl žiauraus elgesio su jais; atlikti teisinės atsakomybės ir poveikio priemonių taikymo ypatumų už žiaurų elgesį su gyvūnais užsienio valstybėse lyginamąją analizę.

Darbą sudaro trys skyriai. Pirmame skyriuje nagrinėjama žiauraus elgesio su gyvūnais samprata, teisinės atsakomybės už žiaurų elgesį su gyvūnais reglamentavimo ypatumai ir apžvelgiama praktinė teisinės atsakomybės taikymo situacija Lietuvoje.

Antrame darbo skyriuje, atskleidžiamos situacijos, kurioms esant taikomas gyvūnų konfiskavimas, pristatomas esamas gyvūnų konfiskavimo teisinis reguliavimas. Taip pat, analizuojant teismų praktiką, gyvūnų gerovės organizacijų ir kitų atitinkamų institucijų atstovų nuomonę, žiniasklaidoje didelio atgarsio sulaukusius įvykius, nagrinėjamos praktikoje kylančios problemos, su kuriomis susiduriama konfiskuojant gyvūną.

Trečiame darbo skyriuje atskleidžiamas Europos valstybių teisinės atsakomybės už žiaurų elgesį su gyvūnais reglamentavimas bei poveikio priemonių taikymo už tokį elgesį ypatumai.

Darbe analizuojami teisės aktai ir jų taikymo praktika, užsienio valstybių patirtis, specialioji literatūra, gyvūnų gerovės organizacijų atstovų ir kitų, atitinkamų institucijų atstovų nuomonės. Atlikus išsamų tyrimą, pateikti konkretūs darbo rezultatai – išvados ir pasiūlymai.

SANTRAUKA ANGLŲ KALBA

The topic of this Master Thesis is Animal Confiscation due to cruelty.

The following goal of the study was formulated to properly research the topic of the final paper: to analyze the legislation of animal confiscation and its implementation issues. The following objectives were devised to achieve this goal: to present the concept of cruelty against animals and the characteristics of legal liability for animal cruelty; to present situations in which the confiscation of an animal is applied and the subtleties of the measures' legal regulation; to analyze the frequent problems arising from the practice of animal confiscation; to perform a comparative analysis on legal liability and the characteristics of the measures used to address the issue in foreign countries.

The paper consists of three chapters. The first one analyzes the concept of animal cruelty; the characteristics of legal liability for animal cruelty and also reviews the effectiveness of legal liability implementation in Lithuania.

The second chapter presents the analysis of the situations in which the confiscation of an animal is applied and the existing legal regulation of animal confiscation. Furthermore, by analyzing the judicial practice, opinions of animal welfare organizations and other institutions' representatives and prominent events that received a lot of media attention, the problems that are encountered in animal confiscation practice are explored.

In the third chapter, the existing regulation of legal liability for cruelty against animals in the European states and the characteristics of its enforcement are disclosed.

This paper made use of existing legislation and their implementation practice, experience of foreign countries, specialized literature, opinions of the animal welfare organizations and other institutions' representatives for analysis.

The carried-out research allowed to draw concrete conclusions and recommendations.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 346 straipsnio 16-19 dalyse įtvirtintų sankcijų pokyčių suvestinė.

Duomenų šaltinis: *lentelė sudaryta autorės, remiantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksu.*

	Piniginės baudos dydis iki 2020 m. birželio 10 d. ¹⁹⁷(Eur)	Piniginės baudos dydis po 2020 m. birželio 10 d. ¹⁹⁸(Eur)
LR ANK 346 str. 16 d.	50 – 1200	150 – 2000
LR ANK 346 str. 17 d.	1200 – 1750	2000 – 4000
LR ANK 346 str. 18 d.	300 – 1750	900 – 3200
LR ANK 346 str. 19 d.	1750 – 2300	2200 – 6000

¹⁹⁷ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 346 straipsnio pakeitimo įstatymas“, *supra note*, 64

¹⁹⁸ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas“, *supra note*, 28.

Savivaldybių administracijų pateiktų atsakymų į klausimus suvestinė.

Duomenų šaltinis: *lentelė sudaryta autorės, remiantis savivaldybių administracijų pateiktais duomenimis.*

	Savivaldybės sutartis su gyvūnų globos organizacijomis arba komunalines ar tvarkymo paslaugas teikiančiomis bendrovėmis (toliau – Sutartis)	Programos „Pagauk-sterilizuok-paleisk“ vykdymas ir vykdytojai	Savivaldybės Sutartyje numatyta sąlyga dėl konfiskuotų gyvūnų laikino laikymo, kol priimamas sprendimas	Savivaldybė turi pasitvirtinusi gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse taisyklės
Akmenės r.	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	Taip
Alytaus m.	Asociacija „Keturkojo viltis“	Taip. Asociacija „Keturkojo viltis“	-	Taip
Alytaus r.	VšĮ „Mindraja“	Esant poreikiui vykdoma. Vykdytojai nenurodyti.	-	Taip
Anykščių r.	Utenos rajono gyvūnų mylėtojų draugija	-	Taip	Taip
Birštono	-	-	-	Taip
Biržų r.	-	Taip. Viešosios tvarkos skyrius.	-	-
Druskininkų	UAB „Nuaras“	-	Taip	Taip
Elektrėnų	VšĮ „Penkta koja“ ir Priešgaisrinės gelbėjimo tarnyba	Priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba (Veterinarijos klinika „Ruminavet“)	VšĮ „Penkta koja“, asociacija „Keturkojo draugas“	-
Ignalinos r.	UAB „Nuaras“	Taip. Ignalinos rajono seniūnijų seniūnai su vietinių gyventojų pagalba vykdo šią programą, o Ignalinos mieste – VšĮ „Ignalinos beglobis“	Taip	Taip
Jonavos r.	Susitarusios žodiniu sutarimu su UAB „Nuaras“ ir VšĮ „Miesto katė“	VšĮ „Miesto katė“	Pasirašoma esant poreikiui. Paskutiniu metu buvo pasirašyta su UAB „Nuaras“ ir VšĮ „Dogspotas“	Taip
Joniškio r.	UAB „Joniškio būtų ūkis“	UAB „Joniškio būtų ūkis“	UAB „Joniškio būtų ūkis“	Taip
Jurbarko r.	UAB "Jurbarko kumunalininkas" sudaręs sutartį su VšĮ "Mindraja"	VšĮ "Mindraja"	VšĮ "Mindraja"	Taip
Kaišiadorių r.	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	Taip
Kalvarijos	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	Taip
Kauno m.	VšĮ „Mindraja“	Gyvūnų globėjų asociacija	-	Taip
Kauno r.	UAB „Nuaras“	UAB „Nuaras“	UAB „Nuaras“	Taip

Kazlų Rūdos	Asociacija „Keturkojo draugas“ ir VšĮ „Mindraja“	Asociacija „Keturkojo draugas“	Asociacija „Keturkojo draugas“ ir VšĮ „Mindraja“	Ne
Kelmės r.	UAB „Nuaras“	Kelmės gyvūnų mylėtojų asociacija.	UAB „Nuaras“	Taip
Kėdainių r.	UAB „Nuaras“	Gyvūnų gerovės tarnyba „Pifas“	UAB „Nuaras“	Taip
Klaipėdos m.	Klaipėdos miesto pietinei daliai (nuo Sausio 15-osios g. iki Jūrininkų pr.) – UAB „Nuaras“, šiaurinei daliai (nuo Sausio 15-osios g. iki Paribio g., žemyninėje pajūrio dalyje bei Smiltynėje) – UAB „Būk mano draugas“	UAB „Nuaras“ ir UAB „Būk mano draugas“.	UAB „Nuaras“ ir UAB „Būk mano draugas“.	Taip
Klaipėdos r.	UAB „Nuaras“	Tik pavieniai atvejai.	-	Taip
Kretingos r.	UAB „Nuaras“	UAB „Nuaras“	UAB „Nuaras“	Taip
Kupiškio r.	„Utenos rajono gyvūnų mylėtojų draugija“.	-	„Utenos rajono gyvūnų mylėtojų draugija“.	Taip
Lazdijų r.	Kreipiasi į „Lietuva gyvūnams“, žodinė sutartis – VšĮ „Mindraja“	-	Kreipiasi į „Lietuva gyvūnams“, žodinė sutartis – VšĮ „Mindraja“	Taip
Marijampolės	VšĮ „Mindraja“	-	VšĮ „Mindraja“	Taip
Mažeikių r.	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	Taip
Molėtų r.	Dėl ūkinių gyvūnų – UAB „Alantos agroservisas“, dėl kitų gyvūnų – kiekvienu atveju kreipiasi atskirai į organizacijas.	VšĮ „Molėtų gyvūnų gerovė“.	Dėl ūkinių gyvūnų – UAB „Alantos agroservisas“	Taip
Neringos	UAB „Nuaras“	UAB „Nuaras“	-	Taip
Pagėgių	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	Taip
Pakruojo r.	2022 m. dėl gyvūnų globos paslaugų teikimo vykdomas viešasis pirkimas, siekiama pasirašyti paslaugų teikimo sutartį su VšĮ „Šiaulių letenėlė“ ar VšĮ „Mažas draugas“	Pavieniai asmenys.	Bus tariamasi.	Taip
Palangos m.	Taip.	UAB „Nuaras“	Taip.	Taip
Panevėžio m.	AB „Panevėžio specialus autotransportas“	Bus vykdomos viešojo pirkimo procedūros.	AB „Panevėžio specialus autotransportas“	Taip
Panevėžio r.	AB „Panevėžio specialus autotransportas“	-	Pagal situaciją.	Taip
Pasvalio r.	-	VšĮ "Mažas draugas"	-	Taip

Plungės r.	UAB „Nuaras“	-	-	Taip
Prienų r.	VšĮ „Mindrija“	Ne, nes nei viena savivaldybėje esanti organizacija nepareiškė iniciatyvos vykdyti šią veiklą.	VšĮ „Mindrija“	Taip
Radviliškio r.	VšĮ „Šiaulių letenėlė“ ir UAB „Pakruojo komunalininkas“	Radviliškio rajono savivaldybės seniūnijos	VšĮ „Šiaulių letenėlė“ ir UAB „Pakruojo komunalininkas“	Taip
Raseinių r.	UAB „Nuaras“	UAB „Nuaras“	Iš dalies. UAB „Nuaras“	Taip
Rietavo	-	2021 m. "Mūsų mažieji"	-	Taip
Rokiškio r.	NĖRA. Bendradarbiauja su Utenos rajono gyvūnų globos draugija kiekvienu gyvūnų globos reikalaujančiu atveju.	-	-	Taip
Skuodo r.	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	Taip
Šakių r.	Ką tik pasibaigė su VšĮ „Mindrija“, 2022m. skelbiamas konkursas.	2022 m. bus pradėta vykdyti.	-	Taip
Šalčininkų r.	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	Taip
Šiaulių m.	Lietuvos gyvūnų globos draugijos Šiaulių skyrius	Lietuvos gyvūnų globos draugijos Šiaulių skyriumi	Lietuvos gyvūnų globos draugijos Šiaulių skyriumi	Taip
Šiaulių r.	VšĮ "Šiaulių letenėlė"	-	VšĮ "Šiaulių letenėlė"	Taip
Šilalės r.	VšĮ „Būk mano draugas“	2021 m. rugsėjo m. Šilalės rajono savivaldybės administracijos Kaimo reikalų ir aplinkosaugos skyrius	VšĮ „Būk mano draugas“	Taip
Šilutės r.	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	Taip
Širvintų r.	VšĮ „Akeso gyvūnų prieglauda“	VšĮ „Širviai“	VšĮ „Akeso gyvūnų prieglauda“	Taip
Švenčionių r.	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	Taip
Tauragės r.	Vykdomas viešasis pirkimas.	Vykdoma.	Taip	Taip
Telšių r.	UAB „Kometa“	Asociacija „Telšių Uodegėlė“.	Bus įtraukiama į naują sutartį.	Taip
Trakų r.	UAB „Nuaras“	LPF „DRAUGE“	-	-
Ukmergės r.	VšĮ „Akeso gyvūnų prieglauda“	VšĮ „Akeso gyvūnų prieglauda“	VšĮ „Akeso gyvūnų prieglauda“	Taip
Utenos r.	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	NEATSAKYTA	Taip
Varėnos r.	UAB „Nuaras“	Savanoriai, nes nėra savivaldybės teritorijoje organizacijų.	UAB „Nuaras“	Taip
Vilkaviškio r.	VšĮ „Mindrija“	-	VšĮ „Mindrija“	Taip

Vilniaus m.	Vilniaus gyvūnų globos namai – uždarosios akcinės bendrovės „Grinda“ padalinys,	Bet kuris asmuo, kuris laikosi taisyklių. Vykdyto vietų žemėlapis yra numatytas.	UAB „Grinda“	Taip
Vilniaus r.	UAB „Nuaras“	-	UAB „Nuaras“	Taip
Visagino m.	2022 m. skelbiamas konkursas.	-	Taip.	Taip
Zarasų r.	Nėra. Kiekvienu konkrečiu atveju vykdo paslaugų pirkimus.	Sterilizavimas vykdomas socialiai pažeidžiamų asmenų augintiniams atskiru pirkimu.	-	Taip

Europos valstybių teisės aktuose numatytų sankcijų už žiaurų elgesį su gyvūnais, jų kankinimą, ir taikomų poveikio priemonių suvestinė.

Duomenų šaltinis: *lentelė sudaryta autorės, remiantis šio darbo trečiajame skyriuje pristatyta teisės aktų analize.*

	Gyvūno konfiskavimo taikymas	Draudimas ateityje laikyti gyvūnus	Sankcija už žiaurų elgesį su gyvūnais, jų kankinimą
Airija	+	+	Vienais atvejais – A klasės bauda ar laisvės atėmimas iki 6 mėnesių (arba abu). Kitais atvejais – ne didesne nei 250 000 Eur bauda ar laisvės atėmimu iki 5 metų (arba abu).
Austrija	+	+	Už administracinį teisės pažeidimą bauda iki 7500 eurų, o pakartotinai padarius – iki 15000 eurų. Sunkaus žiauraus elgesio su gyvūnais atvejais skiriama ne mažesnė kaip 2000 eurų bauda. Baudžiamoji atsakomybė – laisvės atėmimas iki 2 metų.
Belgija (Valonija)	+	+	Bauda iki 12 000 EUR ir (arba) laisvės atėmimas nuo 1 iki 3 mėnesių.
Danija	+	+	Bauda nuo 7 000 DKK (≈ 910 eurų) arba nuo 25 000 DKK (≈ 3250 eurų), priklausomai nuo nusikaltimo sunkumo. Už pakartotinai įvykdytas nusikalstamas veikas – nuo 12 000 DKK (≈ 1560 eurų) arba nuo 40 000 DKK (≈ 5200 eurų); IR (ARBA), laisvės atėmimo bausmė iki 1 metų, sudėtingesniais atvejais – iki 2 metų.
Estija	+	+	Bauda iki 200 baudos vienetų (iki 800 eurų), o už tokią pačią veiką, kurią padarė juridinis asmuo, gresia bauda iki 3200 eurų.
Italija	+	+	Bauda nuo 3 000 iki 15 000 eurų arba laisvės atėmimas nuo trijų mėnesių iki vienerių metų. Sudėtingesniais atvejais bauda gali būti netgi nuo 50 000 iki 160 000 eurų, o laisvės atėmimo bausmė nuo 4 mėnesių iki 2 metų.
Jungtinė Karalystė	+	+	Bauda iki 20 000 GBP arba laisvės atėmimo bausmė nuo 6 mėnesių iki 5 metų.
Latvija	+	+	Laisvės atėmimo bausmė iki 5 metų, viešieji darbai arba piniginė bauda (bauda vidutiniškai nuo 100 iki 2000 eurų fiziniams asmenims, o juridiniams – iki 3500 eurų).
Prancūzija	+	+	Bauda 45 000 eurų ir laisvės atėmimas iki 3 metų. Kitais atvejais – bauda gali siekti iki 75 000 eurų, o laisvės atėmimo bausmė iki 5 metų.
Suomija	+	+	Bauda arba laisvės atėmimu nuo 4 mėnesių iki 4 metų.
Švedija	+	+	Bauda arba laisvės atėmimu iki 2 metų.
Šveicarija	+	+	Laisvės atėmimo bausmė iki 3 metų arba piniginė bauda. Jeigu tokie veiksmai atlikti dėl neatsargumo, pažeidėjui gresia bauda nedidesnė nei 180 dienos baudos vienetų, t. y. ne daugiau kaip 540 000 Šveicarijos frankų.
Vokietija	+	+	Už nusikalstamas veikas bauda arba laisvės atėmimas iki 3 metų, o už administracinius nusižengimus, yra skiriama bauda, siekianti 5 000 eurų, o kitais, kai kuriais sunkesniais atvejais, gali siekti net 25 000 eurų.

Interviu su asociacijos „Keturkojo viltis“ atstovu.

Suprantama, kad dėl veiksmų, įtvirtintų teisės aktuose, kurie laikomi žiauriu elgesiu su gyvūnų, jo kankinimu, gyvūnas turi būti konfiskuojamas, tačiau kyla klausimas, tais atvejais, kuomet, gyvūnas tampa žiauraus elgesio ar kankinimų netiesioginiu objektu. Pavyzdžiui, gyvūno laikytojas dėl sveikatos sutrikimų negali tinkamai pasirūpinti gyvūnu, ar nebeišgali finansiškai išlaikyti gyvūno, t. y. nors valgyti duoti gali, tačiau veterinarinių paslaugų suteikti negali. Kaip manote, kaip reikėtų elgtis? Koks turėtų būti įtvirtintas mechanizmas šiuo klausimu? Ar tokiomis situacijomis reikėtų taikyti gyvūno konfiskavimą?

Jeigu žmogus turi kažkokių sutrikimų, tai pavyzdžiui, tam tikrą negalią reikėtų taikyti konfiskavimą, kadangi suprantama, kad vien tik gyvūno pamaitinti neužtenka. Taip pat netgi, nebūtinai veterinarinių paslaugų suteikimas, bet gyvūnui reikia ir judėti, o apskritai jam reikia ir kontakto su žmogumi.

Dažnu atveju asmuo, padaręs nusižengimą, numatytą LR ANK 346 straipsnio 16-19 dalyse ar nusikalstamą veiką, numatytą LR BK 310 straipsnio 1 dalyje, lieka nenubaustas. Kokia Jūsų manymo to priežastis? Ar tai susiję su įrodinėjimo proceso sudėtingumu bylose (dingsta įrodymai, ar nepakankamas įrodymų kiekis, nenustatomas gyvūno savininkas ir pan.)?

Šitos problemos visos yra. Žinoma, viskas priklauso nuo situacijos. Žinių trūkumas, kompetencijos stoka, ypač tų, kurie vertina kaip gyvūnas yra laikomas, yra viena iš pagrindinių problemų, kuri atliepia ir tolimesnius teisinius procesus. Dažniausiai atrodo taip, kad institucijų pareigūnai patys nelabai supranta, ką ir kaip turėtų vertinti, o tai turi įtakos įrodymų surinkimui ir pan.

Kaip manote, ar gyvūnų globos organizacijoms turėtų būti suteikiamas tam tikras statusas bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo? Kodėl?

Taip. Iš tikrųjų manau, kad turėtumėme būti maksimaliai įtraukti, kadangi mes dirbame tiesiogiai su gyvūnais ir kaip bebūtų, kartais atrodo, kad turime daugiau kompetencijos vertinti, ar tas gyvūnas buvo laikomas tinkamomis sąlygomis ar ne. Dažniausiai iš tos vietos, kurioje buvo žiauriai besielgiama su gyvūnais, jie atkeliauja pas mus, pas veterinarijos gydytojus ir mes matome, kaip tas gyvūnas keičiasi, ar jį reabilituoti, gydyti pavyksta, kokia psichinė būklė. Taip pat, mes turime visas pateiktas veterinarijos išvadas apie gyvūnus.

Atrodo, kad bent jau iš pagarbos, mes turėtumėme žinoti, kas toliau vyksta su gyvūnais, kokia jų ateitis.

O kaip manote, gal netgi galėtų būti suteikiamas nukentėjusiojo statusas byloje, kadangi kol priimamas sprendimas konfiskuoti, Jūs suteikiate gyvūnams visas būtinas paslaugas, kurios realiai apmokamos savanoriškomis žmonių lėšomis?

Taip, iš tikrųjų savivaldybė nepadedą. Šiuo metu jau turime sutarti su VMVT ir savivaldybe, jeigu mieste, esančius gyvūnus, reikėtų paimti, dalis išlaidų kompensuojama, jeigu gyvūnai Alytaus miesto rajone – ne. Labai svarbūs teisiniai procesai ir tai, kad būtume įtraukiami į bylas, kaip nukentėjusieji, nes tai padėtų susitvarkyti ir gyvūnų laikymo išlaidų klausimus. Šiuo metu, gauname pasiūlymus tik tokius, kad turėtume patys iškelti civilinius ieškinius, bet tarkim įsivaizduokit, kad ir taip kovojam su 300 esamų gyvūnų ir eisim dar su vėjo malūnais kovoti.

Su kokiomis problemomis dažniausiai susiduriama konfiskuojant gyvūną? Ar šias problemas būtų galima išskirti į dvi grupes: problemas, su kuriomis susiduriama iki atitinkamų institucijų sprendimo konfiskuoti gyvūną, ir problemas, su kuriomis susiduriama po sprendimo priėmimo?

Taip. Iki sprendimo priėmimo viena iš problemų –pareigūnų žinių stoka institucijų. Pats asmeniškai susidūriau su institucijų pareigūnų abejingumu. Žinoma, jeigu įtraukiame žiniasklaidą, tai tuomet visas procesas greitai įvyksta ir sutvarko, bet jeigu nėra žiniasklaidos – viskas vyksta atmetinai, visi pradeda ieškoti pateisinimų, pasirodo pareigūnų abejingumas, nenoras padėti. Taip pat visiškai negalime atlikti jokių procedūrų, kurios pakeistų gyvūno fiziologiją, taigi gyvūnas negali būti sterilizuojamas, atliekamos jokios kosmetinės veterinarinės paslaugos. Aišku, džiaugiamės bent tiek, kad galime suteikti bent būtinas veterinarines paslaugas. O šiaip liūdina tai, kad nuo vasario mėnesio vyksta kažkokie procesai, nes paėmėme 31 gyvūną iš nelegalios veisyklos ir mes jų dovanoti negalim, „sutvarkyti“ negalim: gyvūnai rujoja, jau du mėnesiai kaip su jais reikia dirbti, juos prižiūrėti. Po sprendimo konfiskuoti – nėra priemonės užtikrinančios, kad gyvūnas pakartotinai nepatektų pas asmenį, kuris žiauriai elgėsi su gyvūnais. Manau šią padėtį labai pakeistų draudimas ateityje laikyti gyvūnus, apie kurį jau daug laiko kalbama. Iš tikrųjų, čia galbūt daugiau priklauso ir nuo pačios organizacijos, pavyzdžiui, kai gyvūnas jau priklauso mums, mes labai atsakingai į tai žiūrime, ypač į gyvūno dovanojimą. Kartais net atrodo, kad tai yra sudėtingiau nei įsivaikinti vaiką. Mes patys aiškinamės informaciją apie asmenį, kuris nori įsigyti gyvūnus ir paprastai į kairę ar į dešinę gyvūnų nedaliname. Turime nusistatę savo sąlygas, atiduotais gyvūnais rūpinamės visą likusį laiką: kas mėnesį paskambiname, atliekame neplanuotus patikrinimus.

Taigi, didžiausia problema iki tuomet, kol dar nėra priimto sprendimo. Po sprendimo konfiskuoti gyvūnai, atitekę mums, dėl jų – didelių problemų nematau.

Ar pritartumėte, kad viena iš problemų yra ta, kad egzistuoja nepakankamų žinių ir tinkamų įgūdžių stoka tarp policijos pareigūnų, savivaldybės administracijos ar VMVT pareigūnų, kadangi nei vienos šios institucijos pareigūnai nėra praktikuojantys veterinarijos gydytojai? Kurių institucijų pareigūnai yra labiausiai kompetentingi atlikti patikrinimus dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo?

Taip, tikrai, ir prieš tai apie tai šnekėjau. Dažnai būna, kad institucijų pareigūnai į tai dažniausiai pasižiūri atmetinai. Grandinė yra, būda „bile“ stovi, šiaudas numestas, nuo stogo prilašėjo į vandens dubenėlį – gerai, gyvens dar šimtą metų. Esu ir pats ne kartą susidūręs, kai gyvūnai buvo laikomi blogomis sąlygomis: ant trumpų grandinių, su išlūžusiomis būdom, būdos be dugnų, pilna stiklų ir pan.. Tokiomis sąlygomis laikomų šunų sveikatai buvo keliamas pavojus, tačiau iš institucijų pareigūnų gavau atsakymą, kad gyvūnų sveikatai gyvūnus laikant tokiomis sąlygomis pavojus negresia ir gyvūnai ten kaip liko, taip ir liko. Iš tikrųjų tokios situacijos labai liūdina ir galvočiau, kad turėtų patikrinimus daryti kompetentingi asmenys. Daugiausiai kompetencijos iš jų turėtų VMVT, bet iš tikrųjų tokius patikrinimus daryti turtėtų įpareigoti mus. Arba institucijos turi turėti veterinarijos gydytojus, kurie gali patikrinti bendrą gyvūno sveikatos būklę: išliesjęs, išsekęs, dehidratavęs ir t.t.. Veterinarijos gydytojas iš išvaizdos gali pasakyti, ar jam yra kokių problemų. Tikrai savivaldybės administracijos ar policijos pareigūnas, kuris visiškai nenusimano apie gyvūnų fiziologiją, atsistojęs prieš tą šunį negalės nei pamatyti, nei užfiksuoti žiauraus elgesio atvejo. Ir dabar, pavyzdžiui, bežiūrint į gyvūnus mums, sunku būtų pasakyti, kad šis šuo serga vėžiu, šis turi psichologinių problemų, šis labai senas. Tikrai galvoju, kad patikrinimų funkciją galėtumėm atlikti mes. Mus ir taip savivaldybė įpareigoja atlikti tam tikras jiems pavestas funkcijas, tad reikėtų suprasti, kad dokumentus sėdinti ten – sutvarkyti galėčiau ir aš, bet jie – kažin, ar sugebėtų atlikti mano darbus.

Ar yra tinkamas esamas teisinis reguliavimas, gyvūno konfiskavimo atveju? Galbūt reikėtų papildomų teisės aktų, įtvirtinančių detalesnes ir aiškesnes nuostatas?

Taip, aš galvoju, kad viskas turėtų būti detaliau. Apkritai turėtų pasikeisti visa sistema ir turėtų būti draudimai gyvūnus laikyti bet kam. Taip pat, kaip mes tarp daugiabučių nelaikome karvių – čia normalu, tai toks „normalu“ turėtų būti ir gyvūnus nuimant nuo grandinių, užtikrinant jiems normalias laikymo sąlygas. O dabar pasižiūrėkime, kaip mes visą laiką prasilenkiame su logika. Gyvūnai, imlūs pasiutligei, privalo būti paskiepyti, ir lygtais nuo 2008 metų nėra nei vieno užfiksuoto pasiutligės atvejo. Vau, sveikintina, nefiksuojami jokie židiniai. Tai, o kas kontroliuoja,

kad gyvūnai bus suskiepyti? Įstatymas yra, tačiau dabar galim sėsti ir apvažiuoti kaimus, kuriuose pilna neskiepytų gyvūnų. Tai va, paimtų vienam „kaimui“, sudėtų baudas, atimtų gyvūnus – atsirastų kontrolė. Gal kažkas tokiu atveju dalį gyvūnų sunaikintų dėl baimės būti patikrintam ir mokėti baudas, bet tada būtų kontrolė. Būtų didesnės baudos, vienas kaimas susimokėtų baudas, kitas, pasklistų kalbos, tada žmonės pamatytų, kad sistema kažkokia yra ir ji veikia, pasikeistų ir visuomenės požiūris, o tuomet būtų lengviau ir pačioms institucijom su tuo tvarkytis, kadangi turėtų veikiantį kontrolės mechanizmą. O mes, padėtumėme visomis keturiomis.

Kas, Jūsų nuomone, galėtų padėti užtikrinti tinkamą ir veiksmingą poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymą?

Draudimas gyvūnus laikyti ateityje asmenims, kurie žiauriai elgėsi su gyvūnais ar juos kankino, institucijų pareigūnų kompetencijos trūkumas, sąrašas kriterijų institucijų darbuotojams pagal kuriuos galima vertinti žiauraus elgesio su gyvūnais atvejus, pavyzdžiui, tavo šuns nagai įaugę, tavo šuns dubenėliai tokie ir tokie, grandinės ilgis – viskas turėtų būti apibendrinta. Taip pat, pačių darbuotojų domėjimasis, nes dažnai atrodo, kad pareigūnai nežino, kaip turėtų būti, pareigūnų empatijos trūkumas.

Žiniasklaidoje vis matomos antraštės „Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja“ ir pan. Kaip vertinate tokius atvejus?

Labai blogai, nes negali kiekvienas sugalvojęs veisti gyvūnų. Apie veisimą apskritai: kilmingi gyvūnai, kuriuos veisia žmonės – čia yra milžiniškas darbas, neturint tikslo iš to pasipelnyti. Čia žmonių pomėgis, įaugęs į kraują, o tie, mišrūnų veisėjai, jie tiesiog daro iš to pinigus. Oficialiai tai labai paprastai jie gali pasivadinti veisėju, o tai yra nenormalu ir mano nuomone, taip tikrai negali ir neturėtų būti. Gyvūnai turi praeiti visus sveikatos patikrinimus. Be to, tai susiję dažnu atveju su patikrinimų metu pareigūnų pasiūlymų įteisinti savo nelegalią veisyklą ir toliau tęsti tokią veiklą, nors nei sąlygos ar tariamo veisėjo požiūris ir suvokimas išlieka tas pats.

Interviu su Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos atstovu.

Suprantama, kad dėl veiksmų, įtvirtintų teisės aktuose, kurie laikomi žiauriu elgesiu su gyvūnų, jo kankinimu, gyvūnas turi būti konfiskuojamas, tačiau kyla klausimas, tais atvejais, kuomet, gyvūnas tampa žiauraus elgesio ar kankinimų netiesioginiu objektu. Pavyzdžiui, gyvūno laikytojas dėl sveikatos sutrikimų negali tinkamai pasirūpinti gyvūnu, ar nebeišgali finansiškai išlaikyti gyvūno, t. y. nors valgyti duoti gali, tačiau veterinarinių paslaugų suteikti negali. Kaip manote, kaip reikėtų elgtis? Koks turėtų būti įtvirtintas mechanizmas šiuo klausimu? Ar tokiomis situacijomis reikėtų taikyti gyvūno konfiskavimą?

Gyvūnai, kaip civilinės teisės objektai yra laikomi daiktais (turtu) (Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso (toliau – CK) CK 4.57 str. 3 d.; CK 4.38; (LAT 2012-04-10 nutartis byloje [3K-3-133-2012])). Gyvūnai, kaip daiktai, yra materialioji gamtos dalis, iš esmės galinti egzistuoti savarankiškai, tačiau ir tapti nuosavybės teisės objektu ir tokiu būdu tenkinti asmens poreikius (ūkinius, estetinius, darbo ir t. t.). Labai svarbi gyvūno, kaip daikto ypatybė ta, kad teisės aktuose ir teismų praktikoje gyvūnai laikomi ne tik daiktais, turtu, bet ir specifiniu biologiniu turtu, greitai gendančiu turtu, taigi gyvūnas yra unikalus specifinis, kintantis (kiekybiškai ir kokybiškai) turtas, kurio apsaugojimo prievolė nustatyta ne tik gyvūno laikytojiui, bet ir garantuojama įstatymais ir kitais teisės aktais.

Atitinkamai todėl įstatymai pvz., LR Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas nustato, kad gyvūnų laikytojas turi pareigą nuolat rūpintis savo laikomu gyvūnu, nes juk kai gyvūnas laikomas kaip asmens turtas, to gyvūno visi esminiai poreikiai (maistas, vanduo, apsauga nuo ligų, saugi gyvenimo ir poilsio aplinka ir pan.) priklauso nuo to asmens geros valios ir rūpesčio. Svarbu ir tai, kad LR Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas numato ir tokius atvejus kai asmuo dėl ne visai nuo jo priklausančių aplinkybių (senatvės, ligos, pablogėjusios finansinės padėties ir kt.) nebegali tinkamai rūpintis savo laikomais gyvūnais, jis turi imtis veiksmų užtikrinti tolimesnį tinkamą rūpinimąsi tuo gyvūnu. (GGĮ 20 straipsnio 6 nustato, kad „Kai gyvūno augintinio savininkas nebegali daugiau suteikti gyvūnui augintiniui reikiamos priežiūros, jis privalo perduoti gyvūną augintinį naujam savininkui (įskaitant perdavimą gyvūnų globėjui), kuris privalės prižiūrėti gyvūną augintinį pagal šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus. Gyvūno augintinio savininkas, nebegalintis suteikti gyvūnui augintiniui reikiamos priežiūros ir išnaudojęs visas galimybes perduoti gyvūną augintinį kitam savininkui ir išsaugoti jo gyvybę, gali kreiptis į veterinarijos gydytoją dėl nugaištinimo“).

Atitinkamai jei asmuo nevykdo nei pirminės savo pareigos, t. y. tinkamai rūpintis savo noru įgytais gyvūnais, nei antrinės pareigos - užtikrinti, kad jo laikytais gyvūnais pasirūpintų kiti

asmenys ar perduoti nuosavybės teisę į savo gyvūnus, kuriais nebegali pasirūpinti, tokiam asmeniui kyla teisinė atsakomybė (pvz., skiriant piniginio pobūdžio nuobaudas), įskaitant turto (gyvūno) konfiskavimo taikymą. Gyvūno konfiskavimo taikymo galimybė vis tik susijusi su siekiu apsaugoti gyvūnus, nes gyvūnams, skirtingai nei nebiologinio pobūdžio turtui (pvz. televizoriui ar spintai) reikia nuolatinės priežiūros užtikrinti biologinių funkcijų vyksmą ir todėl gyvūnų konfiskavimas yra galima, nors kartais ir krašutinė, bet pagrįsta priemonė perimti gyvūnus ir perduoti juos kitiems asmenims, kurie toliau gali tinkamai jais rūpintis. Žinoma, galimi ir alternatyvūs veiksmai, kaip asmens sutikimas savo noru perduoti nuosavybės teisę į gyvūnus, kuriais nebegali pasirūpinti, tačiau pasitaiko ir atvejų, kai asmenys nei gali, nei nori rūpintis savo gyvūnais, nei sutinka taikiai spręsti problemines situacijas. Tokiais atvejais įstatymo leidėjas ir nustatęs pareigą valstybės institucijoms taikyti gyvūnų konfiskavimo priemonę.

Dažnu atveju asmuo, padaręs nusižengimą, numatytą LR ANK 346 straipsnio 16-19 dalyse ar nusikalstamą veiką, numatytą LR BK 310 straipsnio 1 dalyje, lieka nenubaustas. Kokia Jūsų manymo to priežastis? Ar tai susiję su įrodinėjimo proceso sudėtingumu bylose (dingsta įrodymai, ar nepakankamas įrodymų kiekis, nenustatomas gyvūno savininkas ir pan.)?

Klausimo teiginys nepagrįstas ir turėtų būti taisytinas, kad žiauraus elgesio su gyvūnais atvejai sunkiau išaiškinami ir nustatomi, dėl paties pažeidimo pobūdžio ir objekto, į kurį kėsinamasi specifikos. Nes objektas yra gyvūnas, ir pažeidimą neretai savo privačioje aplinkoje darantis pažeidėjas tik pašalinių budrių asmenų dėka gali būti pastebėtas ir praneštas atitinkamoms valstybės institucijoms. Taigi žiauraus elgesio su gyvūnais atvejai šiek tiek panašūs į atvejus su mažais vaikais ar senoliais, kurie negali išreikšti savo jausmų ir patys pranešti apie netinkamą elgesį su jais.

Tuo atveju jei nenustatomas gyvūno savininkas, negali būti kalbama apie žiaurų elgesį su gyvūnais, nes šeimininkiai gyvūnai traktuojami visai skirtingai nei asmens laikomi gyvūnai, nes jei gyvūnas turi laikytoją, tai pirmiausia laikytojui tenka pareiga rūpintis gyvūnu, ir atsakomybė, jei ši pareiga nevykdoma. Tuo tarpu šeimininkės katės, laisvai gyvenančios lauke yra savivaldybių administracijų rūpestis, užtikrinti, kad tokie gyvūnai rastų tinkamus namus ar saugią aplinką, kurioje išvengtų tiek ligų tiek ir pavojų.

Kaip manote, ar gyvūnų globos organizacijoms turėtų būti suteikiamas tam tikras statusas bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo? Kodėl?

Kaip minėta, gyvūnai kurie yra kažkieno laikomi yra tokių asmenų turtas ir jei gyvūnai su kuriais žiauriai pasielgė yra kažkokio asmens, įskaitant ir gyvūnų gerovės organizacijos turtas,

tai automatiškai tokia organizacija įgyja tam tikrą statusą (nukentėjusiojo asmens) tokiose bylose. Tačiau organizacija negali įgyti tokio statuso bylose, kuriose eina kalba apie kitam asmeniui priklausančią turtą. Net ir tais atvejais, kai valstybės laikinam laikymui perimtus gyvūnus laikinai laiko kažkokia gyvūnų gerovės srityje veikianti organizacija, susiformuoja laikino laikymo arba kitaip, pasaugos, teisiniai santykiai tarp tokios organizacijos, ir savivaldybės administracijos, kuri gauna sutartą atlygintą ar neatlygintą paslaugą iš tokios organizacijos.

Su kokiomis problemomis dažniausiai susiduriama konfiskuojant gyvūną? Ar šias problemas būtų galima išskirti į dvi grupes: problemas, su kuriomis susiduriama iki atitinkamų institucijų sprendimo konfiskuoti gyvūną, ir problemas, su kuriomis susiduriama po sprendimo priėmimo?

Laikytojai nebendradarbiauja, neįsileidžia į patalpas, slepia gyvūnus, fiziškai priešinasi kai gyvūnai turi būti paimti.

Kartais problematiškas gyvūnų laikino laikymo klausimas, kadangi kartais trūksta gyvūnų globos vietų dideliame skaičiui gyvūnų iškart paimti. Kai kurių savivaldybių administracijos vengia gyvūnų laikino paėmimo, dėl numatomų didelių išlaidų, kurias vėliau tenka išreikalausiti iš asmens iš kurio konfiskuoti gyvūnai, teismo keliu.

Ar pritartumėte, kad viena iš problemų yra ta, kad egzistuoja nepakankamų žinių ir tinkamų įgūdžių stoka tarp policijos pareigūnų, savivaldybės administracijos ar VMVT pareigūnų, kadangi nei vienos šios institucijos pareigūnai nėra praktikuojantys veterinarijos gydytojai? Kurių institucijų pareigūnai yra labiausiai kompetentingi atlikti patikrinimus dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo?

Reikėtų atkreipti dėmesį, kad valstybės prievartos priemonės turi įgaliojimus taikyti tik valstybės institucijos. T. y. privatūs veterinarijos gydytojai netaiko teisinės atsakomybės. Kitas svarbus aspektas, kad teisinės atsakomybės taikymas nėra susijęs tik su gyvūnu sveikata kurią tarsi galėtų detalčiai įvertinti tik praktikuojantis veterinarijos gydytojas. Svarbu suprasti, kad teisinė atsakomybė taikoma už teisės aktuose nustatytų reikalavimų pažeidimus, o tokie reikalavimų pažeidimai gali atsiskleisti ir netinkamomis laikymo sąlygomis (nors gyvūnai patikrinimo momentu būtų ir visiškai sveiki) ir taip pat gali būti kompleksiskai susiję ir su netinkamomis laikymo sąlygomis, dėl kurių gyvūnams spėjo pasireikšti vieni ar kiti sveikatos sutrikimai. Taigi teisės aktų reikalavimų požymius nustatyti kompetenciją turi tik valstybės pareigūnai, kurie VMVT atveju, taikomi ir specialiųjų žinių reikalavimas t. y. turėti veterinarijos gydytojo išsilavinimą.

Ir trečias svarbus aspektas, kad teisės pažeidimus tiriantys valstybės pareigūnai turi galimybes pasitelkti tiek kitų institucijų pareigūnus, kaip specialiųjų žinių turinčius specialistus, bei į tuos pačius privačius veterinarijos gydytojus, kurie, prireikus, gali atlikti detalius konfiskuotinių gyvūnų sveikatos tyrimus ir pateikti išvadas. Tik įvertinus visą tyrimo metu surinktų duomenų visumą galima konstatuoti, kad buvo ar nebuvo padarytas teisės akto pažeidimas, nes priešingu atveju būtų neteisinga ir nepagrįsta bausti asmenį už pvz., įgimtas gyvūnų ligas, kurios negali būti nei išgydomos, nei yra pavojingos ar keliančios kančią gyvūnui, ar kad gyvūnas natūraliai paseno ir atitinkamai pasikeitė jo sveikata ir kt.

Ar yra tinkamas esamas teisinis reguliavimas, gyvūno konfiskavimo atveju? Galbūt reikėtų papildomų teisės aktų, įtvirtinančių detalesnes ir aiškesnes nuostatas?

Teisinis reglamentavimas nuolatos tobulinamas atsižvelgiant į praktikoje iškilančius klausimus, besikeičiančias valstybės institucijų kompetencijas ir atsirandančius poreikius. Šiuo metu pagal galiojantį reglamentavimą gyvūnai gali būti konfiskuojami laikantis teisės aktuose nustatytų procedūrų, todėl yra pagrindas teigti, kad teisinis reguliavimas iš esmės yra pakankamas, tačiau, žinoma, galėtų būti reglamentuotas aiškesnis gyvūnų laikino laikymo išankstinio finansavimo klausimas, kad savivaldybių administracijos, kurioms tenka tiesioginė pareiga organizuoti gyvūnų paėmimą iš laikymo vietos būtų labiau pasiruošusios ir linkusios greitai organizuoti laikiną gyvūnų paėmimą iš laikymo vietos ar kitaip užtikrinti tinkamas laikymo sąlygas kol teisiniu būdu bus išspręstas konfiskavimo klausimas.

Kas, Jūsų nuomone, galėtų padėti užtikrinti tinkamą ir veiksmingą poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymą?

Teisinės atsakomybės taikymas neatsiejamas nuo teisinio, faktinio ir procedūrinio pagrindo egzistavimo, todėl veiksmingumas priklauso tiek nuo esamo teisinio reguliavimo, tiek nuo konkrečios gyvenimiškos situacijos atitikties teisės aktuose nustatytam draudžiamam veiksmui, tiek nuo valstybės institucijų pareigūnų veiksmų organizavimo.

Žiniasklaidoje vis matomos antraštės „Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja“ ir pan. Kaip vertinate tokius atvejus?

Teisinės atsakomybės taikymas susijęs su asmens drausminimu ir atgrasymu nuo neteisėtos ar nuo veiklos, vykdomos, pažeidžiant teisės aktų reikalavimus. Taip pat valstybės prievartos priemonėmis siekiama asmenų elgesį taisyti, t. y., kad asmuo ateityje laikytųsi įstatymų leidėjų nustatytų taisyklių. Atsižvelgiant į tai, kad ir patys teisės pažeidimai gali būti nuo visai mažareikšmių iki didelio pavojingumo masto, kiekvienu atskiru atveju sprendžiama dėl poveikio priemonių taikymo teisės pažeidėjams. Bet kokių atveju, jei asmuo buvo patrauktas teisinėn

atsakomybėn tai ateityje norėdamas užsiimti kažkokia teisės aktuose reguliuojama veikla jis privalo laikytis taisyklių pvz., atitinkamai registruoti savo veiklą, teikti ataskaitas ir t. t. Todėl net ir tais atvejais, kai asmuo buvo patrauktas teisinėn atsakomybėn, tačiau suprato savo neigiamą elgesį ir ateityje ėmėsi veiksmų veiklą vykdyti tinkamai pagal teisės aktų reikalavimus, tai vertintina, kai teigiamas asmens elgesio pokytis, kad valstybės nustatytų taisyklių visumoje būtų laikomasi.

Dabar įstatymo leidėjas nėra įstatymais uždraudęs užsiimti su gyvūnais susijusios veiklos ar uždrausti asmenims laikyti gyvūnus, kai asmuo anksčiau buvo patrauktas teisinėn atsakomybėn dėl žiauraus elgesio su gyvūnais. Tačiau šios srities diskusijos jau vyksta ir Seime.

Interviu su VŠĮ „Lietuvos gyvūnų teisių ir apsaugos organizacija“ atstove.

Suprantama, kad dėl veiksmų, įtvirtintų teisės aktuose, kurie laikomi žiauriu elgesiu su gyvūnų, jo kankinimu, gyvūnas turi būti konfiskuojamas, tačiau kyla klausimas, tais atvejais, kuomet, gyvūnas tampa žiauraus elgesio ar kankinimų netiesioginiu objektu. Pavyzdžiui, gyvūno laikytojas dėl sveikatos sutrikimų negali tinkamai pasirūpinti gyvūnu, ar nebeišgali finansiškai išlaikyti gyvūno, t. y. nors valgyti duoti gali, tačiau veterinarinių paslaugų suteikti negali. Kaip manote, kaip reikėtų elgtis? Koks turėtų būti įtvirtintas mechanizmas šiuo klausimu? Ar tokiais situacijomis reikėtų taikyti gyvūno konfiskavimą?

Noriu atkreipti dėmesį, kad gyvūno konfiskavimas yra priemonė, kai yra pripažįstamas žiaurus elgesys su gyvūnu. Žiaurus elgesys su gyvūnu, šiai dienai, yra tiek dėl tyčios tiek dėl neatsargumo, jeigu tarkim mes kalbame apie baudžiamąją atsakomybę. Jeigu kalbame apie administracinę atsakomybę, tai tos tyčios kaip ir nėra, bet tu vis tiek turi įrodyti, kad gyvūną paimti reikia dėl to, kad savininkas savo neatsakingais veiksmais, tyčia ar visaip kaip elgėsi žiauriai: jo neprižiūri ir panašiai. Šiuo atveju, aš manau, pirmiausiai, jeigu iš organizacijos pusės, tokiose situacijose mes bandytumėme visuomet ir, aš manyčiau, ką turėtų daryti valstybinės įstaigos – ieškoti nevyriausybininkų pagalbos, jeigu jos taip negali padėti užtikrinti tą laikotarpį, jeigu žmogus serga, laikinai užtikrinti kad gyvūnu būtų pasirūpinta iki kol žmogui pasišalins aplinkybės, dėl kurių jis fiziškai negali prižiūrėti savo gyvūno ir dėl ko gyvūnas gali kentėti. Bet jeigu žmogus, na būna situacijų tokių, kai į mus kreipiasi, kad yra paguldytas į ligoninę ir neaišku kada jis bus paleistas ar nepaleistas, tai mes visuomet skatiname žmones patiems atiduoti gyvūną, t. y. teisėtais būdais, kad nereikėtų taikyti visos administracinės procedūros: įrodinėti, kad asmuo negali pasirūpinti juo ir gyvūną reikia paimti įėga, na, kad nereikia valstybės įsikišimo.

Tai kaipgi reikėtų elgtis tokiose situacijose, tai aš manau reikėtų elgtis žmogiškai, atsižvelgti į kiekvieną individualią situaciją, nes teisės aktas, jis yra labai abstraktus, bet pasižiūrėjus į situacijas galima rasti įvairiausių būdų, kaip vienaip ar kitaip pasielgti, kad nenukentėtų ir gyvūnas ir žmogus, atsižvelgiant į jo situaciją, kodėl vienaip ar kitaip jis negali prižiūrėti gyvūno. Gyvūno konfiskavimas, iš tikrųjų jis yra, kai kuriose situacijose privalomas, kai yra baudžiama pagal atitinkamą straipsnį, bet tas žiaurumas, jis turi būti sąlygotas tam tikrų aiškių savininko veiksmų, kai jis suvokia tuos veiksmus, gali numatyti savo veiksmų pasekmes ir pan.

Dažnu atveju asmuo, padaręs nusižengimą, numatytą LR ANK 346 straipsnio 16-19 dalyse ar nusikalstamą veiką, numatytą LR BK 310 straipsnio 1 dalyje, lieka nenubaustas. Kokia Jūsų manymo to priežastis? Ar tai susiję su įrodinėjimo proceso sudėtingumu bylose

(dingsta įrodymai, ar nepakankamas įrodymų kiekis, nenustatomas gyvūno savininkas ir pan.)?

Negaliu sakyti ar dažnai yra nubaudžiama ar ne. Bet iš pačio principo išskirčiau kelis dalykus dėl įrodinėjimo proceso žiauraus elgesio su gyvūnais byloje, kurie sukelia keblumą ir apsunkina procesą. O kartais tampa net ir rizikinga, kad asmuo gali likti nenubaustas. Tai yra vienas dalykas – pačių pareigūnų proceso nežinojimas, t. y. tie pareigūnai, kurie atvyksta į įvykio vietą, kurioje laikomas gyvūnas ir renka įrodymus: aprašinėja, surašo patikrinimo aktus, užfiksuoja įvairiomis priemonėmis tai ką mato, tai ką padarė, ko nepadarė. Būtent įrodymų surinkimas, pačių pareigūnų nežinojimas savo veiksmų atlikimo arba neužfiksavimas šitų įrodymų, tampa viena iš apsunkinančių procesą priemonių. Pavyzdžiui, kalbant apie valstybinę maisto ir veterinarijos tarnybą, jie nėra praktikuojantys veterinarijos gydytojai, ir kai atlieka patikrinimą, pavyzdžiui, jeigu yra daugykloje 50 šunų, tai patikrinimo akte niekad nebus, bent jau iki šiol nebūdavo, nors siekiame kad atsirastų, tarkim kiek yra patelių ir kiek yra patinų, kokia yra gyvūnų odos būklė, kokia yra ausų būklė, kokia yra dantų būklė, tiesiog, kad bent jau minimaliai gyvūnas būtų apžiūrėtas fiziškai. Tai jie stovi ar ten kieme, ar prie tvoros, kur bestovėtų, ir tiesiog parašo, kad yra 50 šunų. Na ir patikrinimo aktas, kuriame užfiksuota 50 šunų – tu net negali patikrinti, identifikuoti lyčių, gyvūnai gali dingti po to, jeigu jie yra nepaimti, ir paskui visiškai neturime įrodymų, kad gyvūnas buvo apžiūrėtas, ar buvo netinkamai elgiamasi su juo.

Vienas iš tokių dalykų, jeigu kalbėti apie aplinkosaugininkus, tai su laukiniais gyvūnais, lygiai yra tas pats. Lietuvoje mums trūksta veterinarijos gydytojų, kurie dirbtų su laukiniais gyvūnais ir tai išmanytų: apie gyvūnų sveikatingumą, gerovę, elgseną ir pan. Aplinkosaugininkas, kuris pats nėra veterinarijos gydytojas, ir atvyksta apžiūrėti gyvūnų, jis išmatuoja narvą: aukštis, plotis ir pan. Tai va, o gyvūno individualaus sveikatingumo niekas netikrina, ta prasme, tai užkerta kelią įrodyti, nes žiaurus elgesys su gyvūnu – vienas iš matavimo vienetų – voljero dydis ar aplinka, kurioje laikomas, bet pagrindas tai, kad laikymo sąlygos sutrikdė gyvūno sveikatingumą, t. y. kad jam kilo kažkokios sveikatos pasekmės, kad jis buvo suliesėjęs, susirgo, jam buvo nepatogu, jam skaudėjo ir visi panašūs veiksmai, kurie ir sako, kad su gyvūnu buvo žiauriai elgiamasi, kažkokia sveikatos pasekmė, o tai ir yra svarbiausias įrodymas byloje įrodyti, kad gyvūnui kilo kažkokios sveikatos pasekmės, nes kitu atveju, pavyzdžiui, karvytė buvo laikoma mėšle iki kelių tvarte, nu tai yra žiaurus elgesys su gyvūnais, bet jeigu jai nėra kilusi jokių sveikatos pasekmių nu tai čia gali ir netinkamas laikymo sąlygas pripašyti, o ne patį tą žiaurų elgesį su gyvūnais, kaip tokį. Tai va, svarbu, kad vienas iš trūkumų yra tai, kad valstybinės institucijos atliekant patikrinimus neatlieka gyvūno sveikatingumo ir neužfiksuoja šito kaip įrodymo. Kitas dalykas – teisės aktų netinkamas pritaikymas, su kuo mes susiduriame dirbdami su laukiniais gyvūnais: vieni pareigūnai pritaiko teisės normas dėl netinkamo laukinių gyvūnų

taisyklių laikymosi, kiti per gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo normas eina ir laiko tai kaip žiaurų elgesį su gyvūnais. Labai skirtinga praktika ir taikant viena straipsnį, tarkim aplinkosaugininkas pagal savo specifiką taikys normas dėl laukinės gyvūnijos išteklių netinkamo išnaudojimo, bet jis nieko nerašys, kad su gyvūnu buvo žiauriai pasielgta. Mes sakom, jūs traukdami atsakomybėn už laukinės gyvūnijos išteklių netinkamą naudojimą, turit pažiūrėti ir į žiaurų elgesį su gyvūnais. Tai va tokie pagrindiniai dalykai, dėl kurių asmenys gali būti nenubausti.

Savininko nenustatymas, nu jeigu tu radai gyvūną gatvėje ir nežinai kas jo savininkas tai, be abejo tai bus, bet jeigu kalbant apie atvejus, kuomet jis savininko valdoje, tai tada savininkas ar laikytojas, kas tai bebūtų, yra nustatomas, kadangi gyvūnas yra tam tikroje valdoje ir kažkas už jį turėjo būti atsakingas. Tai šitas toks kalbant apie konkrečius atvejus turbūt nėra toks dažnas atvejis, kad sutrukdytų patraukti asmenį administracinėn atsakomybėn. Pagrindas yra pačio gyvūno sveikatingumas, jo apžiūrėjimas, ir būtent tų dalykų užfiksavimas, nes, pavyzdžiui, mes paimame šunį ar katę iš žiaurių sąlygų ir nuvežame pas privatų veterinarijos gydytoją. Jis apžiūri, surašo ligos istoriją, bet dažnai privatūs gydytojai nenori eiti į teismus, nes tai reikalauja laiko dalyvauti bylose, duoti parodymus, nes jeigu mes pradedam baudžiamąją bylą, tai be abejo, teisėjai visą laiką kviesis į teismo posėdžius liudytojus ar specialistus, o veterinarijos gydytojas gaunasi vienas iš specialistų, kuris suteikia pagalbą ir gali papasakoti, ar tikrai šitas gyvūno nepriežiūros atvejis sukėlė gyvūno luošumą, kurį jisai nustatė. Tada gaunasi, kad mes valstybėje neturime mechanizmo, kuris kompensuotų veterinarijos gydytojo dalyvavimą teismo procesuose, o tada privatus veterinarijos gydytojas sako, nu žinot, aš galiu pagydyti, bet jūs netraukit manęs į procesą: aš nenoriu eiti, nes aš neturėsiu laiko, mane gali daug kartų kviesti, o ypač tais atvejais, kai bylos yra sudėtingos, su advokatais iš abiejų pusių ir panašiai.

Tai kada asmuo yra traukiamas atsakomybėn už žiaurų elgesį su laukiniu gyvūnu, o kada pagal kitus, už laukinės gyvūnijos išteklių netinkamą naudojimą? Ir kaip iš tiesų turėtų būti?

Tai yra tiesiog dar nevykstanti praktika instituciniame lygmenyje, nes aplinkosaugininkai ir mes turime šiuos ginčus. Jeigu mes rašome pranešimus dėl kažkokių pažeidimų, susijusių su laukinių gyvūno laikymo nelaisvėje pažeidimais, tai mes rašom Aplinkos apsaugos departamentui, kuris užtikrina laukinių gyvūnų laikymo nelaisvėje taisyklių priedo, kuriame nustatyti tam tikri reikalavimai, įgyvendinimą, ir tuo pačiu Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai, kuri atsakinga už gyvūno sveikatingumą. Vadinasi, turėtų būti dvi institucijos, kurios atlieka patikrinimus: vieni pareigūnai matuoja narvus, t. y. kas turi būti narve, koks aplinkos praturtinimas, ar atitinka reikalavimus, o kitas pareigūnas, atsakingus už veterinariją ir gyvūno sveikatingumą, tikrina gyvūno sveikatingumą, t. y. ar jis buvo gydomas, ar jis sirgo, jeigu sirgo,

ar yra įrašai kokie, jeigu įrašai yra, kokios procedūros buvo atliktos, jeigu gyvūnas yra jau nugaišęs, tai dėl kokių priežasčių jis nugaišo. Mes turim atvejį su tam tikru zoologijos sodu, kuriame per metus nugaišta 9 tigrai. Mes sakom, nu palaukit, nugaišo tai nugaišo, bet ar jie sirgo, kas juos gydė, kaip jie buvo gydomi. Tai yra laukiniai gyvūnai ir tada turi gautis taip, kad ar abi institucijos pradeda tyrimą arba aplinkosaugininkai, kurie pradeda tyrimą įtraukia būtent žiaurų elgesį su gyvūnais, pridėdami Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos patikrinimo aktą, bei atlieka, pradeda tą tyrimą. Bet čia visada gaunasi institucijų ginčas, nes niekas nenori apsikrauti: tai aplinkosaugininkai sako, kad mes už tą neatsakingi, mes tirsim tik šitą, o Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba sako mes už tą neatsakingi, tirsim šitą. Gaunasi tokie ginčai ir praktikos išsiskiria. Bet turėtų būti taip. Laukinių gyvūnų naudojimo taisyklės pasirašomos Aplinkos ministro ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus, t. y. dviejų institucijų, o tai reiškiasi, kad tai ir yra dviejų institucijų patikrinimas pagal kompetenciją.

Kaip manote, ar gyvūnų globos organizacijoms turėtų būti suteikiamas tam tikras statusas bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo? Kodėl?

Gyvūnų globos organizacija yra viešoji įstaiga. Mes nesam kontroliuojanti institucija, kaip sakau, viešasis sektorius yra pagalbos valstybei mechanizmas, skylių užlopymas ten, kur valstybinės institucijos ne visur gali ir turi pajėgumų padaryti dalykus, bet ir tuo pačiu mes esam rakštis, kuri siekia, jeigu yra teisės aktai, kad jie būtų įgyvendinti. Kitaip sakant, ne tik teisėkūra vykėtų, bet ir teisės aktų įgyvendinimo priemonės būtų valstybėje ir visas mechanizmas veiktų taip, kaip turi veikti, nes kitaip mes nepasiekiam baudžiamumo, o kai žmonės jaučiasi nebaudžiami, tai jie, vadinasi, ir ignoruoja teisės aktus. Tai čia toks užburtas ratas, dėl to mes esam nevyriausybininkai, tačiau specialaus statuso bylose mes negalim turėti. Mes galim būti pareiškėjai. Jei pamatėm žiaurų elgesį su gyvūnu, turim duomenų, tai mes pranešam institucijoms: rašom pareiškimus, ir mes esam pareiškėjai. Mes galim būti nukentėjusieji, jeigu tarkim mums reikėjo paimti greitai gyvūną, su kuriuo buvo žiauriai elgiamasi, ir mes patyrėme turtinę žalą, nes mums reikėjo suteikti veterinarinę pagalbą. Tokiu atveju, mes galim būti proceso dalyviai, dalyvauti procese vienu ar kitu statusu, bet kažkokio specialaus statuso na mes neturim ir neturėsime, nes tą turi valstybinės institucijos, prokuroras ir pan., tie asmenys, kurie gali pradėti tyrimus, o mes tyrimus galime pradėti tik rašydami institucijoms prašymus, skųsdami tam tikrus nutarimus pradėti tyrimą ir pan. Pavyzdžiui, viena iš situacijų ties kuria šiuo metu dirbame yra tokia: mes parašėm pareiškimą, bet mes nukentėjusiuoju nesam, nes turtinės žalos nepatyrėm, mes tiesiog padėjom valstybei institucijai, šiuo atveju Aplinkos apsaugos departamentui, paimti gyvūną ir perkelti į saugias sąlygas užsienio rezervate. Ten apžiūrėję veterinarijos gydytojai atsiuntė išvadą, kad gyvūnas buvo suluošintas ir pan., todėl mes parašėm pareiškimą Valstybinei

maisto ir veterinarijos tarnybai, kad atliktų tyrimą, bet gavom atsakymą, kad na tyrimas nutrauktas neįrodžius. Mes paprašėm duoti susipažinti su medžiaga ir jie pasakė, kad jūs nesat proceso dalyviai ir medžiagos jums duoti susipažinti negalim. Tai mes dabar esam apskundę šitą jų sprendimą, nes sakom negali būti, kad institucija tiesiog gali priimti sprendimą ir nėra kito mechanizmo, kuris galėtų apskusti tą priimtą sprendimą.

Dažnai įvairiose srityse vyksta teoriškai iki tol, kol neatsiranda praktika. Labai sunku išvelgti, kuriant teisės aktus, kokios situacijos bus, kas ten būtų ir kaip. Dabar tokios situacijos parodo, kur yra kokios skylės yra ir šiuo metu ties jomis dirbam. Darbas yra per praktiką, sprendimai skundžiami teismams, teismai išnagrinėję teisės aktus atrašo, kad jūs negalite skusti tokio sprendimo, vadinasi nu ką, gaunasi situacija, kad niekas negali, nes pati beždžionėlė negali apskusti savo sprendimo. Tai kas tą gyvūną atstovauti gali, jeigu ta institucija, kuri tyrė ir pasako kad nebuvo sužalojimo, o mes sakom, kad buvo sužalojimai ir jūs netinkamai ištyrėt? Taip atsiranda ginčas, kas gali gyvūną atstovauti. Baudžiamojoje praktikoje tą darytų prokurorai, bet kalbame apie administracinius nusižengimus, kur prokurorui nėra numatyta tokių pareigų, kad gali apskusti tokį sprendimą. Taigi, gaunasi taip, kad pirma institucija išnagrinėjusi priima nutarimą ir to nutarimo niekas negali pamatyti, apskusti, ir mes turim valstybėje situaciją, kuomet niekas negali atstovauti gyvūno. Taip neturėtų būti ir ties tuo reikia dirbti, kad atsirastų praktika.

Su kokiomis problemomis dažniausiai susiduriama konfiskuojant gyvūną? Ar šias problemas būtų galima išskirti į dvi grupes: problemas, su kuriomis susiduriama iki atitinkamų institucijų sprendimo konfiskuoti gyvūną, ir problemas, su kuriomis susiduriama po sprendimo priėmimo?

Kaip ir minėjau, pagrindinė problema, su kuria susiduriama konfiskuojant gyvūną, tai – institucijos nesurenka pakankamai įrodymų tyrimo metu ir tada gaunasi, kad negalime įrodyti žiauraus elgesio su gyvūnu fakto, o kadangi neįrodomas žiaurus elgesys su gyvūnu, vadinasi tam tikro straipsnio negalėsime taikyti, kuriame yra numatytas gyvūno konfiskavimas. Pavyzdžiui, yra LR ANK 346 str. 1 d., ten kur yra tiesiog teisės aktų reikalavimų nesilaikymas, ir jeigu neįrodai žiauraus elgesio su gyvūnu pagal LR ANL 346 str. 16-19 d., asmuo traukiamas atsakomybėn pagal 1 dalį, o pagal ją konfiskavimas nėra privalomas. Tai va, problema yra įrodyti žiaurų elgesį su gyvūnais, o kaip minėjau, žiaurus elgesys su gyvūnais įrodinėjamas per apžiūrą pačių gyvūnų. Tai, jeigu nėra tokios apžiūros arba ji labai prasta, aprašyta negerai, tai čia vienas iš dalykų.

Po sprendimo priėmimo ar netgi vykdant tyrimą su tais pačiais laukiniais gyvūnais ar daugyklomis, viena iš problemų yra paimti gyvūną nedelsiant ir rasti kur jį patalpinti saugiai, kol vyksta tyrimas. Tai va, būtent problema yra su vietų trūkumu, kur paimti, kas juo saugiai pasirūpintų ir panašiai. Čia yra problema mūsų valstybėje taip pat, su kuria dažnai susiduriame.

Ar pritartumėte, kad viena iš problemų yra ta, kad egzistuoja nepakankamų žinių ir tinkamų įgūdžių stoka tarp policijos pareigūnų, savivaldybės administracijos ar VMVT pareigūnų, o laukinių gyvūnų konfiskavimo atveju ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnų, kadangi nei vienos šios institucijos pareigūnai nėra praktikuojantys veterinarijos gydytojai? Kurių institucijų pareigūnai yra labiausiai kompetentingi atlikti patikrinimus dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo?

Taip. Jau kaip ir minėta. Mes bandome šią problemą spręsti, kad atsirastų ta vieninga praktika ir galiausiai institucijos žinotų atvykusios į įvykio vietą, ką turi atlikti ir privalo atlikti.

Ar yra tinkamas esamas teisinis reguliavimas, gyvūno konfiskavimo atveju? Galbūt reikėtų papildomų teisės aktų, įtvirtinančių detalesnes ir aiškesnes nuostatas?

Teisės aktai pakankamai leidžia daryti veiksmus įrodinėjant žiauraus elgesio su gyvūnais faktą, tad na čia yra daugiau įrodinėjimo procesas, kuris ne visada vyksta sklandžiai ir taip, kaip galėtų vykti ir kaip aptarėme anksčiau dėl įvairiausių priežasčių. Tai dėl pačio konfiskavimo kaip ir problemų nekyla, tik yra problemos dėl pareigūnų interpretavimo, nenoro taikyti tai ką galima pritaikyti, nes dažnai pareigūnai žinodami, kad nėra kur padėti gyvūno, vengia taikyti konfiskavimą, įrodinėti ir imtis šitos poveikio priemonės, kadangi visas darbas yra jiems: ką daryti su tuo konfiskuotu gyvūnu, kur jį dėti.

Kas, Jūsų nuomone, galėtų padėti užtikrinti tinkamą ir veiksmingą poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymą?

Tinkamas teisės aktų įgyvendinimas, institucijų tinkamas jų interpretavimas ir noras taikyti teisės aktus. Na ir visų reikalingų priemonių turėjimas, kūrimas ir pan. Tokios reikalingos priemonės. Šiai dienai ryškiausios priemonės, kurių reikia, tai noras įgyvendinti tai, kas yra parašyta, ir antras dalykas – visų reikalingų priemonių tyrėjimas t. y. specialistų pasitelkimas, gyvūno paėmimas, transportavimas, perkėlimas, vietos, kur perkelti, kol vyksta tyrimas, visos infrastruktūros mechanizmo.

Žiniasklaidoje vis matomos antraštės „Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja“ ir pan. Kaip vertinate tokius atvejus?

Blogai vertiname. Tai yra vienas iš institucijos pavyzdžių, kaip „nusidirbama“: viena ranka konfiskuoja, o kita – registruoja. Reikia, kad institucijos pradėtų adekvačiau žiūrėti į situacijas, kuriose patys dalyvauja. Jeigu žinome, kad nuo skandalo pradžios, buvo užfiksuota

1000 naujų veisėjų Lietuvoje vos per metus, tai apie kokį šešėlį mes kalbėjom, kiek tokių žmonių slėpėsi ir vykdė nelegalią veiklą. Tai yra vienas dalykas, bet kitas tas, kad iš visų 1000, kurie pateikė prašymą įregistruoti ūkinę veiklą, visi buvo ir suregistruoti, nei vienas prašymas nebuvo atmestas, o tai irgi parodo, kad institucijos nevertina tos veiklos rimtai. Mes sakom: ką iš 1000 žmonių visi atitinka reikalavimus? Visi gali veisti gyvūnus? Veisimas yra tikrai sudėtinga procedūra, na tu turi išmanyti, turėti žinių ir pan., jeigu nori veisti sveikus gyvūnus, o sušlampuoti visų prašymus, nevertinant, tai yra institucinis požiūris. Dažna jų frazė – „Mes nenorime trukdyti verslui“. Tai į daug ką atsako, jie į tai žiūri tik per verslo prizmę, nors turėtų žiūrėti per gyvūnų gerovės prizmę.

Interviu su VŠĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ atstove.

Suprantama, kad dėl veiksmų, įtvirtintų teisės aktuose, kurie laikomi žiauriu elgesiu su gyvūnų, jo kankinimu, gyvūnas turi būti konfiskuojamas, tačiau kyla klausimas, tais atvejais, kuomet, gyvūnas tampa žiauraus elgesio ar kankinimų netiesioginiu objektu. Pavyzdžiui, gyvūno laikytojas dėl sveikatos sutrikimų negali tinkamai pasirūpinti gyvūnu, ar nebeišgali finansiškai išlaikyti gyvūno, t. y. nors valgyti duoti gali, tačiau veterinarinių paslaugų suteikti negali. Kaip manote, kaip reikėtų elgtis? Koks turėtų būti įtvirtintas mechanizmas šiuo klausimu? Ar tokiais situacijomis reikėtų taikyti gyvūno konfiskavimą?

Už žiaurų elgesį su gyvūnais gali būti taikoma administracinė arba baudžiamoji atsakomybė. Kalbant tiek apie administracinio nusižengimo padarymą, tiek apie nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo padarymą mes turime įvertinti, kokia buvo tyčia. Jei asmuo suvokė pavojingą veiksmų poveikį, numatė, kad dėl jo veikimo ar neveikimo gali atsirasti padariniai ir nors jų nenorėjo, bet leido jiems sąmoningai atsirasti, asmuo vis tiek yra kaltas. Būtent dėl to ir yra įvesta GGAI suluošinimo sąvoka, kurioje nurodoma, kad gyvūno suluošinimas yra „veiksmas ar neveikimas“.

Veterinarinių paslaugų nesuteikimas yra žiaurus elgesys su gyvūnu, įtvirtintas GGAI. Įstatyme taip pat nurodoma, kad tuo atveju, jei asmuo nebegali gyvūno laikyti, jis turi pareigą surasti jam naujus namus ir tik jų nesuradus, gali kreiptis dėl gyvūno eutanazijos.

Dažnu atveju asmuo, padaręs nusižengimą, numatytą LR ANK 346 straipsnio 16-19 dalyse ar nusikalstamą veiką, numatytą LR BK 310 straipsnio 1 dalyje, lieka nenubaustas. Kokia Jūsų manymo to priežastis? Ar tai susiję su įrodinėjimo proceso sudėtingumu bylose (dingsta įrodymai, ar nepakankamas įrodymų kiekis, nenustatomas gyvūno savininkas ir pan.)?

Priežasčių yra milijonas. Ir tai nėra tik LR ANK 346 str. 16 d., jei nėra įrodymų, tai netaikys net ir 1 d. Jokia nuobauda negali būti paskirta asmeniui nesant jokių įrodymų, o ir patys įrodymai turi būti rinkti teisėtu būdu. Baudžiamajame procese dažna problema, pavyzdžiui, kaltinamasis susitaiko su nukentėjusiuoju.

Kaip manote, ar gyvūnų globos organizacijoms turėtų būti suteikiamas tam tikras statusas bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo? Kodėl?

Jei patyrė finansinių nuostolių, prieglaudos turi galimybę išsiieškoti skolas. Pavyzdžiui, sudarius sutartį su savivaldybe, savivaldybė įsipareigoja sumokėti gyvūnų prieglaudai.

Prieglaudos nėra suinteresuotos kreiptis dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, nes tam nėra nei laiko, nei resursų. Specialusis statusas turėtų būti suteiktas NVO, kurios dirba su žiauraus elgesio bylomis. Šiai dienai, jos nėra pripažįstamos šalimi, tačiau jau yra teismų praktikos, kur teismai priėmė skundą ir bylą dėl gyvūno konfiskavimo nagrinėjo pagal GGI skundą.

Su kokiomis problemomis dažniausiai susiduriama konfiskuojant gyvūną? Ar šias problemas būtų galima išskirti į dvi grupes: problemas, su kuriomis susiduriama iki atitinkamų institucijų sprendimo konfiskuoti gyvūną, ir problemas, su kuriomis susiduriama po sprendimo priėmimo?

Gyvūnas perduodamas tik tai prieglaudai, su kuria yra sudaryta sutartis. Pavyzdžiui, iki sprendimo priėmimo dėl gyvūno konfiskavimo, gyvūnas yra perduodamas laikinai laikyti globėjui ar prieglaudai. Kaune tokie gyvūnai perduodami tik „Nuaras“. Savivaldybė atsisako perduoti gyvūnus kitoms prieglaudoms. Priėmus sprendimą gyvūną konfiskuoti, tuo atveju, jei jis pripažįstamas Beverčio turtu, juo disponuoti gali tik „Nuaras“. Jis gali gyvūną dovanoti savo nuožiūra bet kam. Taip pat nėra pareigos gyvūną sterilizuoti/kastruoti.

Ar pritartumėte, kad viena iš problemų yra ta, kad egzistuoja nepakankamų žinių ir tinkamų įgūdžių stoka tarp policijos pareigūnų, savivaldybės administracijos ar VMVT pareigūnų, kadangi nei vienos šios institucijos pareigūnai nėra praktikuojantys veterinarijos gydytojai? Kurių institucijų pareigūnai yra labiausiai kompetentingi atlikti patikrinimus dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo?

Problema ta, kad jie neturi teisinių žinių ir nemoka vesti surašyti administracinio nusižengimo protokolo. Taip pat tai, kad NVO siunčia atsakymus, kuriuos galima skųsti kaip raštus pagal ABTĮ, nors mes visada prašome pradėti teiseną pagal ANK (čia būtent VMVT ir savivaldybėms skirta).

Ar yra tinkamas esamas teisinis reguliavimas, gyvūno konfiskavimo atveju? Galbūt reikėtų papildomų teisės aktų, įtvirtinančių detalesnes ir aiškesnes nuostatas?

Nėra tinkamas, atiduodami gyvūnai nesterilizuoti, neleidžiama jų perduoti prieglaudoms, kurios nėra sudariusios sutartis su savivaldybe. Gyvūnų realizavimas nėra tikrinamas.

Kas, Jūsų nuomone, galėtų padėti užtikrinti tinkamą ir veiksmingą poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymą?

Aprašo dėl konfiskuotų gyvūnų realizavimo tvarkos tobulinimai nustatant didesnę ratą asmenų, kurie gali laikyti valstybės turtą (konfiskuotus gyvūnus), suteikiant teisę juos laikyti ir privačioms prieglaudoms. Draudimas laikyti gyvūną. Įtvirtinus draudimą laikyti gyvūną, sumažėtų valstybės našta konfiskuoti gyvūnus.

Žiniasklaidoje vis matomos antraštės „Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja“ ir pan. Kaip vertinate tokius atvejus?

STT atlikus VMVT patikrinimą dėl korupcijos buvo nurodyta neregistruoti asmenų, kurie žiauriai elgėsi su gyvūnais, veisėjais. Praktikoje VMVT tokius asmenis registruoja tam, kad galėtų juos sekti ir kontroliuoti, vykdytų patikrinimus.

Interviu su Viešosios policijos valdybos, Veiklos ir prevencijos skyriaus vyriausiuoju tyrėju.

Suprantama, kad dėl veiksmų, įtvirtintų teisės aktuose, kurie laikomi žiauriu elgesiu su gyvūnų, jo kankinimu, gyvūnas turi būti konfiskuojamas, tačiau kyla klausimas, tais atvejais, kuomet, gyvūnas tampa žiauraus elgesio ar kankinimų netiesioginiu objektu. Pavyzdžiui, gyvūno laikytojas dėl sveikatos sutrikimų negali tinkamai pasirūpinti gyvūnu, ar nebeišgali finansiškai išlaikyti gyvūno, t. y. nors valgyti duoti gali, tačiau veterinarinių paslaugų suteikti negali. Kaip manote, kaip reikėtų elgtis? Koks turėtų būti įtvirtintas mechanizmas šiuo klausimu? Ar tokiomis situacijomis reikėtų taikyti gyvūno konfiskavimą?

Konfiskavimas yra administracinio poveikio priemonė ir ji yra skiriama už administracinio nusižengimo padarymą, o skyrimo tvarką nustato Administracinių nusižengimų kodeksas. Jeigu sankcijoje nustatytas privalomas konfiskavimas, tai jis ir turi būti skiriamas tose konkrečiose bylose, na o jeigu galimas, tai jau skyrimas (neskyrimas) priklauso nuo konkrečios administracinio nusižengimo bylos. Be to, kiekvienu atveju, ir ypatingai tokiu, kaip Jūs pateikiate pavyzdį, reiktų įvertinti ar tikra dar gyvūno savininko veiksmuose yra tiesioginė tyčia, t. y. ar tikrai yra visi privalomi administracinio nusižengimo požymiai.

Dažnu atveju asmuo, padaręs nusižengimą, numatytą LR ANK 346 straipsnio 16-19 dalyse ar nusikalstamą veiką, numatytą LR BK 310 straipsnio 1 dalyje, lieka nenubaustas. Kokia Jūsų manymo to priežastis? Ar tai susiję su įrodinėjimo proceso sudėtingumu bylose (dingsta įrodymai, ar nepakankamas įrodymų kiekis, nenustatomas gyvūno savininkas ir pan.)?

Manau, kad toks teiginys nėra labai pagrįstas. Jeigu turite galvoje apie latentškumą, tai gal tokio pobūdžio nusižengimai ir nusikalstamos veikos yra latentinės. Tačiau manau, kad nubaudžiama tiek, kiek išaiškina pačios tyrimą atliekančios institucijos arba tiek kiek apie tokius nusižengimus ar nusikalstamas veikas informuoja piliečiai.

Kaip manote, ar gyvūnų globos organizacijoms turėtų būti suteikiamas tam tikras statusas bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo? Kodėl?

Kokios proceso šalys dalyvauja ir kokios tų proceso šalių procesinės teisės nustato atitinkamai Baudžiamojo proceso kodeksas (toliau - BPK) ir atitinkamai Administracinių nusižengimų kodeksas (ANK).

Su kokiomis problemomis dažniausiai susiduriama konfiskuojant gyvūną? Ar šias problemas būtų galima išskirti į dvi grupes: problemos, su kuriomis susiduriama iki atitinkamų institucijų sprendimo konfiskuoti gyvūną, ir problemos, su kuriomis susiduriama po sprendimo priėmimo?

Gyvūnų konfiskavimo vykdymo tvarką reglamentuoja Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo, saugojimo, realizavimo ir nugaišinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2021 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. 3D-284 „Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo, saugojimo, realizavimo ir nugaišinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Paminėsiu, kad policijoje retokai susiduriame su gyvūnų konfiskavimu, tai ir kažkokių problemų sunku būtų paminėti. Kadangi kaip minėjau yra reglamentuota tvarka ką daryti su konfiskuotu gyvūnu (įsiteisėjęs nutarimas konfiskuoti), tačiau dar kyla problemų kas ir kaip turi rūpintis iki nutarimo įsiteisėjimo. Dar rekomenduočiau pasidomėti šiuo klausimu ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnyboje.

Ar pritartumėte, kad viena iš problemų yra ta, kad egzistuoja nepakankamų žinių ir tinkamų įgūdžių stoka tarp policijos pareigūnų, savivaldybės administracijos ar VMVT pareigūnų, kadangi nei vienos šios institucijos pareigūnai nėra praktikuojantys veterinarijos gydytojai? Kurių institucijų pareigūnai yra labiausiai kompetentingi atlikti patikrinimus dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo?

Manau, kad visais atvejais yra kviečiami veterinarijos gydytojai, jeigu susiduriama su žiauriu elgesiu su gyvūnais.

Ar yra tinkamas esamas teisinis reguliavimas, gyvūno konfiskavimo atveju? Galbūt reikėtų papildomų teisės aktų, įtvirtinančių detalesnes ir aiškesnes nuostatas?

Atsakymas prie 4 punkto. Iki šiame punkto minimo teisės akto buvo reglamentavimo stoka.

Kas, Jūsų nuomone, galėtų padėti užtikrinti tinkamą ir veiksmingą poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymą?

Atsakymas prie 4 punkto. Vykdyti teisės akto reikalavimus.

Žiniasklaidoje vis matomos antraštės „Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja“ ir pan. Kaip vertinate tokius atvejus?

Manau, kad jeigu problema buvo tik leidimo gavimas (veisėjas gali būti tik tas asmuo kuris užsiregistravęs VMVT, o už veisimą neužsiregistravus numatyta atsakomybė ANK 127 straipsnyje, kur sankcijoje numatytas konfiskavimas) tai normalu. Žinau atvejį, kai asmuo turėjo tarptautinės kačių veisėjų asociacijos išduotą sertifikatą, tačiau dėl nežinojimo ar kitų priežasčių nebuvo užsiregistravęs VMVT. Berods, VMVT buvo pradėjus ir tyrimą, tačiau tikrai tame veislyne buvo labai gerai elgiamasi su gyvūnais, jokių pažeidimų nenustatyta, tai tikrai būtų neproporcinga sankcija ir konfiskavimas. Tad vien tik apie straipsnio pavadinimą nereiktų daryti išvadų.

Interviu su Kauno apygardos prokuratūros Alytaus apylinkės prokuratūros prokurore.

Suprantama, kad dėl veiksmų, įtvirtintų teisės aktuose, kurie laikomi žiauriu elgesiu su gyvūnų, jo kankinimu, gyvūnas turi būti konfiskuojamas, tačiau kyla klausimas, tais atvejais, kuomet, gyvūnas tampa žiauraus elgesio ar kankinimų netiesioginiu objektu. Pavyzdžiui, gyvūno laikytojas dėl sveikatos sutrikimų negali tinkamai pasirūpinti gyvūnu, ar nebeišgali finansiškai išlaikyti gyvūno, t. y. nors valgyti duoti gali, tačiau veterinarinių paslaugų suteikti negali. Kaip manote, kaip reikėtų elgtis? Koks turėtų būti įtvirtintas mechanizmas šiuo klausimu? Ar tokiomis situacijomis reikėtų taikyti gyvūno konfiskavimą?

Manau, visais atvejais turi būti atsižvelgiama į visas svarbias. Jei gyvūnų augintojui sveikata laikinai sutriko, aišku, kad ne, bet kitais atvejais- taip.

Dažnu atveju asmuo, padaręs nusižengimą, numatytą LR ANK 346 straipsnio 16-19 dalyse ar nusikalstamą veiką, numatytą LR BK 310 straipsnio 1 dalyje, lieka nenubaustas. Kokia Jūsų manymo to priežastis? Ar tai susiję su įrodinėjimo proceso sudėtingumu bylose (dingsta įrodymai, ar nepakankamas įrodymų kiekis, nenustatomas gyvūno savininkas ir pan.)?

Problema įrodinėjimas: randami negyvi gyvūnai konteineriuose ar panašiose vietose ir nenustatyta, kas tai padarė.

Kaip manote, ar gyvūnų globos organizacijoms turėtų būti suteikiamas tam tikras statusas bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo? Kodėl?

Jie gali būti pareiškėjai, daugiau pagal procesą niekuo.

Su kokiomis problemomis dažniausiai susiduriama konfiskuojant gyvūną? Ar šias problemas būtų galima išskirti į dvi grupes: problemas, su kuriomis susiduriama iki atitinkamų institucijų sprendimo konfiskuoti gyvūną, ir problemas, su kuriomis susiduriama po sprendimo priėmimo?

Neatsakysiu į šį kl., neturėjau tokių atvejų, todėl ir problemų nežinau.

Ar pritartumėte, kad viena iš problemų yra ta, kad egzistuoja nepakankamų žinių ir tinkamų įgūdžių stoka tarp policijos pareigūnų, savivaldybės administracijos ar VMVT pareigūnų, o laukinių gyvūnų konfiskavimo atveju ir aplinkos apsaugos valstybinės

kontrolės pareigūnų, kadangi nei vienos šios institucijos pareigūnai nėra praktikuojantys veterinarijos gydytojai? Kurių institucijų pareigūnai yra labiausiai kompetentingi atlikti patikrinimus dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, jų kankinimo?

Apie kitų pareigūnų/ valstybės tarnautojų kvalifikaciją neatsakysiu.

Ar yra tinkamas esamas teisinis reguliavimas, gyvūno konfiskavimo atveju? Galbūt reiktų papildomų teisės aktų, įtvirtinančių detalesnes ir aiškesnes nuostatas?

Jei detaliau parašytum, ko trūksta, pakomentuočiau.

Kas, Jūsų nuomone, galėtų padėti užtikrinti tinkamą ir veiksmingą poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymą?

Aš manau, ji ir dabar užtikrinama

Žiniasklaidoje vis matomos antraštės „Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja“ ir pan. Kaip vertinate tokius atvejus?

Manau, kiekvieną situaciją reikia vertinti individualiai.